nedeljski
Primorski dnevnik

Leto XIII - št. 274 (3809) TRST, nedelja 17. novembra 1957 Cena 30 lir

DELAVSTVO ZBORUJE

Danes se zaključi prvi kongres Delavske zbornice CGIL v Trstu, ki je potekal v znamenju zaostritve borbe kovinarjev v ladjedelnicah in Tovarni strojev v CRDA ter v Tržaškem arzenalu

DANES se konča prvi kongres Delavske zbornice CGIL, ki je nastala na ustanovni skupščini lanskega februarja na pobudo vodstva CGIL. Takratni skupščini je poslal napotilo za bodoče naloge in delovanje priljubljeni sindikalni voditelj Di Vittorio, ki je v svoji poslanici med drugim dejal: «Pošiljam vam svoj bratski pozdrav in želim vašemu delu popoln uspeh. Ustanovna sindikalna skupščina pričenja pot k združitvi tržaških delavcev vseh struj in poklicev, kar je bistveni pogoj za reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj vašega ozemlja. Gotov sem, da bo tržaški proletariat pod enotno zastavo velike CGIL potrdil svoja slavna izročila s stalno krepitvijo enotnosti in z zmagovitimi borbami ter da bo dosegel uveljavljenje sindikalnih pravic in demokratičnih svoboščin, ki jih jamči italijanska ustava, kar bo pripomoglo h gospodarskemu in socialnemu napredku vsega tržaškega ljudstva.»

Tržaško delavstvo je bilo zvesto Di Vittoriovemu napotilu in je tudi želo prve uspehe v utrjevanju enotnosti, kar priča okrepitev novoustanovljene Delavske zbornice. Daleč pa je še od uveljavljenja sindikalnih pravic in svoboščin, za katere se mora še vedno boriti, kar so pokazali ravno včerajšnji dogodki. Prvi kongres enotne sindikalne organizacije namreč zaseda ravno v dneh najhujših sindikalnih bojev tržaških kovinarjev, katerim odrekajo delodajalci vse upravičene zahteve in celo minimalno izboljšanje njihovih prejemkov. Zato poteka kongres v ozračju in duhu te vztrajne borbe, kar mu daje še poseben pomen.

Kovinarji, ki so stržen sindikalnega delavskega gibanja, so danes v naravnost obupnem gmotnem položaju, saj so zaradi stavk, v katere so jih delodajalci prisilili, izgubili že nad 300 milijonov lir skupnih mezd. Do kakšnega ogorčenja jih je spravil nevzdržni položaj, ki so ga zakrivili delodajalci s svojo trmoglavostjo, pa najbolj nazorno kaže včerajšnji spopad s policijo, ki je preprečila mirno povorko po osrednjih mestnih ulicah. Zato ni čuda, da ima borba kovinarjev CRDA in Tržaškega arzenala na kongresu tako velik odmev.

Na kongresu so dali obračun dela, opravljenega v 21 mesecih od ustanovitve Delavske zbornice, in to delo tudi ocenili. Nedvomno so bili od ustanovne skupščine dalje napravljeni veliki koraki na poti reševanja sindikalne krize, zlasti če upoštevamo številne ovire in težave, ki so dediščina preteklih nasprotij, in iz tega izhajajoče pasivnosti mnogih delavcev. Na stotine delavcev je bilo ponovno pritegnjenih v sindikalne vrste, v vodstvu sindikatov so zastopane razne struje in začetek je vsekakor spodbuden. Mnogo dela pa še ostaja, saj stoje še številni delavci neodločno ob strani, kar je treba seveda pripisati tudi hudemu pritisku delodajalcev, diskriminacijam, krivicam in pristranosti pri nameščanju in raznim predsodkom. Toda izvajanje organizacijskih smernic in načel ter sindikalne politike, ki jih je nakazal IV. kongres CGIL in uveljavljenje čim širše demokratizacije v vsem sondikalnem življenju in delovanju, bosta nedvomno pripomogla tudi k organizacijski okrepitvi in utrditvi nove Delavske zbornice in s tem k okrepitvi delavskega gibanja v celoti. Načela, ki jih je proglasil omenjeni kongres CGIL o sindikalni organizaciji, ki je neodvisna od vlade in strank in v kateri je prostora za vse ne glede na narodnost, strankarsko pripadnost in svetovni nazor, morajo obroditi bogat sad zlasti pri nas, kjer so narodnostna in politična nasprotja često razdvajala delavce in kjer so skušali delodajalci vedno izkoriščati nasprotja in poglabljati razdore, da bi laže obvladovali delovno ljudstvo.

Sedanji kongres je to dobro razumel in krepko poudaril pomen teh načel in njihovega uresničevanja v sindikalnem življenju. Poudaril je, da je treba napeti vse sile, da se vrnejo v sindikat vsi delavci, ki so ga zapustili iz malodušja. Prav tako pa je tudi pribil, da se je treba čimbolj približati delavcem druge sindikalne organizacije, saj ravno sedanje skupne borbe kažejo, kako nujna je enotnost. In prav te sindikalne borbe odstranjujejo med delavstvom pregrade, nezaupanje in nasprotja, zlasti ko vidijo delavci pred seboj enotno fronto delodajalcev.

Kongres je pokazal tudi organizacijsko krepitev Delavske zbornice. Med ustanovno skupščino in kongresom je bilo ustanovljenih več občinskih in rajonskih delavskih zbornic, v raznih krajih so bile ustanovljene sindikalne zveze, v tovarnah pa sindikalne sekcije. Tudi vse to delo se je razvijalo po načelih, ki jih je sprejel IV. kongres CGIL. Novi položaj v industrijskih podjetjih, ki ga je povzročil preokret v proizvodnji in čemur delodajalci neupravičeno pravijo «druga industrijska revolucija», terja tudi nove organizacijske in delovne prijeme. Strokovne zveze pridobivajo vedno večji pomen in vlogo, sindikalna organizacija se decentralizira, borbi v posameznih podjetjih se daje vedno večji poudarek, čeprav se s tem ne zavračajo splošne borbe, ko so koristne in potrebne. Spremenjeni taktiki delodajalcev je treba prilagoditi novo taktiko delavcev. Delavci in sindikati morajo pridobiti tudi pravico pri določanju spremenljivega dela mezd in plač, ki predstavlja danes za povprečno 50 odstotkov vseh prejemkov; pri določanju norm, proizvodnosti dela itd., kar je vse posledica novih razmer v tovarnah. Iz tega je nastala tudi nuja novih organizacijskih prijemov, česar tudi sedanji kongres ni zanemaril. Zato je tudi pravilno poudaril, da morajo notranje komisije končno postati res enotno predstavništvo delavcev v tovarnah in podjetjih, da bodo lahko čimbolj zaščitile pravice in interese delavcev na kraju dela samem.

Toda enotni sindikat se ne omejuje le na mezdna in normativna vprašanja, ki se tičejo samo delavstva in uradništva. Delavska zbornica se je ves čas svojega obstoja trudila tudi za rešitev osnovnih tržaških in splošnih vprašanj, ki se tičejo prebivalstva. Borila se je za odcepitev podjetij IRI od Confindustrije, saj spada v Trstu od sedmih velikih kovinarskih podjetij kar pet podjetij v ta sklop za povečanje števila ladij javnih plovnih družb, za uvedbo proste cone itd. Rešitev teh glavnih vprašanj bi mnogo pripomogla k izboljšanju gospodarskega položaja in k zaposlitvi številnih brezposelnih, saj pride na 89.052 zaposlenih delavcev in uslužbencev še vedno 16.933 brezposelnih, od katerih je 5124 mladincev izpod 21 let starosti.

Mladinska brezposelnost pa je vsekakor eno izmed najbolj resnih vprašanj, ki se postavljajo pred razredno sindikalno gibanje. To pomeni, da je tudi število vajencev sorazmerno majhno, sedaj jih je samo 9671 na 3581 podjetij, to je manj kot tri na vsako; od teh pa je kar 3.900 deklet. Na obrtništvo jih odpade samo 2373, kar kaže, kako je ta važni gospodarski sektor zaostal in kako nujno bi bilo rešiti obrtništvo in malo industrijo izpod pritiska veleindustrijskih monopolov. Razen tega pa žive in delajo vajenci v zelo neugodnih pogojih.

Že to kratko naštevanje mezdnih in splošno gospodarskih vprašanj, ki čakajo rešitve, nam kaže, kako veliko delo čaka Delavsko zbornico in kako nujno in važno je, da se še bolj okrepi, da bo kos svojim nalogam. Zato želimo kongresu, da bi čimbolj plodno končal svoje delo ter da bi na njem vzniknili pogoji za še bolj uspešno delovanje v prihodnosti. Zadnji skupni boji tržaških kovinarjev pa so nam porok, da bodo na poti k enotnosti doseženi še številni novi uspehi.

C. S.

Narisal R. Hlavaty

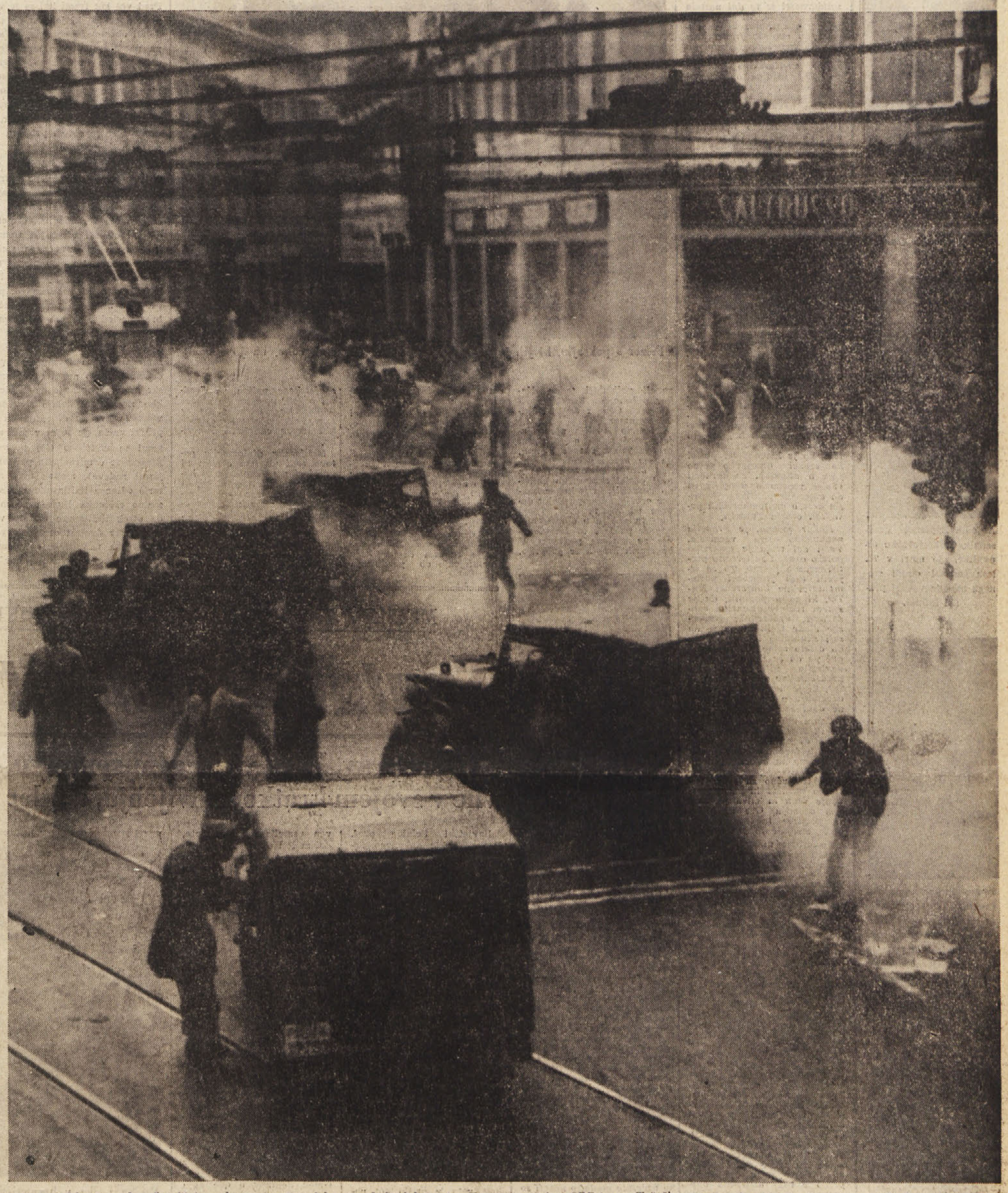
Trg Goldoni med včerajšnjo demonstracijo delavcev ladjedelnic in Tovarne strojev CRDA ter Tržaškega arzenala, ki so zjutraj zapustili delo in šli v mesto, da bi z mirnim pohodom ponovno opozorili prebivalstvo na nevzdržni položaj, ki je nastal zaradi trmoglavosti in nepopustljivosti delodajalcev. Ko so delavci nameravali kreniti po Korzu proti morju, jih je ustavil kordon policije, nato pa so policisti planili nanje s pendreki. Na sliki vidimo dim solzilnih bomb, ki so jih policisti vrgli med delavstvo, da bi ga razgnali, kakor tudi policijske jeepe, ki so divje krožili po trgu

Uradno poročilo o beograjskem zasedanju mešanega odbora za izvajanje posebnega statuta

Načelnika obeh delegacij poudarjata uspeh zasedanja, ki je resen korak za izvajanje statuta

Sprejeti sklepi ne bodo objavljeni, ker je odbor le posvetovalni organ obeh vlad, katerih ukrepi bodo seveda javni - Vošnjak želi razširitev pristojnosti odbora na vse področje obeh manjšin

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 16. — Nocoj se je v Beogradu končalo drugo zasedanje mešanega jugoslovansko-italijanskega odbora, posvetovalnega organa obeh vlad v zvezi z izvajanjem posebnega statuta londonskega sporazuma. Po podpisu zapisnika, ki je konkretiziral sklepe in predloge odbora vladama Jugoslavije in Italije, je bilo ob 20. uri objavljeno naslednje sporočilo za tisk:

«Od 6. do 16. novembra je bilo v Beogradu drugo zasedanje jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora, ki ga predvideva poseben statut priložen londonskemu sporazumu. Razpravljali so o vprašanjih, ki sta jih predložili obe vladi v zvezi z organizacijo šolstva in uporabe jezika jugoslovanske in italijanske etnične skupine na področju pod upravo Italije oziroma pod jugoslovansko upravo. Proučene so bile tudi nekatere pritožbe posameznikov in organizacij. Končni zapisnik je bil podpisan nocoj in bo predložen obema vladama v skladu z določili pravilnika mešanega odbora. Celotno zasedanje je potekalo v ozračju medsebojnega razumevanja ter pozitivnega in prisrčnega sodelovanja.»

Po prečitanju izjave je vodja jugoslovanskega dela odbora Vošnjak dodal, da bo mogoče kdo nezadovoljen s kratko objavo za tisk, ker je pričakoval bolj otipljivih rezultatov. Vošnjak je poudaril, da je potrebno upoštevati, da je odbor pomožni svetovalni organ dveh vlad, ki lahko sprejema samo priporočila, mnenja in nasvete, a ne dokončne sklepe. Rezultati dela odbora se zrcalijo v konkretnih ukrepih obeh vlad, ki izkoristita ugotovitve in ocene odbora. Zasedanje odbora nima značaja pogajanj, ki bi imela za cilj določen sporazum. Vošnjak je dejal, da je mešani odbor stalni organizem, ki se trudi, da v obstoječih pogojih pomaga vladama pri čimbolj učinkovitem ocenjevanju tistih pojavov na škodo enakopravnosti etnične skupine na področju pod upravo druge države, ki bi lahko predstavljali oviro za še boljše razvijanje odnosov med obema sosednima državama.

«Toda čeprav ne morem govoriti o konkretnih rezultatih tega zasedanja, je poudaril Vošnjak, želim poudariti svoje najgloblje prepričanje, da se je zasedanje končalo z uspehom. Nedvomno pomeni resen korak naprej na poti čimboljšega izvajanja določil spomenice oziroma posebnega statuta. Še posebej bi želel opozoriti na ozračje, ki je značilno za delo zasedanja. To je bilo ozračje medsebojnega razumevanja in konstruktivnega sodelovanja, ozračje resnih naporov, da se vskladijo razna mišljenja, in ozračje trdnega prepričanja o neobhodnosti in koristnosti tega dela.»

Na koncu svoje izjave se je Vošnjak zahvalil vsem članom italijanskega dela odbora, posebno pa dr. Pasquinelliju za sodelovanje in je izrekel prepričanje v še uspešnejše delo odbora v prihodnosti.

Dr. Pasquinelli je izjavil, da popolnoma soglaša z izjavo Vošnjaka in dejal, da bodo pozitivni rezultati zasedanja, ki so velik uspeh, imeli učinek v prihodnosti.

Na vprašanje našega dopisnika, ali je odbor razpravljal samo o vprašanjih v zvezi z zaščito pravic etničnih skupin na področju bivšega STO in kakšne so možnosti, da mešani odbor razširi svojo pristojnost na vprašanje zaščite pravic obeh narodnih manjšin v celoti, je Vošnjak izjavil, da se je mešani odbor v smislu določil posebnega statuta omejil samo na razpravljanje vprašanj etničnih skupin na področju bivšega STO. «Toda, je dodal Vošnjak, želel bi poudariti svojo osebno željo, da bi odbor v svojem bodočem delu prekoračil ozki okvir in pričel na enak uspešen način reševati problematiko narodnih manjšin ene in druge države.»

Beograjskemu zasedanju je predsedoval vodja jugoslovanskega dela odbora Vošnjak, ki je po pravilniku predsednik mešanega odbora do prihodnjega zasedanja odbora, ki bi se moral ponovno sestati aprila v Rimu, kjer bo prevzel predsedstvo vodja italijanskega dela odbora dr. Pasquinelli.

B. BOŽIČ

Aktualni portreti

Giovanni Gronchi, predsednik Italijanske republike, je obiskal Turčijo, da bi poglobil odnošaje med obema državama v obojestransko korist.

Antonin Zapotocki, predsednik Češkoslovaške republike, je umrl v 73. letu starosti zaradi srčnega napada v neki praški kliniki.

Tomas Power, ameriški general in šef strateškega zračnega poveljstva, je na neki tiskovni konferenci izjavil, da imajo že pripravljena letala z atomskimi bombami, ki morejo startati v 15 minutah po izbruhu sovražnosti.

14-letni Fred Harter in njegova 13-letna prijateljica Diane Ayotte sta zbežala z doma, ukradla majhno turistično letalo in se z njim vozila, dokler jima ni pošlo gorivo. Pilotiranja se je učil le s priročnikom.

Sir Denis Truscott, novi londonski župan, pozdravlja množico na tradicionalni paradi.

Sedem dni v svetu

Ameriško orožje za Tunizijo

V toliko opevani atlantski solidarnosti je te dni nastala resna razpoka, ki se lahko primerja razpoki, ki je nastala ob angleško-francoskem napadu na Egipt. Prav ko predsednik Eisenhower na svojih «križarskih» pohodih po ZDA pridiga o nujnosti tesnejše povezave med atlantskimi zavezniki «proti komunistični nevarnosti», je udarilo kakor strela z jasnega (vsaj za površno informirane): Velika Britanija in ZDA so poslale z letali nekaj lahkega orožja Tuniziji, ki ga ta potrebuje za svojo notranjo varnost. O tem sta ameriška in britanska vlada obvestili Pariz šele v trenutku, ko je orožje bilo na poti v Tunizijo. Francoska vlada je na to dejanje ostro reagirala. Poslala je ostro protestno noto v Washington in London. Njeni predstavniki pa so se umaknili s konference parlamentarcev NATO, ki je te dni zasedala v Parizu in razpravljala o «atlantski solidarnosti». Sicer pa so že na tej konferenci prišla do izraza ostra nasprotja med posameznimi državami članicami. Zlasti so govorniki kritizirali ameriško politiko, ki kaže premalo zaupanja do svojih evropskih zaveznikov, in angleško vojaško politiko. Dalje so poudarjali, da je potrebno voditi enotno «atlantsko» politiko in da so zaradi tega potrebna pogostejša posvetovanja. Sredi vseh teh kritik in priporočil in nekaj dni potem, ko je Eisenhower poslal konferenci brzojavko polno fraz o atlantski solidarnosti (bolje rečeno o ubogljivosti do ameriške politike), je prišla vest o angloameriških pošiljkah orožja Tuniziji.

Kakor rečeno, je Francija nenavadno ostro reagirala. Večji del tiska je ameriško potezo označil za izrazito protifrancosko potezo. To so izjavili tudi francoski parlamentarci na konferenci NATO, ki so pripomnili, da je s tem razbita atlantska solidarnost. Predsednik francoske vlade Gaillard pa je na seji skupščine izjavil, da ne bo ostalo samo pri protestu, pač pa da se Francija ne bo udeležila niti konference predsednikov vlad članic NATO, ki je napovedana za 15. decembra v Parizu, «če prej ne dobi zadoščenja».

Čemu ves ta hrup? Amerika in Anglija sta produli orožje državi, ki je po vseh načelih mednarodnega prava neodvisna in suverena država. Tunizija si je nabavila orožje izključno za svojo notranjo varnost in za vzdrževanje reda in miru na svojem ozemlju. Gre izključno za pošiljke lahkega orožja, pušk, strojnic in nabojev.

To orožje nikakor ne more biti nevarno francoski vojski v Afriki in še manj Franciji. V Tuniziji so še vedno francoske čete, toda s temi malo puškami in strojnicami jih Tunizija gotovo ne bo mogla pregnati. Saj je znano, da francoske čete vdirajo na tunizijsko ozemlje tudi z alžirskega ozemlja. Gre povsem za nekaj drugega. Francija se boji, da bi se Tunizija polagoma postavila na svoje noge in se osvobodila francoskega pritiska. Francija se je obvezala dajati Tuniziji letno gospodarsko pomoč 20 milijonov dolarjev. Toda do sedaj svoje obveznosti ni izpolnila. Izgovarjala se je na razne načine in je dala nove obljube, ko je lansko leto ameriška vlada ponudila svojo gospodarsko pomoč Tuniziji. Toda končno je Francija prišla jasno na dan in zahtevala zase monopol za gospodarsko pomoč Tuniziji in tudi monopol za dobavljanje orožja. Toda še dalje je zavlačevala dobave, češ da Tunizija ne more dati zadostnih jamstev, da orožje ne bo prišlo v roke alžirskim borcem. Svojo navzočnost v Tuniziji pa utemeljujejo Francozi s tem, da se preko tunizijskega ozemlja tihotapi orožje za Alžirce. Toda to so jalovi izgovori, kajti znano je, da se Alžirci vzdržujejo z lastnimi sredstvi ter z vojnim plenom na alžirskem ozemlju samem.

Tunizija se je za orožje obrnila tudi na Belgijo in Italijo. Toda ti dve državi sta pošiljke odklonili. Belgija je ugotovila, da ne gre za dober posel, ker gre le za nekaj pušk in brzostrelk. Je pa tudi drug vzrok! Belgija ima še svoje kolonije v Afriki in si noče zapraviti podpore Francije, ko gre za kolonialna vprašanja. Italija pa si prizadeva, da bi gospodarsko in politično prodrla v Severno Afriko in se trudi, da bi v zvezi s tem našla nekakšno srednjo pot.

S svojo reakcijo na pošiljanje orožja je Francija pokazala, da gleda na Tunizijo, kakor da bi še vedno bila njena kolonija in da se ne more otresti svoje kolonialistične miselnosti, ki ji onemogoča tudi rešitev alžirskega vprašanja. Za vsem tem pa se skriva tudi odpor proti ameriškim prizadevanjem, da izrinejo gospodarski in politični vpliv Francije iz Severne Afrike. Naj omenimo le, kako je Francija neprijetno gledala na nedavno Nixonovo potovanje v Tunizijo. V Sahari so bogata ležišča petroleja in Amerika bi hotela najti tako rešitev, da bi izkoriščanje teh ležišč prevzel njen kapital. Razumljivo je torej, da francoski kolonialistični krogi tudi z zaskrbljenostjo pričakujejo bližnjo razpravo o Alžiru v OZN; zunanji minister Pineau misli te dni o tem razpravljati z Dullesom. Vlada je pripravila nov «okvirni zakon», ki je še slabši od Molletovega in o njem bodo v skupščini glasovali prihodnji teden. Kakor vidimo, bo Francija prišla pred OZN z dokaj šibkimi argumenti.

ZDA in Anglija utemeljujeta svoj sklep o pošiljatvi orožja Tuniziji tudi s tem, da sta hoteli preprečiti prihod orožja iz Egipta (ki je tudi poslal simbolično količino Tuniziji), ki je konec koncev orožje, katerega Egipt dobiva od SZ in CSR. Torej tudi tu poteza v okviru blokovske politike in prizadevanje za vplivna področja. V nekaterih krogih že govorijo, da se Franciji pripravlja nov Dien Bien Fu.

Medtem pa ima Gaillard resne težave tudi s solidarnostjo v sami vladi. Drugi teden bo skupščina glasovala o posebnih pooblastilih na gospodarskem in finančnem področju. S tem v zvezi je prišlo do velikih razprtij v vladi sami že med razpravo o teh načrtih.

V finančni komisiji so socialisti glasovali skupno s komunisti in radikali in so s tem ustvarili nekakšno «ljudsko fronto». Desnica je ostala osamljena in vladni načrt je iz komisije izšel dokaj okrnjen. Zato se opazovalci sprašujejo, koliko časa bo vzdržala vlada, v kateri so zastopani tako nasprotujoči si interesi. Morda se bo Gaillard rešil s svojim nastopom proti angloameriški potezi v Tuniziji, kajti francoski kolonialistični miselnosti taki teatralični nastopi ugajajo.

Prizor s pokrajin, ki jih je preplavila reka Pad: družina čaka, da jo s čolni odpeljejo na varno

Predsednik Tunizije Burgiba, ki je s svojo zahtevo po orožju povzročil nesoglasje med ZDA, Vel. Britanijo in Francijo

Klavrna vloga vlade: zunaj podrejanje ZDA doma pa - fašistom

Predsednik italijanske republike je bil ta teden nekaj dni na uradnem obisku v Turčiji. Spričo položaja na Srednjem vzhodu in znane vloge Turčije v odnosih s Sirijo bi bil lahko tak obisk dokaj kočljiv, če bi med njim prišlo do kakih važnih sklepov. Prav zaradi tega se je prvotno celo govorilo, da bo šel Gronchi sam na to pot brez zunanjega ministra. To se pa seveda zopet ni moglo zgoditi, ker bi to pomenilo z italijanske strani omalovaževanje obiska, in sicer že vnaprej.

Ker je šlo za dve državi članici NATO, je razumljivo, da govori uradno poročilo, izdano po razgovorih, v duhu atlantskega zavezništva. S poudarjanjem nujnosti medsebojne odvisnosti pa se je hotelo verjetno na obisku poudariti, da v tem zavezništvu ne bi smelo biti nekih gospodarjev, ki se pri svojih sklepih ne ozirajo, kaj bodo rekli drugi člani zavezništva. Popolnoma v «zahodnem» duhu je seveda, če se kaže vznemirjanje ob prodiranju sovjetskega vpliva na Srednji vzhod, medtem ko se zdi popolnoma naravno, če se tam uveljavlja vpliv tisoče kilometrov oddaljene Amerike.

Italijanska diplomacija gotovo tudi na tem obisku ni uveljavila, ni znala in ni hotela uveljaviti tiste vloge, ki jo včasih omenja — toda samo omenja — in ki bi jo v arabskem svetu lahko imela, če bi hotela voditi samostojnejšo politiko. Italija ima pogoje, da bi si v arabskem

(Nadaljevanje na 8. strani)

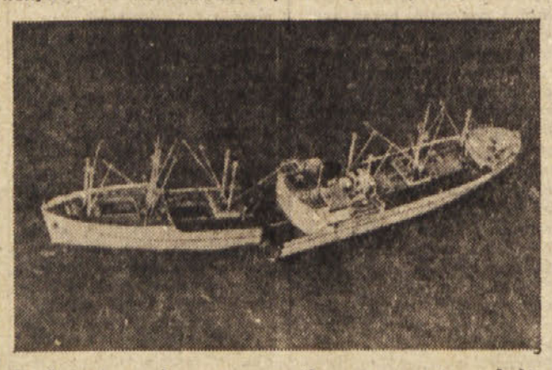

Pogled iz zraka na norveško transportno ladjo «Belle ville», ki se je prelomila na dvoje, ne da bi se pri tem potopila

Krivica še traja...

Vzrok nezadovoljstva še ni odstranjen: otroškega vrtca v Ricmanjih še vedno ni

Ricmanje so majhna slovenska vasica v dolinski občini, nekaj kilometrov od Trsta. Pred več kot tremi leti se je v tej vasi pripetil dogodek, ki je sam po sebi skoraj bi dejali obrobnega pomena, po svojem bistvu pa predstavlja izraz teptanega človeškega dostojanstva in žeje po pravičnosti — zaradi katerega je sodišče obsodilo 12 Ricmanjcev na 4 mesece in 10 dni zaporne kazni. In to cela tri leta po dogodku! Že ta počasnost «pravice» nam je najbolje potrdilo, da se je v tem primeru znašla v precejšnjih škripcih.

Za kaj je dejansko šlo? Na slovenski šoli v Ricmanjih, kjer — po zatrjevanju italijanskih šolskih oblasti — naj bi ne bilo prostora za slovenski otroški vrtec (zaradi česar morajo ricmanjski otroci v 5 km oddaljeni otroški vrtec pri Domju!), odprejo italijansko šolo za enega samega italijanskega otroka. To pomeni: na slovenski šoli mora biti vedno prostora za italijansko šolo, za slovenski otroški vrtec pa na isti šoli prostora ni! Tako ravnanje ne more ostati brez posledic, če gre za normalno raščene ljudi. In ko se je italijanska učiteljica pojavila v Ricmanjih, da bi v korist enega samega učenca izvrševala svojo službeno dolžnost, so jo nekatere ricmanjske slovenske matere opozorile na krivico, ki jo s takim ravnanjem delajo slovenskemu prebivalstvu. Živahna diskusija, ki se je ob tej priliki vnela, pa se ni vodila med Ricmanjkami in učiteljico (tej poslednji je neki Ricmanjec v mirnem in prijaznem tonu pojasnil zadevo), ampak med njimi in materjo edinega italijanskega učenca, ker normalno raščenim ljudem ne more v glavo, da otrok italijanske matere velja več kot na primer dvajset otrok slovenske matere. Italijanska učiteljica je bržčas dojela krivičnost takega ravnanja, ker ni nastopila službe, ampak se je prostovoljno umaknila. To je moč sklepati tudi iz tega, da zadeve ni prijavila oblastem, niti ni vložila tožbe.

To pa je storila mati edinega italijanskega učenca. Hkrati s tem pa je policijskim organom izročila neko namišljeno grozilno pismo, ki naj bi ji ga poslali vaščani («Simulacija ni izključena» meni policija sama), na osnovi katerega je celo dobila udobno stanovanje in razne podpore.

Na temelju te prijave so sodili 12 Ricmanjcem. Na razpravi so zaslišali le priče obtožbe, zavrnili pa so vse priče obrambe! In tako so bili obsojeni, češ da so preprečili javnemu funkcionarju izvrševanje službene dolžnosti, to je za dejanje, ki ga sploh niso zagrešili.

Tako se v letu Gospodovem 1957 deli pravica slovenskemu prebivalstvu na Tržaškem. Italijanski otrok ima vso pravico do šole v svojem materinem jeziku. To je nesporno in nikomur ne pride niti na kraj pameti, da bi to kakorkoli osporaval. Gospodje sodniki pa — ki zanje paragrafi kazenskega zakonika ne bi smeli biti alfa in omega vsega stvarstva — bi bili morali Ricmanjce oprostiti vsakršne krivde tudi v primeru, če bi italijanski učiteljici tudi dejansko preprečili poučevanje edinega italijanskega učenca v Ricmanjih, kajti njihovo dejanje bi, v danih okoliščinah, ne bilo nič drugega kot povsem upravičen protest proti krivičnemu ravnanju pristojnih oblasti, ki so tudi po zakonu dolžne pravično ravnati s slovenskim prebivalstvom.

Upor prebivalstva proti krivičnemu ravnanju oblasti je tudi po najbolj nazadnjaških katoliških teologih ne le dopusten, ampak tudi moralno upravičen in celo obvezen.

ALI VEŠ...

— da bodo na Koroškem vendarle uvedli slovenščino kot uradni jezik. Pravni odbor parlamenta je v torek razpravljal o osnutku, ki ga je predložila vlada glede izvajanja člena 7 državne pogodbe o rabi slovenščine kot uradnega jezika na sodišču. V ta namen je bil imenovan desetčlanski pododbor, ki ima nalogo osnutek proučiti in nato poročati pravnemu odboru. V omenjeni pododbor so bili imenovani poslanci avstrijske ljudske (demokrščanske) stranke in avstrijske socialistične stranke, niso pa bili vanj vključeni predstavniki koroških Slovencev, to se pravi predstavnik na tem najbolj zainteresiranih državljanov.

* * *

— da je londonska daktilografka Marjorie Thompson tako zaljubljena v hollywoodskega pevca Maria Lanzo, da potroši vso svojo plačo le zanj. Svojih 10 do 12 tisoč lir, kolikor jih zasluži na teden, potroši za nakup njegovih plošč, za frankiranje pisem, ki mu jih pisari in za njegove fotografije. Poleg tega je njegov film «Because youre mine» gledala 60-krat, njegov film «Serenada» pa kar 130-krat. Baje je za Lanzo potrošila doslej skoraj milijon lir. Dekletu je 18 let, zato se zdi, da bi se lahko že spametovala.

* * *

— da je pred kratkim moral brzec Milan-Rim čakati na Fanfanija kar 45 minut. Fanfani se je namreč vračal s svojega obiska Adenauerju in si že vnaprej rezerviral prostor v tem vlaku. Hkrati pa je postajenačelniku naročil, da ga mora vlak počakati. Kljub temu, da so drugi potniki ostro protestirali, je bil postajenačelnik v svoji, verjetno demokrščanski vnemi, tako «dosleden», da je svojemu voditelju ustregel. Ko pa se je Fanfani končno pojavil na peronu, je imel «krasen» sprejem, ki se je ponovil tudi v Rimu, ko je Fanfani izstopil. Seveda «quod licet Jovi non licet bovi», toda «quousque tandem...»

* * *

— da so v prestolnici indijske države Uttar Pradeš Luknovu zborovali zaporniki. Minister za pravosodje te indijske države dr. Sampurnanand dela na tem, da bi izboljšal življenje kaznjencev v zaporih. Zato je hotel, naj bi o tem spregovorili sami kaznjenci. V Luknovu so se zbrali predstavniki kaznjencev iz raznih zaporov dežele in tudi bivši zaporniki. Zanimivo pa je, da so kaznjenci prišli na kongres brez vsakega spremstva, pa čeprav je šlo tudi za take, ki morajo presedeti še 20 ali celo 30 let zapora. Nihče od njih ni zbežal, kar ni nič čudnega, saj je eden od njih, Ganga Devi, rekel, da spada v človeško družbo in da je prav ta dolžna, rešiti ga iz sedanjega položaja.

* * *

— da je italijanska liberalna stranka že določila dve milijardi lir za stroške prihodnje volilne kampanje. Ta sredstva bo dala liberalna stranka na razpolago posebni ameriški propagandni družbi, ki bo zanjo vodila predvolilno kampanjo za prihodnje volitve. Ta družba je svojo «sposobnost» pokazala že pri zadnjih državnozborskih volitvah v Zapadni Nemčiji, kjer je pomagala kanclerju Adenauerju do njegove zmage. Družba je svoje usluge baje ponudila italijanski krščanski demokraciji, vendar je Fanfani ob svoji vrnitvi iz Nemčije zvedel, da so ga liberalci prehiteli.

* * *

— da je poslanec Luigi Renato Sansone iz Neaplja dobil 500 pisem od svojih privržencev s Sicilije, ki se mu ponujajo za podpisnike ob njegovi ponovni kandidaturi, ko hoče ustanoviti novo stranko. Stranka naj bi bila «italijansko gibanje za razporokov», geslo stranke pa naj bi bilo «Reši na-, o gospod».

* * *

— da je 20-letni Francesco Virdis iz Turina s plinom zastrupil mater, 24-letnega brata in 22-letno sestro samo zato, da bi bil bolj prost. To je pozneje pri zaslišavanju tudi priznal, ko je rekel, da ga je mati preveč karala zaradi njegovega banditskega življenja, dočim da ga je brat motil s svojimi nasveti, medtem ko da je bila sestra preveč skrbna in delavna, medtem ko je bil on navaden lenuh. Vtem ko so njegovi doma umirali, je on popival v kavarni v družbi z neko prostitutko.

* * *

— da je dr. Hayward Butt z univerzitetne klinike v Natalu v Juzni Afriki napravil nov «cocktail» za porod brez bolečin. Seveda ne gre tu za «cocktail», pač pa za injekcijo, ki vsebuje tri sredstva, in sicer neki analgetik, neko pomirjevalno sredstvo ter še neko tretjo sestavino, za katero pa dr. Butt noče povedati, kaj je. Učinek tega «cocktaila» je baje čudovit in zelo dober tudi pri «carskem rezu».

MEDTEM KO SOVJETSKI ZNANSTVENIKI RAZBIRAJO PODATKE

Sputnik - čudovit laboratorij

Opis naprav, ki so v drugem sputniku, in kakšne naloge so opravile v svojem kratkem življenju, dokler jim ni zmanjkalo energije

Sovjetski fiziolog prof. Prokovsky je dokončno povedal, da je Lajka v drugem sovjetskem satelitu poginila in ker sta oba sovjetska satelita že utihnila, jima sledijo sedaj le s pomočjo močnih teleskopov.

Javno mnenje se zato počasi umirja od prvega navdušenja, Američani pa obljubljajo, da bodo prihodnji mesec poslali v jonosfero svoj prvi miniaturni satelit, kateremu bodo sledili trije prav tako drobni sateliti, nakar bodo marca pognali v jonosfero svoj pravi 9 kg težak satelit, ki bo nosil s seboj vrsto znanstvenih naprav.

Vtem pa v Moskvi znanstveniki zbirajo podatke, ki sta jim jih poslala prvi in predvsem drugi satelit, ki je prvi ponesel v jonosfero tudi živo bitje.

Na račun prvega in drugega sovjetskega satelita smo brali nešteto domnev strokovnjakov ali tudi laikov, zato je prišlo kot nalašč daljše poročilo, ki ga je pred dnevi objavila moskovska «Pravda» in v katerem beremo marsikatero zanimivost o tem, kako so pognali drugi satelit, do kod je segel in kaj je povedal. Ne bo odveč iz tega izbrati osnovne podatke in misli.

Raketa, ki je zanesla satelit v jonosfero, je prvi del poti napravila navpično, nato se je nekoliko nagnila in ko je zadnji del rakete imel brzino 8000 m na sekundo in zadobil lego, ki je bila paralelna z Zemljo, se je spremenil v umetni satelit. Najvišjo točko je satelit dosegel, ko je bil 1700 km visoko. Zaradi velike brzine je nujno zadobil eliptično krožno pot, zaradi česar se včasih Zemlji bolj približa, drugič pa se od nje oddalji, tako da leti tedaj, ko je najdlje od Zemlje, skozi prostor, ki je že izven zemeljske atmosfere, dočim leti ob najbližjem položaju še skozi zadnje plasti jonosfere. To je zelo važno za proučevanje, do kod sega atmosfera in tudi tega, do kdaj bo satelit krožil.

Sovjetski znanstveniki pravijo, da se bo prvi satelit približal Zemlji in nato v gostejših plasteh atmosfere približno 100 km visoko zgorel že proti koncu tega leta, drugi, večji satelit, pa bo krožil delj časa, ker je 600 km više in zato kroži po prostoru, ki je redkejši. Prvi satelit opravi na dan 15 krožnih poti, drugi pa 14. To seveda zato, ker drugi leti višje in ima daljšo pot.

Že prej smo omenili, da sta oba sputnika obmolknila, zato imajo v Sovjetski zvezi 66 posebnih opazovalnih središč, s katerih strokovnjaki sledijo njuni poti. Toda v času, ko sta satelita še oddajala znake, so z njuno pomočjo potrdili eno izmed domnev o odbijanju radijskih valov v jonosferi. Znano je namreč bilo, da pride pogosto v jonosferi do motenj, ki se odražajo pri radijskih prenosih. Sedaj so ugotovili, da obstajajo v jonosferi določeni kanali, s čimer se tolmačijo omenjene motnje pri kratkovalovnih radijskih oddajah. Značilno za to je bilo na pr. to, da so razna sovjetska opazovališča, kakor tudi posamezni radioamaterji, ki so sledili satelitovim signalom, te ujeli tudi tedaj, ko je bil satelit na povsem drugem koncu zemeljske oble, to se pravi, da so radijski valovi s satelita tako rekoč obkrožili pol ali celo več kot polovico zemeljske oble.

Tudi na račun tega, kako je bil drugi sovjetski satelit zgrajen, smo brali mnogo opisov. Moskovska «Pravda» pa je prinesla glede tega like in opise, ki nam povedo, da je drugi sputnik le zadnji gornji del rakete, ki je imel na vrhu močno stožčasto konico (kot jo kaže slika). Ta konica je služila za zaščito aparatov proti zračnemu trenju in veliki vročini, ki se na poti skozi gosto atmosfero zaradi trenja nujno ustvari. Satelit tehta, kot vemo, 508 kg. V prvem delu sputnika so nameščene naprave za merjenje rentgenskih in ultravijoličnih sončnih žarkov. Takoj za temi napravami je nameščena krogla, ki je zelo podobna prvemu satelitu. V njej sta nameščeni dve radiooddajni postaji z ustreznimi baterijami ter še posebne naprave, ki merijo temperaturne razmere v jonosferi. Seveda so te naprave, kot še številne druge, ma, ki spročata na Zemljo z značilnimi signali vsako spremembo, vse, kar naprave zabeležijo, oziroma zaznajo. Za to kroglo z radijskima postajama je nameščena kabina z Lajko. Kabina je iz aluminija. Lajka pa, kot vemo, je bila vsa preprežena z raznimi napravami za merjenje fizioloških pojavov na njej. Te so že pravcati laboratorij. So tu naprave, ki merijo temperaturo kabine; naprave, ki obnavljajo v njej zrak; naprave, ki merijo dihanje psa (seveda, dokler je bil še živ); naprave za merjenje krvnega pritiska, za beleženje kardiograma, naprava za merjenje njene temperature itd. Te naprave so stalno delovale in svoja opazovanja dostavljale radiooddajnikoma, ki sta vse te elektroznake pojačila in jih nato oddajala na Zemljo.

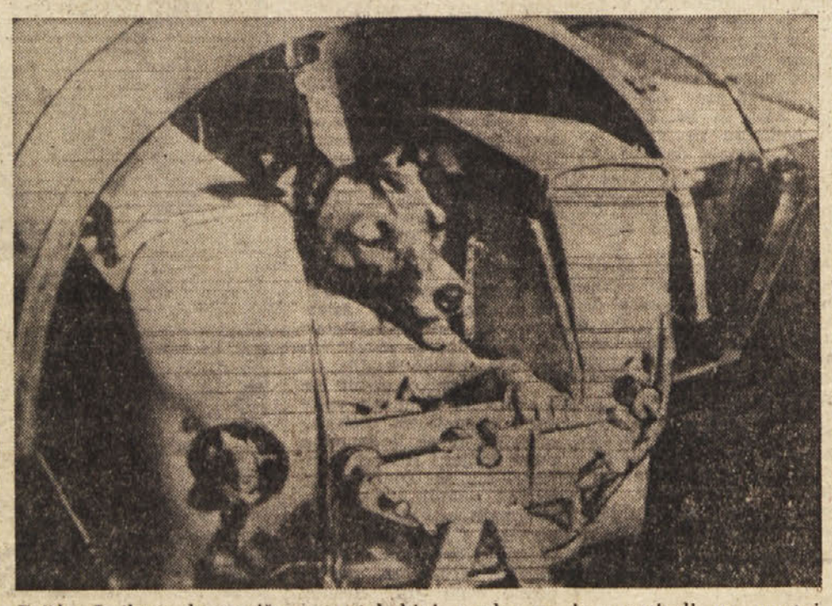

Psička Lajka v hermetično zaprti kabini, preden so jo montirali na umetni satelit

Za tem delom satelita je nameščen še drugi del, ki je prav tako podoben nekakšnemu laboratoriju. Tu so radiotelemetrične naprave in baterije, ki jim zagotavljajo energijo.

Prej smo omenili rentgenske in ultravijolične žarke, ki jih Zemlji oddaja Sonce. Na sputniku so naprave, ki so merile intenzivnost teh žarkov. Znanstveniki so že zdavnaj vedeli za te žarke, kot so vedeli, da so ti žarki v manjši količini človeku koristni, v veliki pa nevarni in celo smrtni. Znanstveniki vedo tudi, da oddaja Sonce mnogo več tovrstnih žarkov, kot jih pride na Zemljo. Zemeljska atmosfera pa služi kot nekak zaščitni filter, ki zaustavlja preobilico žarkov. Če pa je hotel človek dejansko zvedeti, kolikšna je gostota teh žarkov, jih je moral izmeriti le nad atmosfero. In to nalogo je opravil sovjetski sputnik. Seveda bi morali sedaj opisati, kako je sputnik to opravil; opis merilnih naprav pa je preveč zapleten in predolg, kakor tudi še ni znano, kaj so merilne naprave sovjetskim znanstvenikom že povedale. Za informacijo bomo pa vendarle navedli, da so te naprave tako popolne, da so delovale le tedaj, ko so žarke sprejemale in čim so bile v senci, so ugasnile, da ne bi po nepotrebnem trošile energije.

Nadalje so na satelitu tudi naprave, ki so merile atomska jedra posameznih elementov ali tako imenovane kozmične žarke. Sputnik nosi s seboj dva kondenzatorja atomskih jeder in s temi in drugimi merili je zbral podatke, ki povedo, da se ti kozmični žarki zbirajo okoli Zemlje v dveh magnetskih poljih, katerih središča bi bila nekako na Arktiki in Antarktiki, dočim je pas ob ekvatorju redkejši, tako da obdajata Zemljo nekakšni dve konkavni ploskvi, ki sta bolj nasičeni s kozmičnimi žarki in ki se stikata nad ekvatorjem s pasom redkih kozmičnih žarkov.

Pokuševalci vina

Rekli boste: imeniten poklic. Temu ni tako. Poklic pokuševalcev vina je zelo odgovoren, zelo delikaten. In čisto svojevrsten je. Pokuševalce-strokovnjake poznajo vse dežele, ki pridelujejo kaj posebno dragocenega. Tako boste na Daljnem vzhodu, v Sovjetski zvezi in na Angleškem našli pokuševalce čaja, v deželah Južne Amerike pokuševalce kave. V vseh znamenitih vinorodnih deželah pa imajo pokuševalce dobre vinske kaplje. Ti strokovnjaki se niso usposobili morda z dolgoletnim — (športno povedano) — «trenigom». Še daleč ne! Ti strokovnjaki so nabrali svoje znanje v oinologiji, kakor se imenuje vinarska znanost. Strokovnjak sploh ne pije vina drugače kakor po kapljicah. Torej kakor medicino. Pa saj vino tudi je medicina, če je res kvalitetno pristno s pravim cvetom in vonjem.

GOVEDO je SVETO

S. RAZDA RATMAN:

Suši je sledila lakota in bilo je, ko da si se iz ene težke more zbudil v še strašnejšo. Kmetje so ogledovali v prah spremenjeno zemljo svojih polj in iskali odgovora v obrazih svojih sosedov. Včasih je tarnanje kake žene preglasilo ječanje in stokanje lačnih otrok; takrat so ljudje vedeli, da se je smrt polastila nove žrtve; kmalu pa jim tudi smrt ni več povzročala groze.

Nesreča zbliža ljudi in to je veljalo tudi za te kmete. Skupno so šli iskat hrane. Ko je zemlja prenehala zalagati jih z živežem, so zaklali svojo živino, čeprav so bili še tako dobri Hindi. Že sama misel na to jim je povzročila bolečine, toda lakota je tiran, ki ne trpi kompromisa. A ko so zaklali živino, so gladovali dalje.

«Morda bo vlak pomoči... snoči sem sanjal o tem. Bila je množica živil. Polne vreče riža,» je pravil neki starec.

«Le bedak sanja kaj takega,» je vzkliknila neka stara žena z divjim pogledom. «Tudi jaz sem sanjala. V mojih sanjah pa so vse okrog ležali mrliči in prišel je bog in govoril z menoj o smrti. Sodrga! Kaznuje vas za vašo malopridnost. Nobenega upanja nimamo.»

Vaški duhovnik, ki je že davno izgubil svoj rejeni trebuh, je namignil, da želi govoriti. «Ničesar več nimamo jesti,» je rekel, «razen morda, če bi nam hotel kaj dati brat Murugasu iz usmiljenja. Če bi ga mogli pregovoriti, da bi zaklal svojega vola, bi imeli jedi za nekaj dni.»

Kmet Murugasu je stanoval približno pol milje proč; ločil se je od ostalih, ker je bil bogat in že po naravi neprijuden. Bil je temno mišičasto bitje in njegova moč ga je napravila za predmet bojazni in sovraštva. Izogibal se je družbe in obdeloval svoje polje kar se da brez pomoči. Tudi med lakoto je ostal ob strani in se ni udeleževal iskanja hrane.

Duhovnik je moral kmete pregovarjati, preden so se odločili, da bi šli z njim prosit Murugasa.

«Mar ne bi bilo enostavneje,» je nekdo predlagal, «da gremo tja in si vzamemo vola, ne da bi prosili zanj?»

«Mislim, da ga raje prosimo,» je rekel duhovnik. «Ne bo mogel odreči.»

«Čudil se boš!» je rekel kmet. «Predobro ga poznamo.»

«Vzlic temu ga bomo najprej prosili,» je rekel duhovnik s poudarkom. «Vrhu tega pa zapira svojega vola čez noč v hlev.»

Ko so prišli kmetje pred Murugasovo hišo, je ta marljivo popravljal svojo volovsko vprego. Vzravnal je glavo in jih je nekaj časa tiho gledal z bolščečimi rumenimi očmi. Nato se je spet lotil dela in s težko sekiro obsekaval debelo deblo. Nekaj metrov dalje je pod suho lipo ležal vol.

Duhovnik je v zadregi zakašljal in šel počasi proti širokemu golemu Murugasovemu hribu. «Brat,» je rekel, «nisi vprašal, čemu smo prišli.»

Sekira je zablestela v soncu, Murugasu pa ni odgovoril.

«Prišli smo, da te prosimo za pomoč,» je rekel duhovnik. «Žene in otroci stradajo.»

Murugasu je prenehal obsekavati les in pogledal duhovniku v obličje. «Kaj se to mene tiče?» je čemerno vprašal. «Jaz nimam ničesar oddati.»

«Vola imaš,» je rekel duhovnik.

«In kako je rejen!» je vzkliknil nekdo iz množice.

Murugasu je oplazil s pogledom ljudi in oči so se mu bliščale kakor v soncu se vihteča sablja. «Da, to je. In kaj potem?»

Množica je jezno zamrmrala in duhovnik jih je prosil, naj ostanejo mirni.

«Mar ne moreš niti v tem trenutku pozabiti svojega sovraštva, brat?» je pomirjevalno vprašal duhovnik. «Ljudje so lačni. V takih časih bi morali drug drugemu pomagati.»

«Meniš?» je Murugasu vprašal zasmehljivo. «To je pa komično! Torej je lahko tudi duhovnik tako lačen, da greši pred bogom? Bramanski duhovnik, pa ščuva ljudi, naj jedo meso svete živali!»

Duhovnik se je pod tem očitkom zdrznil, vendar pa je odgovoril z vsem dostojanstvom in mirom, kar ga je mogel zbrati: «Časi so izredno težki, brat. Ni pomembno, če jemo konjsko meso ali goveje, marveč da živimo. Tudi burmanec je tako človeški, da se boji smrti.»

«Pa poglini!» je vzkliknil Murugasu jezno. «Še vedno bolje, kakor se tako ponižati, da se ne razlikuješ od pocestnega psa. Videl sem te škropiti zemljo s krvjo svete govedi, videl sem te brez sramu jesti njeno meso. Pri takem zločinu ne bom sodeloval. Dokler bo še kaj moči v mojih rokah, ne boste ne vi, ne vaši gladujoči otroci ubili mojega vola, da bi ga jedli. Jaz ne bom postal pocestni pes — vam na ljubo. Imam še pogum, da ostanem dober Hind.»

«Tvoje sovraštvo, brat...»

«Da,» je rekel Murugasu. «Sovražim vas prav tako, kakor vi mene sovražite. A še več kot sovražim. Zaničujem vas vse, prvič, ker hočete jesti meso svete živali, in drugič, ker prihajate k meni prosjačit za pomoč.»

Spet je množica jezno zamrmrala in Murugasu je tesneje zgrabil toporišče svoje sekire. Iz bojazni pred nasilnostmi je duhovnik prosil množico, naj ostane mirna. Murugasu se je spet lotil svojega dela in čez nekaj časa so se kmetje razšli. Murugasu je pljunil na tla in si drgnil lačni trebuh.

Nekaj dni nato je duhovnik spet peljal množico k Murugasu. Tokrat so bili mršavi, sestradani obrazi mož mirni in odločni. Mora zadnjih dni, ko je smrt obilneje pobirala svoje žrtve, kakor kdajkoli prej, je bila neznosna. Življenje posameznika je bilo samo še v prisluškovanju, ali prihaja pomoč.

Množica, žene in otroci med možmi, se je počasi vlekla skozi Murugasuova vrata. S svojimi štrlečimi rebri in sestradanimi očmi so bili videti kakor strašna procesija mrličev. Molčali so — le izžgana zemlja je škripala pod njihovimi nogami.

Murugasu je čepel pred hlevskimi vrati in komaj dvignil glavo, ko se je množica pred njim ustavila. Zadnje dni se je bil popolnoma spremenil. Telo je bilo še zmeraj široko in mišičasto, vendar ni več izžarevalo tiste moči, ki so se je vselej tako bali. Murugasuove oči so se mrtvo pregibale v čudno globokih votlinah in njegovi lasje so bili skoraj sivi.

Za hip je duhovnik okleval, nato je pričel govoriti.

«Prišli smo po tvojega vola, brat.»

«Vola? Kakšen vol?» je rekel Murugasu, kakor da bi govoril sam sebi, in nagrbančil čelo, ko da poskuša, da bi se na nekaj spomnil. «Oh, da, vol! V hlevu je!»

«Ubili ga bomo in razdelili med seboj in jedli,» je rekel duhovnik.

Murugasuove oči so otrpnile, ko je sedaj pogledal duhovnika. «Jedli! Oh da!» je rekel zamišljeno. «Ne sme biti! Ker... dajte, da pomislim... Ne morete jesti mesa svete živali. Sem vam že povedal. Nikomur ne bom dovolil, da bi jedel mojega vola...» Slina se mu je pocedila iz ust in počasi curljala po bradi.

«Toda ti moraš, brat,» je rekel duhovnik. «Ničesar drugega ni in ljudje so lačni in obupani. Mar nimaš srca v prsih?»

«Pač!» je rekel Murugasu in gledal nekega majhnega jantka, «toda vol je svet.»

«Poslušaj, brat,» je rekel duhovnik jezno, «vzeli bomo tvojega vola, če treba tudi s silo. Če nam ne daš ključa, bomo vlomili vrata.»

«Ne bom vam dovolil jesti mojega vola! Nazaj! Jaz bom...» Tolkel je s pestmi in možje so se borili z njim ter so ga v hipu imeli na tleh. Kričal je in se branil, toda ko je slišal, da so vlomili vrata, je postal čudno miren.

Vrata so se odprla na stežaj in ljudje so lakomno planili naprej.

Nato so obstali in strmeli v sliko, ki se jim je nudila. Vol je ležal na pol zakopan v slamo, s togim, napihnjenim truplom. Kjer so ga podgane obgrizle, se je bleščala rdeča rana.

Množica je zadrževala dih. Nekdo je stopil korak naprej in se dotaknil volovega ostekleneglega očesa. Prestrašen je odskočil, ko se je dvignil temen roj muh kot jezno brenčeč oblak.

PRAZNIK V SLOVENSKEM NARODNEM GLEDALIŠČU

Za stoto premiero A. P. ČEHOV: UTVA

(Telefonski intervju z režiserjem Jožetom Babičem)

A. P. Čehov

Telefon! Kolikokrat se na to koristno napravo, brez katere si skoraj ne moremo več zamišljati življenja, jezimo, ko nas njegovo zvonjenje zmoti, ko si to najmanj želimo. Najbrž tudi Jože Babič oni dan ni bil najbolj vesel, ko sem ga predramil prav tedaj, ko se je nameraval nekoliko odpočiti. Toda vljudno mi je oprostil in ko je videl, da gre za «uradni» razgovor, je bil takoj v svojem «elementu». Ne da bi ga prej obvestil, sem nastavil magnetofon in začel se je razgovor, ki naj bi bil kar najbolj kratek, le nekako predobvestilo.

***

Rad bi vedel, kaj sedaj pripravljate za prihodnjo premiero.

Za prihodnjo premiero pripravljamo Antona Pavloviča Čehova «Utvo».

«Utvo»? Pa če se ne motim, si to stvar že režiral v Ljubljani, v Mestnem gledališču, in ti je torej delo olajšano, če si ostal pri popolnoma isti režiji. Mogoče si pa vendar kaj spremenil?

Ne, ne — sem spremenil, sem spremenil. Namreč jasno je, da mi je vdrugič delo toliko olajšano, kolikor sem si pridobil neko določeno spoznanje, n. pr. o delovanju dela na ljudi, pa o tem, kako lahko delu posamezna interpretacija koristi, ali je zgrešena, ali je premalo poudarjena. Torej toliko mi je delo olajšano. Razen tega pa bi želel popraviti svojo prvotno interpretacijo. Tedaj so nekateri rekli: «Ah, scena...», drugi: «Še ni...»

Seveda, ti sedaj lahko nekatere pripombe upoštevaš in izkoristiš, kolikor so se ti zdele umestne.

Točno. Potem je tukaj deloma vendarle tudi nianslirana zasedba, ko ti velikokrat nekatere pasuse olajša. Jaz imam občutek, da imam tukaj...

Glej, hotel sem ti postaviti prav tole — meni se je zdelo nekoliko diskretno — vprašanje, namreč, ali je bilo tvoje delo ob pripravljanju «Utve» lažje v ljubljanskem Mestnem gledališču ali tukaj, in sicer glede na igralski material, ki si ga imel v obeh primerih na razpolago.

Veš, tako je: tukaj je ansambel zrelejši. Recimo, naš ansambel ima vendar nekaj takih igralskih osebnosti, ki so skorajda kot nalašč za poživljanje nekaterih figur v «Utvi». Torej s te strani bo delo lažje. Lažje pa tudi zaradi tega, ker imam sam sigurnejši prijem.

Sedaj mi pa še povej dve besedi o «Utvi» in pa mogoče o tem, čemu si izbral to delo?

Poglej... torej najprej drugo vprašanje. Čehova pri nas že nismo igrali. Bil pa

JOŽE BABIČ

je redko igran tudi v ostalih slovenskih gledališčih, saj je bila «Utva» sploh prvič uprizorjena v slovenščini pred dvema letoma in je bila tudi nekak začetek uprizarjanja del Čehova v slovenščini. Edino še ljubljanska Drama je dala «Tri sestre».

Torej je to avtor, ki je ostal našemu gledališkemu življenju in snovanju vedno skoraj nedosegljiv cilj, medtem ko je sam doživljal nekako evropsko renesanso. Kot veš, so vanj Francozi zaljubljeni, Italijani — bi lahko rekel — ravno tako. Sam je v Rusiji pričel prihajati spet v repertoarje in se njegove prave vrednote pričenjajo vnovič odkrivati. Pravzaprav se začenja sedaj odkrivati njegova sodobnost, ker smatramo, da je kljub temu, da je tak klisik izrazito moderen avtor, ki obravnava tanke odtenke človekovega duševnega življenja. In to je prišlo šele danes do izraza, ko je zunanja forma in zunanja vsebina teh Čehovljenih zgodb res stopila v ozadje in je ostal njegov človek s svojim hrepenenjem, svojimi odnosi — vse to se je sprejelo šele danes, ko je tudi drugod moderna dramatika končno zmagala.

Kar se pa «Utve» tiče, je pa tako. Človek se s kako zgodbo izredno sprijazni, jo postavi, je mnenja, da ima ta zgodba skoraj najlažjo ali najbolj doumljivo vsebino. Zgodba «Utve» je sama po sebi bogata in tako jasna, da ne predstavlja nekega «šoka», neke težave za občinstvo, ko se to prvič seznani s tem avtorjem. Ko se ti je taka zgodba priljubila in si istočasno ugotovil, da bi moral mogoče nekatere stvari že drugače postaviti, ostaneš rad pri takem delu. Tudi zasedba sama pri nas zelo deluje na uprizarjanje...

Dovoli, da te prekinem z vprašanjem, na katerega si pravzaprav že začel odgovarjati: katerim igralcem si poveril važnejše vloge

Zasedba z igralci igra važno vlogo. Pri nas je glavna, velika vloga Arkadine poverjena Nadi Gabrijelčičevi. Potem je vloga Trigorina poverjena Jošku Lukežu. Zdravnik bo Modest Sancin. Mladi Trepljev in Maša sta Stane Starešinič in Stefka Drolčeva. Nina bo ista kot je bila v Ljubljani, Mira Sardočeva. Učitelj Medvenko — Baloh, Polina, Mašina mati, je Ema Starčeva. Samrajev, to je oskrbnik, ki ima tudi večjo vlogo, je Just Košuta. Stari stric Sorin je Stane Raztresen. Vidiš torej, da je tu do malega zaposlen skoraj ves ansambel in izrazito tak ansambel, ki ima močna izrazna sredstva, ki je zelo raznolik in vidim n. pr. že sedaj pri delu, da je zasedba pri nas imenitna. Imam celo težave s tem, da moram nekako zavirati poizkus prenaglega obvladanja. Ljudje nosijo nekaj s seboj v svojem liku, vendar pa se ne smejo temu prepustiti, da ne bi bilo to le preveč šablonsko, in jih moram siliti, da vendarle iščejo, iščejo.

Nada Gabrijelčičeva bo imela v A. P. Čehova «Utvi» glavno vlogo Arkadine

Torej smemo upati na neko dobro predstavo

Upam, da bo «Utva» taka predstava že v zvezi s tem, da bo to stota premeira in imamo z njo majhen praznik — notranji, a poskušali bomo nekoliko tudi navzven poudariti dejstvo, da smo v teh letih vendarle uspeli pripraviti sto premier. Mislim, da bo vse primerno, dostojno in sploh višek, kar mi lahko damo.

Sedaj pa še to: razgovor je posnet na trak. Ali dovoliš, da objavim tako, kot sva se domenila, brez «friziranja», prirejanja in olepšavanja, ali pa je treba kaj predrugačiti

Ne, ne. Mislim, da bi lahko ostalo tako.

R. R.

OBJAVLJAMO PO ŽELJI

Tam, kjer murke cveto...

Tam, kjer murke cveto,
tam, kjer ptički pojo
v lepi Dragi,
tam, kjer encijan plav
ves prešerno bahav
nežno vabi:
v to dolino zeleno
me vleče tako kot v nobeno.
V njej avrikelj prijazno
pozdravlja me s srajčko rumeno.

A z visoke pečine
grad Kamen obuja spomine;
spomni Pegama se,
se smehlja
in si misli: vse mine.

Ta dolina zelena,
s krvjo prepojena -
oj, Draga, te vedno bom ljubil,
nikoli pozabil ne bom.

Od več strani so nam izrazili željo, da bi radi znali besedilo pesmi, ki jo tolikokrat slišijo po radiu in imajo njen napev stalno «v ušesu». Objavljamo torej to besedilo dr. Ferryja Souvana in pripominjamo, da ima Tržaška knjigarna v Ul. sv. Frančiška 20 na razpolago tudi note za to in še za druge znane pesmi, ki jih je popularizíral znani Avsenikov kvintet.

Nekaj pripomb: Draga je kraj pri Begunjah, kjer so Nemci streljali talce; Kamen je grad v bližini; Pegama imenuje slovenska narodna pesem Vitovca, znanega poveljnika pri celjskih grofih, ki je bil po rodu Čeh. Murka, encijan in avrikelj so cvetlice predvsem gorskih krajev.

V italijanščini smo lahko videli «Utvo» na televiziji. Na sliki Edda Albertini, Lea Padovani in Sarah Ferrati na vaji za televizijsko oddajo «Utve»

DVE NOVI KNJIGI ZBRANIH DEL DOMAČIH PISATELJEV

Janez Trdina, Zbrano delo X
Josip Stritar, Zbrano delo IX

Bližamo se koncu leta in založbe hite, da bi v celoti in čim bolje izpolnile svoj letošnji program. Ni še tako dolgo tega, kar smo poročali, da je Državna založba Slovenije v svoji zbirki *zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev* izdala svojo petdeseto knjigo. To je bil vsekakor pomemben mejnik v tej edinstveni zbirki, ki je predvidena nekako na sto knjig.

Prav te dni pa smo dobili na knjižni trg že 56. knjigo te zbirke. Tako smo lahko veseli, da se ta zbirka vendarle uspešno nadaljuje in približuje svojemu zaključku, vsaj v pogledu nekaterih avtorjev. Počasi, pa vendar enakomerno in vztrajno se nabirajo knjige te zbirke, ki bo edinstvena v zgodovini slovenskega založništva. Dejstvo je namreč, da Državna založba vzdržuje to zbirko v prvotnem obsegu le z znatnimi žrtvami, da pa na drugi strani tudi ni zlepa pričakovati tolikega sočasnega delovanja najvidnejših slovenskih literarnih zgodovinarjev, katerih mnogih dejavnost je usmerjena predvsem v redakcijo teh del.

Zanimivo je, da sta zadnji dve knjigi pripravila urednika France Koblar in Janez Logar, ki sta med najbolj marljivimi literarnimi zgodovinarji, kar velja posebno za Koblarja, ki ureja zbrano delo več avtorjev, medtem ko je Logar z zbranim delom Trdine prišel najdlje.

Kot 55. knjiga v tej zbirki je izšla torej najprej *deseta knjiga zbranega dela Janeza Trdine.* Trdina je z desetimi zvezki zbranega dela že tik pred zaključkom. Deseta knjiga Janeza Trdine vsebuje nadaljevanje pisateljevih črtic in povesti iz narodnega življenja, ki jih je prinesla že prejšnja knjiga zbranega dela. V tej knjigi, na čez 400 straneh, je urednik objavil petero narodopisnih orisov, ki predstavljajo danes bolj dragocen etnografski vir, kot pa literarno delo. Med temi spisi je tudi še neobjavljeno delo Trdine o ciganih na Dolenjskem in pa dvoje spisov, ki sta doživela prvo objavo šele v spominski izdaji leta 1955.

Poleg spisa z naslovom «Cigani Brajdiči» je v knjigi objavljen spis «Dolenjske ženitve», v katerem je Trdina v skladu z načinom svojega literarnega oblikovanja te dobe opisal življenje dolenjskih ljudi, ki jih je iz svoje neposredne okolice dobro poznal. Narodopisna črtica «Omika» predstavlja nekak prerez stanja omike in prosvete v prečenski župniji, v neposredni bližini, kjer je Trdina preživljal svojo starost. Najobsežnejši pa je spis «Rože in trnje», ki predstavlja nekak sintetičen oris dolenjske vzgoje, zlasti dekliške. Sledi še narodopisni oris «Pri pastirjih na Žabjeku». Vsi ti spisi, katere je urednik opremil s kratkimi pojasnili v opombah, predstavljajo kljub temu, da so danes časovno že močno odmaknjeni, zanimivo branje. Ne toliko sicer zaradi kramljajočega Trdinovega načina pripovedovanja kot pa predvsem zaradi zanimivosti, saj nudijo bralcu vpogled v preteklo življenje preprostega dolenjskega ljudstva.

Naslednja, 56. knjiga zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev je *deveta knjiga zbranega dela Josipa Stritarja.* Ta knjiga vsebuje kot pravi urednik v opombah, nekoliko neenotno gradivo: konec spisov za mladino in začetek pisem. Ta združitev, ki je nekoliko neorganska, je posledica tehničnih okolnosti, ker ni bilo moč v eno knjigo združiti vseh mladinskih spisov, za dve pa jih je bilo premalo. Vendar ta vsebinska neenotnost ni tolikšna, kajti v njej se stikata začetek in konec Stritarjevega leposlovnega dela. V tej knjigi Stritarjevega zbranega dela so namreč objavljeni mladinski spisi, pesmi, povest, igrokazi, spominski spisi, v katerih se pisatelj vrača predvsem v svojo mladost, ter prva pisma, ki prav tako prikazujejo Stritarjevo mladost.

O prvem delu te knjige — spisih za mladino — bi rekli samo to, da so med njimi tudi nekateri biseri našega mladinskega slovstva, ki so ohranili veljavo tudi še današnji čas, da pa gre večinoma za stvari, ki imajo zaradi svojega pretirano poučnega tona, snovi same in odmaknjenosti današnjemu času bolj kot drugačno, le literarno-zgodovinsko vrednost.

Bolj zanimiva so Stritarjeva pisma, čeprav so v tej knjigi objavljene le tiste iz prve dobe. Priobčena so pisma Stritarjevemu bratu Andreju; predvsem pa so pomembna pisma Levstiku, Jurčiču in Luizi Pesjakovi ter Josipu Cimpermanu, preko katerih je Stritar najdalje obdržal stike z domovino.

Sl. Ru.

Jugoslovanka Sena Jurinac (ki jo zaradi njenega dolgoletnega nastopanja v dunajski Operi imajo marsikje že za «avstrijsko» pevko), poje vlogo Agate v Weberjevi operi «Čarostrelec», ki jo lahko slišimo po radiu danes ob 21.20 na «tretjem programu»

Rast jugoslovanskega dokumentarnega filma

(Pismo iz Ljubljane)

Prvi jugoslovanski film je bil dokumentarni film.

V izbiri sodobnega dokumentarnega filma je zastopana tudi jugoslovanska kinematografija, kajti naš dokumentarni film je dobil že več mednarodnih priznanj in tako uvrstil med produkcije dokumentarnih filmov, ki so se dvignile na internacionalno raven, tudi našo državo.

Jugoslovanski dokumentarni film se je rodil na fronti. Prvi filmi so posneti med vojno, toda na žalost so med vojno tudi propadli. Med najdragocenejši material jugoslovanske kinoteke spadajo danes prvi dokumentarni filmi «Nastanek prve hrvatske vlade v Splitu» in «Osvoboditev Zagreba». Začeli smo torej z vojnim filmom, po osvoboditvi pa smo se posvetili najprej tedniku, mesečniku, nato pa še ostalim vrstam dokumentarnega filma. Obnova in izgradnja domovine, politično in kulturno življenje, to je bila osnova za nešteto zanimivih in aktualnih tem. Filmi «20. oktober», «Koraki svobode», «Ljubljana pozdravlja osvoboditelje» so načeli serijo politično-zgodovinskih propagandnih filmov. Pozneje so posneti filmi «Julijska krajina», «Trst» «Vstaja v Srbiji», «Desant na Drvar», «Kragujevac», «Krajiške brigade», «Dokumenti časa», «Dnevi slave» in mnogi drugi. Lahko rečemo, da se je ta vrsta dokumentarnega filma v Jugoslaviji zelo razvila. To so večinoma kronike. Vedno aktualen in v teku dogodkov, je ta dokumentarni žanr postal sredstvo izražanja občutkov in misli naših narodov in njihovega spomina na preteklost.

Poleg politično-zgodovinskih propagandnih filmov imamo v naši dokumentarni kinematografiji še en dinamičen žanr. To so filmi o izgradnji, o velikih objektih, o borbi delovnih ljudi z naravo in raznimi zaprekami, o delovnem elanu in doseženih uspehih. Nekatere od teh stvaritev ne zaostajajo za znanim sovjetskim filmom «Turskib» ali za filmom Jorisa Ivensa «Zojdersko jezero». Spominjamo se filmov «Živo srebro iz Idrije», «Srečno!», «Zenica» (dokumentarni film, ne zamenjaj z istoimenskim umetniškim filmom!), «Cement», «Autostrada», «Reška luka», itd. V epopeji dela so našli naši režiserji in snemalci mnogo inspiracije. Mogočna slika dela in borbe za socializem, zajeta z vseh strani z neštetimi kamerami, živi v spominu kot dinamičen kaleidoskop našega časa.

Sledijo reportaže, filmi o mestih, spomenikih, o umetnarave, zgodovinske znamenitosti itd. Tudi tukaj lahko izločimo nekaj stvaritev, ki imajo kakovost umetniških del. To so dokumentarni filmi, ki so nas predstavljali v inozemstvu in ki so bili zapaženi v zelo močni mednarodni konkurenci na raznih festivalih. Če jih naštejem: «Pod senco helebarde», «Beograd — mesto, borec in graditelj», «Splavarji na Drini», «Tunolovci», «Uspavana lepotica», «Sen male balerine», «Mrtvo mesto», «Barok v Ljubljani», «Na mrtvi straži», «Kroparski kovači», «Crne vode», «Plitvice» itd.

Danes so v našem dokumentarnem filmu razvite mnoge vrste in podvrste. Toda kljub temu se režiserji najbolj držijo klasičnega dokumentarnega filma, ki je največkrat samo dobra reportaža ali zanimiva kronika. S teh solidnih temeljev gredo počasi dalje k ustvarjanju filmskega eseja, umetniških reportaž, lirskih zgodb itd. Lahko rečemo, da je ustvarjeno do danes že več zelo lepih filmov s področja umetniških reportaž in lirskih zgodb. Umetniška dokumentarna monografija ionosti, potopisi, lepote naše ma tudi pri nas nekaj uspelih predstavnikov. Tej zvrsti sledi biografski film, ki govori o umetnikih in umetnosti. «Kroparski kovači» je sigurno naš najboljši film, ki govori o posebni veji umetniške ustvarjalnosti. Videli smo poskuse s kratkimi življenjepisi Vuka Karadžiča in lirski film o poeziji in pesniški podobi Branka Radičeviča, nato film o Mokranjcu, Jovi Jovanoviću-Zmaju, Prešernu, Trubarju, Cankarju, Župančiču, Njegošu in še nekaterih. V Sloveniji in Srbiji smo največ naredili za snemanje kulturno-biografskih filmov, katerim se je priključil film o predsedniku republike maršalu Josipu Brozu-Titu.

Sicer pa kulturni film v produkciji dokumentarnih filmov zavzema najmanj prostora. Ali je temu vzrok nezanimanje proizvajalcev in ostalih filmskih delavcev, tega ne vemo. Statistike kažejo majhno zanimanje za ta žanr.

Če v tem naštevanju raznih žanrov omenimo nekatere umetniške reportaže na specifične teme in k temu prištejemo nešteto filmov o posameznih naših ustanovah, političnih in kulturnih, ter še razne poučne in prosvetne filme, potem smo omenili vse vrste in medvrste domačega dokumentarnega filma.

Poleg tega ne smemo pozabiti, da se v zadnjem času v naših dokumentarnih filmih vse bolj uveljavljata kolor in koprodukcija. Prvi prispeva k večji in boljši kakovosti filma, koprodukcija pa se pojavlja kot nov način sodelovanja med evropskimi državami, kar nam zlasti priča film «Od Schwarzwalda do Črnega morja», ki je narejen v koprodukciji osmih evropskih podonavskih držav, kar je edini primer v šestdesetletni zgodovini filma.

Danes ima naš dokumentarni film dobra in zaslužena priznanja, več mednarodnih nagrad in lepo število uspelih stvaritev.

MILAN LJUBIČ

V DRŽAVI, KJER VLADA KRŠČANSKA DEMOKRACIJA

O URADNO ODOBRENI PROSTITUCIJI V ITALIJI

V Evropi so javne hiše uradno dovoljene le v Italiji, Portugalski in Avstriji, povsod drugod so jih prepovedali, kar je privedlo do dviga javne morale in znižanja števila spolnih obolenj - V Italiji so bili do sedaj zaman vsi napori senatorke Merlin za ukinitev teh zloglasnih hiš

«Prostitutka! Vlačuga!»

To je nekaj, o čemer se v spodobni družbi ne govori, zlasti ne, če so vmes tudi ženske. Mnoge so užaljene in se takoj odstranijo zaradi tako «grdega» govorjenja.

A koliko jih je, ki bi pomislili, kaj je te nesrečnice pahnilo v tisto blato? Koliko jih je, ki bi mogli z gotovostjo trditi, da bi oni sami v enakih okoliščinah vzdržali, ki bi znali ohraniti čistost, človeško dostojanstvo? Sedaj, ko je prava razvalina človeka, ko je v njej poteptano vse, kar je bilo nekoč lepo in dobro, ko je v njej ugasnilo sleherno hrepenenje k lepemu, želja po sreči, po spodobnem življenju, po družini, ko je morala streči najbolj ogabnim moškim, sedaj, ko je postala brezčutna, gluha in nedostopna za lepo besedo, ko ni moč njenega življenja nič več popraviti, ko ni moč več zaceliti ran njene duše, sedaj jo spodoben človek zaničuje, se iz nje norčuje in se je izogiblje.

Toda, kaj je storila družba, da bi preprečila njen padec? Kaj je storila družba, kaj smo storili mi vsi, da bi omogočili tej nesrečnici povratek v spodobno življenje, da bi mogla kot vsi drugi imeti svoj dom, svojo družino, uživati srečo?

«Eh, kaj! Vlačuge so bile in bodo! Tukaj se ne da nič spremeniti, nič izboljšati. Saj je znano, da so imeli vlačuge celo v prav starih časih. Magdalena...»

«Gotovo! Le da takrat ni bila družba tista, ki bi vodila o njih posebno evidenco, ki bi jih imela v določenem prostoru, da bi bile na razpolago takim, ki si ne morejo kot zdravi ljudje utešiti svoje sle. Družba je ni takrat kot jo danes, zlorabljala, a jo obenem s hinavskimi izgovori in dokazovanji o higieni in skrbi za zdravje in moralo izpostavila najhujšemu izkoriščanju, zlorabljanju in sramoti. Takrat ni bilo visoko donečih fraz o morali in...»

A čudno pri vsem tem pa je to, da je Italija, ki vendar velja za tako kulturno in moralno deželo, med zadnjimi tremi državami v Evropi, ki še niso odpravile javnih hiš. Le še Portugalska in Avstrija sta na enaki stopnji. In čeprav velja za vse članice Organizacije združenih narodov obveznost, da odpravijo javne hiše, da si prizadevajo zatreti prostitucijo. Ne moti to ne katoliške Cerkve ne njene politične organizacije, katera ima vse vodilne položaje v državi v svojih rokah. Res, čudno je to, ko pa na drugi strani vidimo, kako se prav Cerkev obregne ob kako mnogo manj važno zadevo pod pretvezo, «da bi utegnila skruniti moralni čut družbe». Knjige, gledališka dela, filmi, umetnine, da, celo obleke turistov se zdijo Cerkvi nemoralni, a javne hiše...

Tudi v Trstu še vedno obstajajo v starem delu mesta «zloglasne» ulice

Sicer pa se ve, da so celo v papeški državi imeli te vrste kontrolo.

Spričo vsega tega bo morda laže razumljivo, zakaj ni socialistična senatorka Lina Merlin mogla v desetih letih prodreti s svojim zakonskim predlogom, po katerem naj bi se javne hiše v Italiji ukinile. Saj krščanski demokrati niso nasprotovali, niso odkrito nastopili proti njenemu zakonskemu osnutku. Toda niti podprli ga niso. In to je zadostovalo, da ni prodrl. Tako je bilo prvič, leta 1949, in tako je na tem zasedanju, ki gre že proti koncu in je že jasno, da je razpravljanje o zakonu senatorke Merlinove postavljeno z dnevnega reda.

Nasprotniki dokazujejo, da bi bila ukinitev javnih hiš poguba za ljudsko zdravje, za moralo, za...

Iz pisma, ki ga je prejela senatorka Merlinova:

«Prepričana sem, kot tudi ostala javnost, da bi ukinitev bila veliko zlo, moralno kot zdravstveno. Kam naj bi šlo na stotine vojakov, ki prejemajo komaj 45 lir mesečno? In vsa naša lepa mladina, kaj naj bi storila? Saj vendar poznate telesno potrebo moških. Pomagali bi si drugače, šli bi kamor bi naneslo, kar bi utegnilo imeti kaj tragične posledice zaradi kužnih bolezni. Mi Italijani se ne moremo ozirati na to, če so v drugih deželah ukinjene javne hiše. Ne moremo se primerjati, glede temperamentnosti, s severnimi narodi. Drugačna kri teče po naših žilah, drugačen je naš način življenja.

Če bi se to zgodilo, bi ne bilo nič čudnega, ako bomo potem čuli o javnih škandalih, o napadanju in posilstvih...»

«Smo gospe, ki si pošteno služimo svoj kruh v znanem in slovečem bordelu g.(...) v ... Velike so naše zasluge za človeštvo, zaradi uvajanja mladeničev v seksualno življenje. Pustite nas torej, da v miru se dalje delamo. Za 150 lir nudimo popolno srečo zmožnemu in krepkemu možu...»

Najbolj zagrizen nasprotnik gospe Merlinove je bil stari senator Gaetano Pieraccini, ki je nasprotoval ukinitvi javnih hiš in utemeljeval to z zdravstvenimi razlogi. Poleg tega pa je poskušal dokazati, da ima za vsakega mladeniča obisk javne hiše zelo pozitiven vpliv.

Zakaj pa potemtakem ne pošljejo na to pot svoje sestre, hčere ali žene vsi tisti, ki jim je tako pri srcu skrb za moralo in za zdravje «naše lepe in nadobudne mladine»?

Toda za vsemi temi lepimi in tako visoko in lepo zvenečimi frazami se skriva največkrat izkoriščanje, bojazen, da bi izgubili tako lepe in velike dohodke, ki jih sedaj na tako lahek način imajo.

Tudi država je k temu pristavila svoj «lonček»!

Državna taksa za licenco za javno hišo znaša letno 200.000 lir.

Kako zaslužijo tisti, ki tako «nesebično skrbijo za ljudsko moralo in zdravje», ki «se žrtvujejo», ko «nudijo ubogim dekletom možnost, da imajo udoben in primeren prostor za opravljanje njih velikega poslanstva», to je lastniki javnih hiš, lahko vidimo samo po temle primeru: Lani je umrl lastnik neke javne hiše v Rimu. Samo zapuščinska taksa za njegovo premoženje je znašala 300 milijonov lir.

560 je danes v vsej Italiji javnih hiš. V njih je nekaj nad 2700 prostitutk. Tarifa je različna in se ravna po razredu hiše. Od 150 lir do 1000 lir. V nekaterih je morda celo kaj več. Tudi 10.000 lir. Ekstra kategorija!

Povprečno sprejme prostitutka kakih 40 do 50 obiskov. So pa dnevi, ko ima tudi več kot sto klientov. Si je moč predstavljati kaj bolj strašnega, bolj krutega, bolj sramotnega!

V vsaki hiši ostane prostitutka navadno dva tedna. Potem gre v drug kraj, nato v tretji...

Zaslužek seveda ni ves njen. Komaj 40 odstotkov je zanjo. A s tem mora plačati najemnino in hrano v javni hiši (2000 do 3000 lir na dan), dati mora napitnine ravnateljici hiše (10.000), poslovodkinji (10-15.000), vratarki, postrežnici, zdravniku... Poleg tega je prisiljena kupiti vse toaletne in druge potrebščine od lastnika hiše, ker ne sme vseh štirinajst dni zapustiti poslopja. Seveda niso cene take kot v trgovini. Saj gre vendar za uslugo, za prijaznost. «Revicam mora vendar nekdo pomagati!» Za trikratno ceno!

«Saj potemtakem takile ženski ne ostane skoro nič!» V največ primerih ji ne ostane nič, a mnoge si nakopljejo še dolg. In tako so vezane. Vse do svoje onemoglosti, vse dokler ne ostarijo. Tja do 35. ali 40. leta. In potem? Potem pa jim ne preostane drugo kot cesta, bolnišnica, hiralnica.

Človek bi si mislil, da prostitutka pač kmalu spozna, da je zaslužek te vrste trdo pridobljen, a da povrh vsega niti ni tak, da bi si mogla obetati kdaj rešitev iz tistega blata. Zakaj prej ne zapusti hiše ter začne novo življenje?

Redke so, ki se jim to še o pravem času posreči. Če se to ne zgodi zadosti zgodaj, po navadi ženska tako otopi, da ni dovzetna za nobeno drugačno življenje. Potem je pa tu še strah. Strah pred zvodnikom.

Skoro vsaka prostitutka ima namreč nekega moškega zunaj, ki je nekak njen «impresarij». On se v njenem imenu dogovarja z lastnikom hiše, skrbi za njeno premestitev in podobno. Za to svojo «dobroto» in «požrtvovalnost» ter «nesebično pomoč» mu mora dati polovico svojega zaslužka. In to največkrat ni dosti manj od 300.000 lir vsakih štirinajst dni.

Zato takemu zvodniku ni vseeno, če mu tako obilen zaslužek ubeži. In si nič ne pomišlja uporabiti vsako sredstvo, da si ga obdrži. Pretepanje je še najbolj nedolžno med njimi.

A kadar vidi, da gre z njegovo žrtvijo proti koncu, razprede mreže za drugo. Seveda so tudi taki, ki imajo po več «varovank». Na lov gre ali sam ali pa ima svoje zaupnike, ki mu preskrbijo «svežo robo».

Največkrat postanejo žrtve takih «lovcev» dekleta, ki pridejo z dežele v mesto iskat službe. Neizkušene so kaj lahek plen zvodnikov in «blago» za javne hiše. Potem brezposelne. Zapeljanke. Nezakonske matere. To so žrtve izkoriščevalcev žensk, človeških pijavk, ki nimajo niti trohice vesti ne sočutja. Zlorabljanje in izkoriščanje. Zaslužek na račun dela in žrtev sočloveka, in vse to pogosto ovito v lepe in visoko doneče fraze o morali...

Več kot polovica žensk, ki so v javnih hišah, je prišlo noter z zvijačo. Niso vedele kam gredo. Iskale so službe po nasvetu «dobrega in plemenitega» človeka. A ko so bile enkrat tam, ni bilo tako lahko priti ven. Zlasti zaradi vpisa v poseben register na policiji.

Da! To je posebno poglavje, ta registracija. Mnoge so imele srečo, da so našle kakega resnično dobrega človeka, ki jim je pomagal iz tistega pekla. Tudi poročile so se nekatere. A koliko jih je bilo, ki so jim bila vsa vrata zaprta, prav zaradi tiste registracije. Nobene službe ni bilo zanje. Čeprav so imele še tako dobro voljo začeti novo, drugačno pošteno življenje, življenje žene, ki si želi ustvariti svoj dom, svojo družino. Ne! Celo moža, ki je bil pripravljen omogočiti nesrečnici povratek v družbo, je tista registracija ovirala pri zaposlitvi.

Iz pisem, ki jih je prejela gospa Lina Merlin:

«Bila sem natakarica. Ko sem izgubila službo, sem bila v veliki revščini. Ko sem tako tavala po mestu in iskala novo zaposlitev, mi je v mestnem parku neka elegantna gospa ponudila ‚dobro službo'. Šla sem z njo, ki je bila z menoj tako ljubezniva. Dva dni zatem sem že bila v javni hiši, last tiste ‚prijazne gospe'. In tako sem postala suženj tega življenja...»

«Noter se pride nič hudega sluteč. Morda zaslepljena po bedastem pohlepu za lahkim zaslužkom, za lepim življenjem. A potem, ko se izprevidi, da je tisti denar v resnici krvavo zaslužen, ni od njega nobenega haska, še manj sreče, a poti v pravo življenje ni več...»

Koliko tragike veje iz tistih pisem, ki jih je prejela gospa Lina Merlin! In še se najdejo ljudje, in to celo iz «boljše družbe», ki se zavzemajo za ohranitev sedanjega stanja. Ki nasprotujejo ukinitvi javnih hiš. Kot je videti, so ti pri nas močnejši. ANECA (Društvo lastnikov javnih hiš) je dalo na razpolago kar 60 milijonov za borbo proti ukinitvi kontrole prostitucije.

Pravijo, ti zagovorniki javnih hiš, da je tako kot je sedaj, onemogočeno vsako okuženje, ker imajo dekleta v hišah redne zdravniške preglede. Trikrat na teden. Toda, kako je tam, ko se dekle okuži na primer takoj po pregledu? Koliko jih potem lahko okuži do naslednjega pregleda?

Pravijo tudi, da n. pr. v Franciji prostitucija ni odpravljena, kljub temu, da so javne hiše že več let ukinjene. In tudi spolne bolezni niso zatrte. Gotovo je, da se s tem ne bo na mah vse to uredilo, vendar pa takega izkoriščanja ni več. Spolne bolezni se tudi niso razširile.

Družba pa mora nuditi človeku take pogoje, da bo mogel vsakdo živeti zdravo normalno življenje, ki bo v korist njemu in skupnosti.

ZVIŠIN

Niso več Amerikanci štirje najbogatejši sveta

Štirje najbogatejši niso Amerikanci, kot bi si to človek zamislil na prvi pogled, in za svoja bogastva niso premaknili niti mezinca.

IBN SAUD MILIJON DOLARJEV NA DAN

Najbogatejši človek na svetu nima samo imena in priimka, temveč naziv, mnogo imen ter oblast. Imenuje se Saud Ibn Abdul Azis al Faisal al Saud in je kralj obširnega ozemlja Saudske Arabije, ki jo je podedoval po očetu. Nihče ne ve točno, koliko znaša njegovo premoženje in je samo znano, da priteče v njegove blagajne milijon dolarjev (nad 600 milijonov lir) na dan.

Ne bi mogli reči, da ne zna zapravljati tega denarja. Njegova osebna družina šteje okoli 10.000 ljudi, služabnikov najrazličnejših vrst in kar 1500 sužnjev, 90 priležnic, tri žene in številne sinove ter hčere. Koliko ima kralj otrok, ni točno znano in se je zvedelo samo, da dobi vsak moški potomec 300 tisoč dolarjev na leto in ob dvanajstem rojstnem letu luksuzni «Cadillac» s šoferjem vred.

365 MILIJONOV SODOV NAFTE

Za Ibn Saudom le malo zaostaja šejk Kuwaita, saj njegov letni dohodek doseže 200 milijonov dolarjev. Ta šejk ne živi razkošno, prav obratno; v tej družčini je le on skop in živi v skromni vili, vozi se samo z enim avtomobilom in včasih potuje na hrbtu velbloda.

Šejk Quatara zasluži na leto 50 milijonov dolarjev in vlada 40.000 prebivalcem. Če bi dohodke od petroleja razdelili tem prebivalcem, bi ugotovili, da so njihovi dohodki višji od povprečnih dohodkov Amerikancev, vendar je treba upoštevati bistveno razliko: ti dohodki so osebni dohodki šejka in prebivalci so še nadalje med najrevnejšimi na svetu.

Nizam Hajdabarada je bil do nedavnega najbogatejši človek na svetu ter je po lastnem mnenju postal «reven», odkar je Indija neodvisna, ni več suveren gospod obsežnega ozemlja ter so se njegovi dohodki znižali na «bora» dva milijona dolarjev letno. V znak protesta spi sedaj v goli sobi, v kateri je samo bolniška postelja in razmajana miza.

Kljub temu pa je še vedno v njegovi zakladnici nešteto zabojev z diamanti ter drugimi dragocenostmi, katerih vrednost cenijo na tri milijarde dolarjev (v lirah približno 1800 milijard lir).

Tobak je zmagal!

V Turčiji sta sultana Oman in Murat IV. na javnem prostoru dala šibati kadilce, ruski car Ivan Grozni jim je rezal nosove, angleški kralj Jakob pa strigel lase in brade - vse to ni nič pomagalo; zmagalo je zelišče, katerega je prinesel v 16. stoletju v Francijo, Jean Nicot de Vellemain, francoski poslanik na portugalskem dvoru

Dandanes le poredkem slišiš o prepovedi kajenja. Če izvzamemo nekatere javne prostore ter kupeje vlakov, rezervirane za nekadilce, boš lahko povsod drugje po mili volji spreminjal tobak v dim in pepel. A kljub temu se še najdejo izjeme. Nekega dne sem stopil v razkošno vilo tržaške riviere in ostrmel pri pogledu na tablico, ki je visela v predsobi. Na njej je namreč gospodar natisnil prošnjo, da gostje v njegovi hiši naj ne kade... Pri tisti priliki mi je bila cigareta najbolj pri srcu. Kljub prijazni družbi se mi je pa dozdevalo, kakor da bi se pogovor vlekel tja v večnost...

Dandanes so srednješolci gospodje. Če jim starši ne branijo kaditi, jim tega vsekakor ne bo oporekal niti šolski disciplinski pravilnik. Da v učilnicah in drugih šolskih prostorih ne smeš proizvajati tobačnega dima, to povsem drž.. Toda če bo s puhom obrasli študentič pred Portizzo igral vlogo kadečega gospoda, se mu ni treba bati, da se naslednji dan znajde kot skrušen grešnik pred svojim razrednikom. Dandanes nihče ne krati mladini poželenja, da bi se z nikotinom oslajala na ulici, v kavarnah in barih.

Toda nekaj — ni dolgo tega, še pred drugo svetovno vojno — je imel srednješolec mnogo več užitka s kajenjem kakor pa v teh letih vsestranske svobode. Takrat je bila uporaba tobaka v kadilne namene strogo prepovedana učeči se mladini in gorje tistemu, katerega je profesor zalotil s prižgano cigareto v ustih! Dijak, ki si je drznil kaditi na promenadnem sprehodu je veljal za junaka in dekleta so ga občudovala! Kolikokrat se je primerilo, da je študent naenkrat opazil profesorja, iz strahu pred posledicami skril tlečo cigareto v žep ter ga marsikdaj tudi zažgal.

In ko je že govor o kadilcih, se spomnimo še na posebno kategorijo uživalcev tobaka. Mislim namreč na tiste, ki na vso moč čuvajo zavojček cigaret, skrit v najglobljem žepu, a se ne naveličajo prosjačiti svoje bližnje za «dim». Tovrstno oskrbovanje s tobakom označuje slovenski pravopis z glagolom «žicanje». Kadilec, ki je specializiran v tej panogi, pa naj bi torej bil «žicar».

A najhuje je bilo v vojnih letih, kadar si daleč od doma trpel pomanjkanje kruha in tobaka. Izvirne tobačne liste je bilo treba nadomestiti s surogatom. Teh pa je bilo več. Vsaka pokrajina je imela med mnogimi rastlinami tudi tako, ki je najbolj odgovarjala zlatorumenemu rezancu. Orehovo listje ali pa kako drugo zeleno si osušil, drobno razrezal, zvil v časopisni papir in — cigareta je bila narejena!

* * *

Evropejci smo zvedeli za tobak šele konec 15. stoletja.

Toda mnogo pred nami so ga kadili prebivalci Amerike in tudi njih bogovi. Ljudje starega naroda Maya so s posebnim navdušenjem zrli proti nebu, da ugledajo zvezdne utrinke. Ti niso bili nič drugega kakor žerjavica, ki odpada s tlečih vršičkov cigar, katere so kadili njih bogovi. Na svojevrsten način so bogovi vžigali cigare. Kadar se jim je vzbudilo poželenje do kajenja, so ustvarili bliske in ob njih plamenu vžgali smotko. Čim močneje je bog Balam puhal dim iz svoje cigare, tem jačji veter je vel prek poljan. Bog dežja Tlaloc je iz oblakov zlival dež na zemljo. Ko se je Tlalocu zazdelo, da so rodovitna tla dovolj namočena, je prižgal svojo smotko in z dimom pregnal hudourne oblake; zopet je posijalo sonce!

Iz Amerike je šel tobak preko oceana v Evropo. To svojevrstno rastlinico so prvi spoznali Španci in Portugalci. Kmalu se je pričel širiti glas o tobakovi rastlini, ki je slovela po svojih zdravilnih učinkih.

Jean Nicot de Villemain, francoski poslanik na portugalskem dvoru, je v drugi polovici 16. stoletja prinesel to zelišče v Francijo. Po tem možu je dobil svoje ime nikotin. A tudi latinski naziv za tobak, namreč «nicotiana» spominja na francoskega poslanika, ki nas je seznanil s slastmi uvožene ameriške rastline. Po vsem svetu speljana beseda tobak pa izvira iz naziva «tabacos», s katerim imenujejo tobačno rastlino prebivalci otokov Zahodne Indije. Približno v isti dobi je sir Walter Raleigh ponesel tobak v Anglijo.

Dočim so Angleži kadili pipo, pa se je v Franciji zelo razpasla njuhanje tobaka. Vsaka boljša dama je nosila s seboj lepo okrašeno škatlico, iz katere je uhajal duh po njuhalnem tobaku ali njuhancu. Nanj sta bila zelo navezana mogočni Napoleon in Friderik Veliki.

Šele v 18. stoletju smo se seznanili s cigaro. Tudi ta tobačni izdelek se je iz Španije razširil po vsej Evropi.

Cigarete pa so k nam prodrle z vzhoda. Približno sto let je preteklo od takrat, ko smo zvedeli zanje. Za časa krimske vojne so francoski in angleški vojaki spoznali, kaj kade njih nasprotniki. Vojna je pripomogla k temu velikemu odkritju in od takrat dalje so nastopile cigarete svojo zmagoslavno pot v širni svet.

* * *

Kakor hitro se je tobačna rastlina naselila v Evropi, je takoj pridobila krog svojih prijateljev. Ni bilo treba reklamnih podjetij, da bi opozarjala na vrline tobaka. Vedno več je bilo ljudi, ki so tobak žvečili, njuhali ali pa kadili. In s prijatelji tobaka so se pojavili tudi njega nasprotniki. Razni državni poglavarji so z vso strogostjo nastopili proti kadilcem ter jim nalagali hude kazni.

V Turčiji so na vso moč preganjali pristaše kajenja. V tem sta se odlikovala predvsem sultan Osman ter Murat IV. Pogostokrat si lahko v Carigradu videl, kako so na javnem prostoru šibali ljubitelje prepovedane rastline in mnogim tudi vzeli življenje.

Nič bolje ni bilo kadilcem v Rusiji. Pravijo, da jim je car Ivan Grozni celo odrezal nos, car Aleksej pa jih pregnal v Sibirijo in mnogokrat tudi spravil pred krvnika.

V Anglijo je bil zelo bojevit predvsem kralj Jakob. Vse plemiče, ki so segli po tobaku, je ostrigel. Na dolgo in široko je pisal proti tobaku in celo ugotovil, da z žensko, ki smrdi po tobaku, ne bo mogoče srečno živeti v zakonu.

Proti tobaku so nastopili tudi papeži. V cerkvah so verniki zelo radi njuhali in zato je bilo treba to razvado prepovedati.

* * *

Toda zalegla ni nobena prepoved, niti javno sramotenje niti smrtne kazni. Kadilcev je bilo vedno več in državniki z nikakršnim ukrepom niso mogli zajeziti poželenja po kajenju. Tobak je zmagal!

Mp

Ficko piše

Dragi pri Morski!

Tolko so govorili in anka pisali od tiste lajke, ko sojo spestili rusi ses sputnikam in katera je frlela okoli in okoli sveta. Ma zdaj, koje krepala, je anka pisanje genjalo. Škoda za tako pridno lajko, ko je krepala za znanost. Ma so povedali, da je popret telefonirala in so anka poslušali, če od nje srce še tolče.

Stric Vanek je povedal od tistih žensk ses ric Manjov, ko so jih na Sodniji sodli zastran ene taljanske Učenice, katera je prišla ses Trsta za samo enga bupca, da ga bo učila, zato ko je v ric Manjah samo slovenska šola, inda mora bit anka taljanska, magari če je samo aden bubec. In tiste ženske daso šle če stat pred Šolo, da bojo govorile ses kašnim ta Višjim pej zastran otročjega vrtca za dvajsti slovenskih bupcov, katerega niso ta Višji pustili imet, zato ko so rekli, da je premalo bupcov in da anka nimajo nanka nobene kambre. Ma za samo anga taljanskega bupca seje ben vele najdla kambra in nanka ni bil premalo samo eden. In ko je pršla Učenica do tistih žen, se je forte ustrašla in se je ustavla. In pole so začele ženske pravit tisti Učenici lepo razločno po domače vse po vrsti od otročjega vrtca za slovenske bupce, in kako da niso mogli najt kambre in da se zdaj nimajo bupci otročjega vrtca. In Učenica je nečko tam stala in se Revca tresla od samga straha. Ni za stopla prav nobene besede in ženske so anka govorile forte na Glas, da bi se vse zastoplo, in so anka tele po Vedat vse na ambot in vse hkrati. In Učenica je pej miselnla, da za Špotavajo Njo, ko je pršla zastran tistga taljanskega bupca, in ki so zanj vele najdli kambro. In zastran tega je zdaj tiste Ženske Sodnija obsodla, ko prav Za prav niso nič nardile. Kaj so morbit one Krive, če se je tista Učenica tako forte tresla od gran straha, da ni imela nanka koraže stopit v Šolo? In zakaj je pole treba opsodit enga, če se ta drugi tako forte boji? In stric Vanek je bil prav zastran tega forte jezen na tisto Učenico in anka na Sodnijo.

Kaj praviš, lubi moj pri Morski, kaj bojo anka mojo ime spremenli? Mene forte skrbi, ko ne znan, če je mojo Ime taljansko. In kakšno mi bojo pole dali.

Te pozdravla

Firkica

HOROSKOP

. VELJAVEN OD 19. DO 26. NOVEMBRA

Oven (od 21. 3. do 20. 4.) Počasen, toda zagotovljen napredek pri vašem delu. Četrtek in petek primerna za potovanje. Ne bodite prenagljeni.

Bik (od 21. 4. do 20. 5.) Sentimentalna dogodivščina. Ne izgubite poguma pred nenadnimi zaprekami, temveč vztrajajte. Zmagali boste. Ugodna prilika za izboljšanje materialnega položaja.

Dvojčka (od 21. 5. do 20. 6.) Čudna srečanja, ki pa ne bodo neprijetna. Novosti finančnega značaja in mnogo dela v četrtek ter soboto. Pazite se nevoščljivih prijateljev.

Rak (od 21. 6. do 22. 7.) Pismo od ljubljene osebe s prijetnimi novicami. Mnogo dela, posrečil se bo pomemben uspeh na tem področju. Zdravje ugodno.

Lev (od 23. 7. do 22. 8.) Sreča čaka drzne ljudi, katerim je ta teden še zlasti ugoden. Lenoba in nemarnost lahko privede, da izgubite ugodno priložnost. Nevaren torek.

Devica (od 23. 8. do 22. 9.) Simpatija, katere pa ni treba takoj izkoristiti. Ljubezenski spori v soboto. Ne verujte opravljivcem, prepričajte se!

Tehtnica (od 23. 9. do 22. 10.) Teden bo zelo bogat z dogodki. Sreda primerna za sentimentalne podvige. Družinski nesporazumi lažjega značaja.

Škorpijon (od 23. 10. do 21. 11.) Ne prenehajte z napori, če hočete doseči uspeh. Čakajo vas težki dnevi, ki pa se bodo srečno zaključili. Pazite na zdravje.

Strelec (od 22. 11. do 21. 12.) Neprijetne novice bodo ranile srce. Premagajte žalost, ni vseh dni konec. Napori ne bodo zaman. Srečen zaključek tedna.

Kozorog (od 22. 12. do 20. 1.) Ponedeljek je kaj malo primeren za razpravljanje. Izpremembe v soboto. Novost. Teden je zelo primeren za kupčijske zadeve.

Vodnar (od 21. 1. do 19. 2.) Neko srce bo nenadoma pričelo močneje biti ob misli na vas. Ne trudite se za one, ki niso tega zasluzili. Novosti.

Ribe (od 20. 2. do 20. 3.) Ne vdajajte se ljubosumju, ki samo skodi odnosom z ljubljeno osebo. Ugodni pogoji za ureditev družinskih razmer. Iznenadenja.

KRIŽANKA

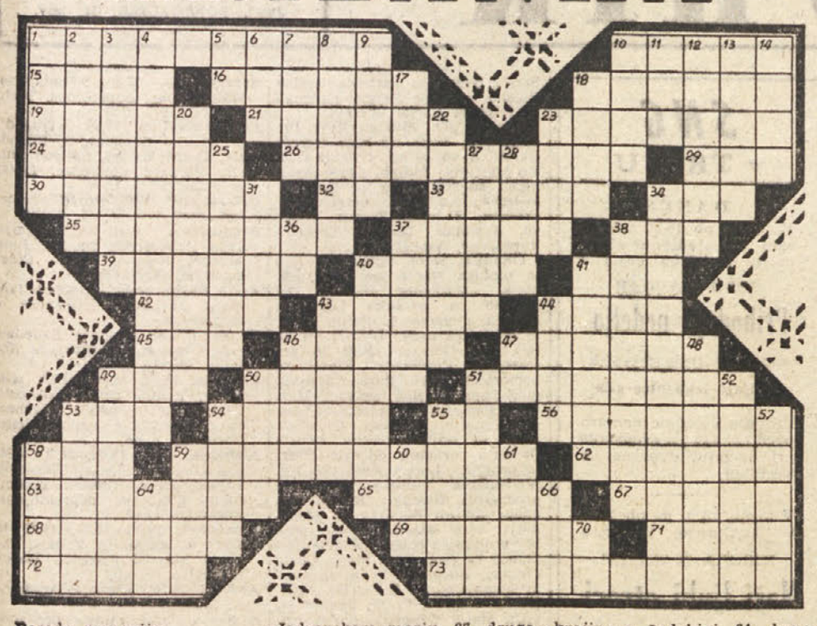

Besede pomenijo:

VODORAVNO: 1. zaničljiv naziv za tistega, ki se neresno ukvarja s politiko, 10. mesto v bolonjski pokrajini, 15. okrogel, ovalen, 16. bikoborec, 18. zdrobljen, razkosan, 19. naslov abesinskega cesarja, 21. pokrivalo za glavo, 23. kriviti, upogibati, 24. brez družbe, sam, 26. pripadnik vojske, ki so jo v nekdanji Avstriji organizirali za boj proti Napoleonu na domačih tleh, 29. zver-mačka, 30. spreminjanje bivališča, 32. pritrdilnica, 33. vrsta polža, 34. sorodnik, 35. brez privlačnosti, nezanimiva, 37. najem zemlje, 38. otok v Jadranskem morju, 39. poudarjena nikalnica, 40. redevni duhovnik, 41. vrsta pogrinjala, 42. razkopavati, zemljo razmetavati, 43. rimska provinca na naših tleh, 44. nikalnica, 45. igralne karte, 46. kmetovalčevo delo, 47. sredstvo za beljenje, 49. oblika pomožnega glagola, 50. tovarna motornih koles v Kopru, 51. delavke, ki imajo opravka s perilom, 53. tekočina življenja, 54. prostorninska merska enota, 55. začetnici priimka in imena znamenitega francoskega književnika, ki je živel v 19. stol. («Lurd», «Rim», «Pariz»), 56. naznanjeni, 58. umetno narejena lesena tla, 59. dokončevana, izpopolnjevana, 62. odtaljen, 63. prati, z vodo čistiti, 65. italijansko mesto ob Jadranskem morju, 67. drugače, 68. načrtno ravnanje, način ravnanja, 69. travnate stepe v tropskih krajih, 71. vrsta plina, 72. hunski vojskovodja, 73. imenovanje (dvoj.).

NAVPIČNO: 1. moralna vrlina, 2. ki se da obesiti, 3. zakonit, 4. svečano razsvetliti, 5. okrajšava za evropsko državo, 6. usoda (srbsko), 7. mesto v Romuniji, 8. nespretnež, 9. strah pred nastopom, 10. pripadnik evropskega naroda, 11. orožje, 12. staroegiptovski bog, 13. prebivalec Lacija v starem veku, 14. dišavnica, 17. moško ime, 1j. divja, krvoločna žival, 20. sprehajati se, 22. sklon latinske sklanjatve, 23. rudar po ljudsko, 25. pritrjevati z lepilom, 27. kraj na Notranjskem, 28. nebesna modrina, 31. krvni žili, 34. prebivalec italijanskega otoka, 36. kazalni zaimek, 37. pritrdilnica, 38. glasovati za kaj, zaobljubiti se, 40. slovenski dramski in filmski igralec, 41. negodno, nezrelo, slabotno, 43. nedrag, neljub, 44. nedoločni zaimek, 46. deli stanovanja, 47. oblika pomožnega glagola, 48. odlivati tekočino, 49. jezni, besni, 50. prav tako, 51. lenobno, 52. računski znak, 53. nebesni pojav, 54. izmerjena višina gore, 55. brez uspeha, 57. turški državnik, sedaj v opoziciji, 58. drugo ime za ameriškega leva, 59. literarna in umetnostna smer, 60. glej 38 vod., 61. pokrajina v Indokini, 64. domača žival, 66. drugačni po srbsko, 70. števnik.

RESITEV KRIZANKE IZ ZADNJE STEVILKE

VODORAVNO: 1. zasmehovalec, 11. ..oprnica, 18. oje, 19. mesitev, 20. zavržen, 21. L(ogarska) d(olina), 22. limonov, 23 valitev, 24. nt, 25. nataram, 26. nočitev, 27. mar, 28. kositer, 29. nedaven, 30. dira, 31. Davorin, 32. narisek, 33. Moloh, 34. ilovat, 35. popeček, 36. neroda, 37. sitim, 38. sovisen, 39. paraden, 40. opat, 41. točitev, 42. polisan, 43. LSR, 44. krpanec, 45. soliter, 47. uo, 48. zapisek, 49. kapital, 50. po, 51. Celovec, 52. mejačev, 53. dir, 54. imeniten, 56. koluček, 57. Meri, 58. Jalovec, 59. sočiven, 60. palec, 61. Atenec, 62. dolihokefalija.

NAVPIČNO: 1. Zoli, 2. ajd, 3. se, 4. emitiram, 5. hematit, 6. osoren, 7. vinar, 8. atom, 9. lev, 10. ev., 11. zalivek, 12. ovitek, 13. prten, 14. Ržev, 15. nev., 16. in, 17. Astrahan, 20. začasen, 22. lasovit, 23. vodičev, 24. naroden, 25. novotar, 26. neresec, 27. milodar, 28. Kalipso, 29. napitek, 30. dorasel, 31. disolucija, 32. novinec, 33. meritev, 35. počasen, 36. nalitek, 38. sopivec, 39. policene, 41. trpotec, 42. popaček, 44. kalive, 45. sajavo, 46. Gorica, 48. Zenon, 49. kelih, 50. Pirej, 51. cele, 52. moči, 53. deli, 55. mat, 56. kol, 57. Mal, 59. so, 60. pa.

PREKLETA REKA

(Nadaljevanje prihodnjič)

Državni prispevki kmetovalcem in živinorejcem pri nakupu semen, čebulic, strojev, živine itd.

Vsako leto nakaže država za te prispevke več milijonov lir - Za izboljšanje ali gradnjo novih hlevov in kleti dobijo kmetovalci od 25 do 38 odstotkov povrnjenih stroškov - Kakšen je postopek za dodelitev prispevka

Naši kmetovalci in živinorejci se vse premalo zanimajo za prispevke, ki bi jih lahko bili deležni pri nabavi sadik, kmetijskih strojev, semen in drugih kmetijskih potrebščin kot tudi pri izboljšanju ali gradnji novih hlevov in vinskih kleti. Gre za pomembne prispevke, ki jih kmetovalcem nudi država in ki jih razdeljuje Kmetijsko nadzorništvo ali pa ravnateljstvo za kmetijstvo in gozdarstvo vladnega generalnega komisariata. V ilustracijo naj navedemo nekaj povprečnih številk o prispevkih, ki so bila na razpolago v lanskem finančnem letu in ki veljajo za zadnja leta sploh:

2,5 do 3 milijone lir prispevka za nakup trt in sadnih drevesc; 1 milijon lir za strokovno izobrazbo (tečaji) in darila oziroma nagrade; 1 milijon lir za izbrana semena, čebulice in sadike rož; 3 milijone lir za kmetijske stroje; 300 do 400 tisoč lir za borbo proti rastlinskim parazitom; 200.000 lir za razvoj čebelarstva; 30 milijonov lir za izboljšanje oziroma gradnjo hlevov in kleti, za kopanje novih vinogradov, za namakalne naprave itd.

Kot torej vidimo, gre za prispevke milijonske vrednosti, s katerimi pa se žal okoriščajo le redki posamezniki, medtem ko večina kmetovalcev še ni doumela pomena in koristi teh prispevkov. Še je v naših kmetovalcih zakoreninjena misel, da se več potroši za pot, prošnje itd., kot pa je dejansko prispevek vreden. In vendar ni tako. V večini primerov zadostuje navadna prošnja in ena pot v Trst, kar se vsakemu kmetovalcu, ki je zainteresiran na enem ali drugem prispevku, vedno izplača.

Sedaj poglejmo, koliko prispevka nudi država:

Za nakup trt in sadnih drevesc od 50 do 80 odst. vrednosti; za nakup kmetijskih strojev od 20 do 25 odst. vrednosti; za nakup bikov, vzrejo bikcev in telic do 100.000 lir; za semena, rože, čebulice itd. od 30 do 59 odst. vrednosti; za razvoj čebelarstva 30 odst.; za kokošerejo 30 odst.; antiparazitični preparati brezplačno.

V vseh teh primerih, ki smo jih našteli, zadostuje, da kmetovalec napiše prošnjo na navadnem papirju, ki je naslovljena Kmetijskemu nadzorništvu, in v njej naznači, za kakšen prispevek se poteguje. V večini primerov bo v uradih nadzorništva dobil bone, s katerimi bo nato kupil zahtevana semena, rože, trte itd.

Nekoliko bolj zamotana je zadeva glede prispevka za izboljšanje hlevov in kleti, za pripravo terena za nove vinograde ter za namakalne naprave. Kmetje, ki se želijo poslužiti državnega prispevka, morajo biti predvsem vpisani kot lastniki v zemljiški knjigi. Napraviti morajo prošnjo, ki je naslovljena ravnateljstvu za kmetijstvo in gozdarstvo vladnega generalnega komisariata ter ji priložiti kompleten načrt predvidenih del, ki ga mora napraviti v zbornico vpisan tehnik. Dela zainteresirani ne smejo začeti, dokler ni prošnja odobrena. Državni prispevek je v teh primerih pomemben, saj gre od 25 odst. za manjša dela do 38 odst. za večja.

Želeti bi bilo, da bi se naši kmetovalci v kar največji meri posluževali ugodnosti, ki jih nudi država, kajti upoštevati morajo tudi, da so sadike, trte, semena in živina, ki jih kupijo z državnim prispevkom, odlične kakovosti. Za primer naj omenimo, da so zadnje tri bike za naše področje kupili na sejmu v Veroni, kjer se vsako leto oktobra zberejo najboljši italijanski živinorejci, tudi iz predalpskega področja. Bike so seveda izbrali po vsestranlskem strokovnem pregledu.

Proračun Kmetijskega nadzorništva za bodoče finančno leto je bil v teh dneh odobren. Nadzorništvo bo že v kratkem objavilo, koliko prispevka bodo nudili za semena, stroje, živino ind., tako da bodo kmetovalci lahko sami izračunali, če se jim izplača pot v Trst ali ne. Prepričali se bodo, da se že pri najmanjši potrebi pot izplača.

Kmetijskemu nadzornistvu in ravnateljstvu za kmetijstvo

Kako bo letos z večernimi tečaji?

Zima je pred vrati in naši kmetovalci se bodo nekoliko oddahnili. Dela sicer nikoli ne zmanjka, saj je treba popraviti orodje, pripraviti kolišče, urediti to in ono okoli hiše, a vendar ostane še nekaj časa – posebno zvečer – ki bi se ga dalo koristno izrabiti. Ko hodimo po naših vaseh, nas kmetovalci sprašujejo, kako je z večernimi strokovnimi tečaji. Cutijo potrebo, da bi se podrobneje seznanili z novimi problemi, ob katere naletijo pri vsakdanjem delu, posebno danes, ko se modernizacija čuti na vsakem koraku, tudi v kmetijstvu.

Dosedanji večerni strokovni tečaji, čeprav po številu maloštevilni, so nesporno dokazali, da si naši kmetovalci predvsem pa mladina želi takih tečajev. Kmetje se zavedajo, da jim je znanje, ki so si ga pridobili od svojih očetov, premalo, da bi uspešno konkurirali s kmeti, ki imajo in obdelujejo rodovitnejšo zemljo kot je naša in bi se zato radi seznanili s prijemi, ki jih že leta z uspehom uporabljajo umni in napredni kmetovalci. Vse to upajo doseči s posečanjem večernih strokovnih tečajev, ki pa jih žal ni.

V proračunu Kmetijskega nadzornistva je tudi postavka, ki predvideva določeno vsoto za izobrazbo kmetovalcev, in razne nagrade. Ne vemo, v koliko je ta vsota, ki se letno vrti okoli enega milijona lir, izčrpana, vemo pa, da so vsako leto po vaseh našega področja največ po trije kratkotrajni tečaji, kar je za potrebe in zahteve naših kmetovalcev absolutno premalo.

Zato priporočamo Kmetijskemu nadzorništvu ter ravnateljstvu za kmetijstvo in gozdarstvo pri vladnem komisariatu, da načneta to vprašanje, ki je bistvene važnosti za razvoj kmečkega gospodarstva na našem področju, ene najvažnejših panog našega gospodarstva. Menimo, da bi morali pristojni organi takoj poskrbeti, da se našim kmetovalcem nudi potrebna strokovna izobrazba, saj je znano, da predavateljev, ki obvladajo tudi slovenski jezik, na našem področju ne manjka. Zato še enkrat priporočamo, da se to vprašanje čimprej načne in reši v korist prizadetih kmetovalcev in v splošno korist te važne gospodarske panoge.

Pojasnilo vinogradnikom

Slišali smo pritožbe nekaterih udeležencev nagradnega vinskega natečaja, češ da jim je Kmetijsko nadzorništvo plačalo po 120 lir liter vina, ki so ga kasneje prodajali v kiosku «Tržaških vin» na velesejmu po 200 lir liter. Vinogradniki so se vpraševali, kam oziroma komu je šlo 80 lir pri litru.

Pozanimali smo se na pristojnem mestu in zvedeli, da gre razlika med kupno in prodajno ceno na račun stroškov: za trošarino, osebje v kiosku, prevoz itd. Omenimo naj še, da, je bil celotni obračun nagradnega natečaja in vinske razstave kljub prispevkom Tržaške hranilnice, Kmetijskega konzorcija in trgovinske zbornice pasiven.

Toliko v vednost zainteresiranim vinogradnikom.

VELIKI REPEN

Točno deset dni je romal kotel za žganjekuho od hiše do hiše. Začeli smo pri Ninitu Jakopinovem in končali v torek zjutraj pri Bizjaku na Colu. Kuhalo je 13 družin. Žganja bo toliko kot lani, kajti vaščani, ki zaradi vremenskih neprilik niso sami pridelali grozdja, so grozdje kupili in ga predelali v vino, iz tropin pa smo kuhali žganje.

Kotel smo vzeli v najem od nekega kmeta iz Saleža. Ce računamo, da moramo plačati za najemnino kotla 50 lir, financi pa odšteti skoraj 300 lir za vsako uro, tedaj vidimo, da so stroški precej visoki.

MAČKOLJE

V našem zadnjem dopisu smo omenili vprašanje prehoda preko Reke, danes pa naj nekaj povemo o vodovodu. Predvsem moramo poudariti, da smo hvaležni občini, ki je poskrbela, da so tudi v naše vas napeljali vodovod, toda ta vodovod ima svojo napako: premalo vode.

Mislimo, da bi morala občina poskrbeti, da se ta napaka odpravi. Če je že vodovod, tedaj naj bo tak, da bo služil vaščanom v vsakem trenutku. Letos sta nam toča in mraz pobrala skoraj ves vinski pridelek in zato se skušamo pretolči skozi zimo z drugim delom, med njim vrtnarstvom. Toda vrt potrebuje skozi vse leto mnogo vode, in kadar bi jo najbolj potrebovali, vode ni. Tudi perice se pritožujejo. Imajo svojo pralnico a kaj jim pomaga, če priteče premalo vode. Zato nekatere ženske vstajajo ponoči, da pridejo prve na vrsto, ko je pritisk vode še močan, in tako operejo perilo. Sedaj ko bodo na občini razpravljali o proračunu za prihodnje leto, naj upoštevajo naše želje in poskrbijo, da bomo imeli vedno dovolj vode.

Z zadovoljstvom smo brali v časniku, da je občina sklenila odpreti v naši vasi otroški vrtec, čeprav je dr. Palamara odbil kredit. Potreba je velika in zato vsi čakamo, kdaj bo vrtec odprt.

BORŠT

Pred dobrimi petnajstimi dnevi so v naši vasi popravili poti. Delavci so navozili jerino, ki je sicer dobra za stranske poti, nikakor pa ne za «asfaltiranje» po vasi. Ko je suho, se dviga prah, ko dežuje, pa je tako blato, da se bog usmili!

Ali moramo kar naprej dokazovati, da je Boršt potreben resničnega asfaltiranja cest? Vsi se pritožujejo, češ, v Dolini in Boljuncu so že asfaltirali, le v naši vasi ne. Občina bi se morala tudi zavedati, da prihaja v našo vas precej izletnikov, ki pa raje zavijejo drugam, ko vidijo, kakšne poti imamo.

Želimo in zahtevamo, da občinska uprava upošteva naše mnenje, mnenje večine vaščanov, in ne mnenja treh ali štirih posameznikov, ki se temu upirajo. Zavedati se morajo, da plačujemo v naši vasi davke prav tako kot v Dolini in Boljuncu in da imamo zaradi tega enake pravice kot ostali občani!

BOLJUNEC

V ten dneh so začeli popravljati pralnico na Jami, ki jo je občina zgradila pred leti. Toda pralnica se je izkazala kot neuporabna, ker je v štiri «vaške» pritekalo premalo vode oziroma se je voda v njih zadrževala preveč časa, tako da ni bilo mogoče prati. Ženske so kljub novi pralnici spet začele prati na prostem in takrat je občina poskrbela, da so tam uredili novo pralnico na prostem in napajališče.

Sedaj pa je občina začela popravljati pokrito pralnico. Stene, ki so razdeljevale bazen, so odstranili, v njega pa bodo speljali ves tok vode iz hriba, tako kot smo ženske želele. Tako bomo spet prale v pokritem prostoru, kar je sedaj na zimo mnogo vredno.

Novo pralnico gradijo tudi na gornjem koncu vasi, nekaj niže pa kočo planinskega društva.

V ponedeljek smo martinovali. V vas je prišlo mnogo Tržačanov in okoličanov, ki so napolnili vaške gostilne in osmice, zvečer pa je bila v dvorani društva na Kontovelu taka gneča, da se skoraj ni moglo iz enega konca na drugi. Sejem je bil precej živahen, čeprav so bile cene prašičkom letos visoke. Radovednežev, kot nam kaze slika, ni manjkalo, zato pa je bilo toliko manj kupcev.

LONJERCI: «Obljuba dela dolg!»

Dela pri popravilu Lonjerske ceste gredo zelo počasi naprej. Cesta je sicer odprta za prehod pešcev in kmečkih vozov, pa tudi kakšen skuterist se po njej spusti v mesto, toda avtomobilski in avtobusni promet je še vedno onemogočen. In vse kaže, da avtobus še zlepa ne bo prišel v vas. Vemo, da so naši predstavniki na občini že večkrat protestirali v tej zadevi in da so jim bile dane obljube, češ, cesta bo najkasneje v dveh mesecih odprta. Toda, kot rečeno, bo poteklo še nekaj mesecev, preden se bo to zgodilo.

Želeli bi, da se dane obljube izpolnijo, kar se da doseči le s pospešenim delom pri popravilu ceste. Pristojni organi morajo upoštevati, da moramo v slabem vremenu, v burji, mrazu in dežju po strmi poti na Katinaro, kjer je avtobus za Trst, namesto da bi se na avtobus vsedli v vasi, kot smo se pred začetkom del. Upajmo, da bo naša prošnja in zahteva kaj zalegla.

Danes gostuje naša dramska skupina v Ricmanjih, in sicer z veseloigro «Ploha». Enkrat smo že gostovali v Trebčah, kjer so domačini napolnili dvorano in nas prisrčno sprejeli. Upamo, da bo tako tudi v Ricmanjih.

PADRIČE

Cesta iz Padrič proti Gropadi je v obupnem stanju. Šele v teh dneh je začel cestar mašiti luknje, toda to ne pomaga mnogo, ker je promet motornih vozil velik in že po nekaj dneh je stanje tako kot prej. Cesto je sedaj prevzela v upravo pokrajina in bi želeli, da jo temeljito popravi, kar se da doseči le s tem, da jo asfaltirajo. Upamo, da bodo našo prošnjo na pokrajini upoštevali.

OPČINE

Kino je spet odprt. Z zadovoljstvom smo ugotovili, da je dvorana obnovljena po načelih moderne arhitekture, saj prav nič ne zaostaja za tovrstnimi dvoranami v mestu. Namesto nekdanjih škripajočih desk je pod dvorane prevlečen z linolejem, sedeži so novi in udobnejši, peči so izginile, namesto njih pa dvorano ogrevajo naprave «Aerotermo», ki dovajajo vroč zrak. Tudi projekcijski aparat je nov, tako da bi lahko skorajda govorili o novem in ne le obnovljenem kinu.

Novost je tudi ta, da je lastnik uvedel enoten prostor za vse obiskovalce in pa to, da bodo predstave skozi ves teden, torej tudi v petek. Vsekakor je iniciativa lastnika kina vse hvale vredna, ker so Opčine z obnovljeno dvorano mnogo pridobile.

ŠT. PETER SLOVENOV

V začetku tedna se je na delu v Švici hudo ponesrečil 26-letni Aldo Golles iz Pontjaka v občini St. Peter Slovenov v Benečiji. Golles je že nekaj časa na delu v Švici, kjer visoko v gorah gradijo velik nasip za električno centralo. Ko je bil te dni zaposlen v odvodnem kanalu, ki je vklesan v skalo, se je nanj usulo več stotov kamenja, ki mu je zlomilo kolk in desno nogo. Z žičnico so ga takoj odpeljali v bolnišnico Motter Aier, kjer so mu napravili hudo operacijo, katere izid pa še ni znan. Zdravniki so si pridržali prognozo.

ŠTEVERJAN

Že nekaj časa imamo v gostilni pri Koršiču na Sovenci javni telefon, ki nam zelo koristi. V kratkem pa ga bodo namestili tudi v trgovini Terpin na Valerišču, ki bo služil številnim hišam v tamkajšnjem delu vasi. Da bi z namestitvijo le predolgo ne odlašali!

Zadnje čase je občinska uprava nakupila precejšnje količine gramoza, ki je zaradi primesi zemlje zelo dober za posipanje cest. Večina občinskih poti je sedaj posuta in bi bila res velika škoda, če ne bi občinska uprava počistila tudi obcestnih jarkov, v katerih se sedaj nabirajo velike količine listja, ki bo jarke zamašilo in povzročilo, da bo deževnica preplavila ceste in odnesla material z nje. Z majhnimi stroški bi se to delo prav lahko napravilo in bi se tudi dobro obrestovalo, saj bi se ceste bolje ohranile.

JAZBINE

Azijska gripa nas je pošteno stisnila za vrat. Skoraj v vsaki hiši smo imeli bolnika. Marsikdo se sprašuje, zakaj je bila naša vas tako hudo prizadeta, medtem ko je bilo ostalim zaselkom števerjanske občine v precejšnji meri prizaneseno. Po našem mnenju je glavni vzrok za tolikšno število obolenj predvsem precej velika vlaga, ki se nabira pri nas in ki povzroča ugodne razmere, da se bolezen hitreje razpase.

SOVODNJE

V petek je imel sejo občinski odbor. Odborniki so razpravljali o vprašanjih, ki jih bodo postavili na dnevni red občinske seje, ki bo v tem tednu. Prejšnji teden je goriško županstvo poslalo valjar na občinsko cesto, ki pelje iz Standreža v našo vas. Valjar je nekoliko razril cesto, da so jo delavci laže popravili. Cesta je potrebna temeljitega popravila.

Verjetno bodo že v tem tednu otvorili delovni center, v katerem bodo za 4 mesece zaposlili okoli 25 brezposelnih delavcev. Popravljali bodo občinske poti.

ŠČEDNO

Vest o nakazilu finančnih sredstev za elektrifikacijo še preostalih zaselkov naše občine je bila z zadovoljstvom sprejeta pri prebivalstvu našega kraja. Pri nas je še šest hiš, ki nimajo električnega toka. Te hiše so ob spodnjem delu ceste, ki iz Grojne pelje na vrh vasi. Sedaj, ko je nakazilo odobreno, pričakujemo, da se bodo na občini čimbolj potrudili, da bo vprašanje spravljeno z dnevnega reda.

Dež, ki je padal pred dnevi, je prišel že nekoliko prepozno. Vodnjaki so bili še popolnoma suhi in smo morali naročiti financarjem, da so nam pripeljali s cisternami vodo v naše suhe vodnjake. Za vsako cisterno, ki drži 30 hl, smo plačali po 1000 lir. Vodovod bi nam bil res potrebel

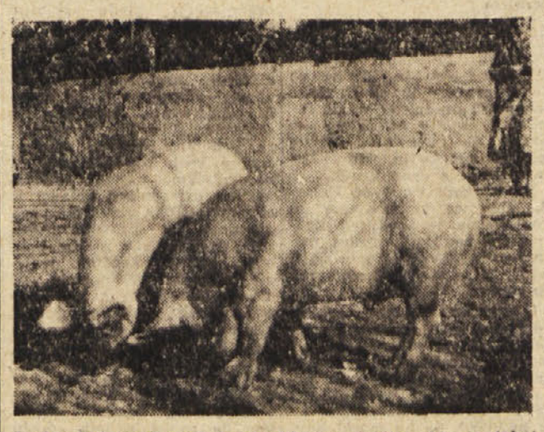

Jordan Tul iz Mačkolj je vzredil dva prašiča, ki sta takoj vzbudila občudovanje našega fotoreporterja. Medtem ko ju je slikal, smo se pozanimali za njuno usodo: enega bodo kmalu zaklali, drugega pa prodali. Oba skupaj tehtata skoraj 400 kg.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 12,8, najnižja 7,4, ob 17. uri 12, zračni tlak 1029,2 stanoviten, veter 6 km na uro severovzhodnik, vlaga 64 odst., nebo jasno, morje mirno, temperatura morja 16 stopinj.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 17. novembra Gregor, Zmaga
Sonce vzide ob 7.07 in zatone ob 16.33. Dolžina dneva 9.26. Luna vzide ob 1.51 in zatone ob 14.00.
Jutri, PONEDELJEK, 18. nov. Odon, Oliva

SUROV NAPAD POLICIJE NA DELAVCE

Policisti so navalili na delavce ladjedelnic CRDA in Tržaškega arzenala na Trgu Goldoni s pendreki in z jeepi ter vrgli med nje tudi več solzilnih bomb - Pristaniški delavci so v znak protesta takoj napovedali stavko - Odločni protesti delegatov kongresa Delavske zbornice, ter NSZ, KPI, PSI, PSDI, UP in DZ-CISL

Včerajšnji dan bo ostal Tržačanom, zlasti pa tržaškim delavcem dolgo v spominu in bo zapisan v zgodovini borb tržaškega proletariata: stavka v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, prvi kongres Delavske zbornice CGIL, napad policijskih sil na stavkajoče delavce, solidarnostna in protestna stavka pristaniških delavcev, ogorčenje vsega prebivalstva. Nezadovoljstvo prizadetih delavcev je spričo trme delodajalcev in brezbrižnosti oblasti doseglo svoj višek. Nerazumevanje in prenapetost kakšnega policijskega funkcionarja pa sta v kritičnem momentu dali povod za žalosten in vse obsodbe vreden dogodek, ki je razburil vse mesto.

Središče našega mesta se je včeraj dopoldne spremenilo za nekaj ur v bojno polje. Zahvaliti se je treba zrelosti delavstva, da ni prišlo do še hujših incidentov in večjega prelivanja krvi. Dogodki so se tako naglo razvijali kot v napetem filmu, da meščani skoraj niso mogli verjeti svojim očem.

Pa začnimo kar po vrstnem redu, v kolikor je seveda mogoče, ker je počilo tako nenadoma in so se dogodki tako prepletali, da je bilo skoraj nemogoče slediti.

Po sklepu obeh sindikalnih organizacij so delavci v ladjedelnici Sv. Marka, v Tovarni strojev, v ladjedelnici Sv. Roka in v Tržaškem arzenalu tudi včeraj stavkali. Ob začetku delovnega urnika so se zbrali pred svojimi obrati, nato pa v dveh skupinah odšli proti središču mesta in razdeljevali meščanom letake. To ni bilo nič novega, saj so tudi pred dnevi v dnevih stavke po zborovanjih odšli v mesto, da na miren način opozorijo vso javnost na svojo borbo in protestirajo proti ravnanju delodajalcev. Tudi včeraj je vse potekalo mirno, dokler ni prva skupina prišla na Trg Goldoni in je hotela po Korzu priti do morja, mimo glavnega sedeža obratov CRDA. Na križišču med Trgom Goldoni, Korzom in Ulico S. Pellico je pred tamkajšnjo lekarno prišlo do prvega incidenta. Proti vsakemu pričakovanju so se zbrale tam močne policijske sile in hotele preprečiti delavcem dostop na Korzo. Neki funkcionar policije je začel rabiti pendrek, nato pa je drugi dal povelje in so začele pokati solzilne bombe. Nastala je prava zmešnjava. Vmes so posegli jeepi in številni agenti javne varnosti. Začel se je lov na delavce, trolejbusi in tramvaji so se ustavili, avtomobile so usmerili drugam, preplašeni meščani, ki so šli tod mimo, pa so se poskrili v veže in javne lokale, katerih lastniki so seveda takoj zaprli vrata. Nastal je kratek odmor, medtem pa je prišla z obrežja druga skupina, ki ji ni nihče nadlegoval in je krenila skupno z drugimi delavci po Ulici Carducci na Trg Garibaldi, od koder se je vrnila ponovno na Trg Goldoni. In spet je stopila v akcijo policija, kateri so prišli na pomoč še karabinjerji, nato pa skupina agentov civilne policije. In spet se je vnela bitka, oziroma lov na delavce na trgu. Rdeči policijski jeepi so drveli po ulici, neusmiljeno trobili in se zaganjali na pločnike, pendreki so klestili na levo in desno, skupine agentov policije so lovile po trgu posamezne delavce in jih pretepale. Z druge strani pa so leteli ostri očitki delavcev in meščanov. Demonstranti so se seveda branili z mizami in stoli, ki so bili na trgu pred kavarnami. Začelo se je okrog osme, ob 11. uri pa je bil še direndaj na trgu in razburjenje v okoliških ulicah. Poleg številnih stavkajočih delavcev, katerim je policija preprečila miren pohod po mestu, so se potem pridružili še mnogi meščani, žene ter svojci prizadetih delavcev, saj se je vest o žalostnih dogodkih kot blisk razširila po vsem mestu. Okrog 11. ure pa je prišel na trg sam kvestor, ki je povabil na razgovor predstavnike obeh sindikalnih organizacij.

Ni lahko ugotoviti, koliko delavcev je bilo ranjenih. Nekatere so njihovi delovni tovariši spremljali k bližnji ambulanti in v bolnišnico, drugi pa so se šele doma zavedli, da imajo «bunke» po glavi in telesu. Pravijo, da je bilo laže ranjenih (praske, podplutbe) tudi nekaj agentov policije, ker so se pač delavci branili, ko so agenti navalili nanje s pendreki.

Po 11. uri se je ozračje pomirilo. Sindikalni predstavniki so bili dobro uro na razgovoru s kvestorjem, nakar je ta dal nalogo, naj se policijske sile vrnejo na svoje sedeže, delavci pa so posamezno in v manjših skupinah odšli na svoje domove. Policija je priprla šest delavcev, ki pa jih je čez dobro uro spustila po posredovanju sindikalnih predstavnikov.

Iz tiskovnega urada policije smo dobili nekaj novic, oziroma pojasnil o včerajšnjih dogodkih, češ da je bila stavka in da so člani neke sindikalne organizacije prišli na Trg Goldoni, od koder so nameravali na Trg Unità zaradi protestne manifestacije. Policija da jih je pozvala, naj se odstranijo, pa da so se uprli in metali steklenice ter mize, nakar je policija intervenirala ter vrgla nekaj solzilnih bomb. Tako pravijo na policiji, prizadeti delavci in meščani pa dobro vedo, kako so se dogodki razvijali.

Kakor smo že omenili, je surov nastop policije vseh vrst proti delavcem izzval ogorčenje prebivalstva in proteste raznih skupin, političnih ter strokovnih organizacij.

Najlepši in najučinkovitejši dokaz solidarnosti s stavkajočimi delavci pa so včeraj dali pristaniški delavci. Kakor hitro so namreč izvedeli za žalostne dogodke, so zapustili delo in napovedali protestno stavko, ki traja od 13. ure včeraj do 8. ure danes. Ustavilo se je delo v obeh pristaniščih in v menzah. Posebna delegacija pristaniških delavcev je nato odnesla vladnemu komisarju protestno pismo, vsi delavci v pristanišču pa so, še preden so se vrnili domov, zbrali precejšnjo vsoto denarja za podporo stavkajočim delavcem.

Proti neupravičenemu in surovemu nastopu policijskih sil je tajništvo Neodvisne socialistične zveze takoj po dogodkih objavilo ta-le protest:

«Tajništvo Neodvisne socialistične zveze čuti za svojo dolžnost, da protestira proti neupravičenemu napadu policijskih oddelkov na včerajšnjo mirno manifestacijo kovinarskih delavcev. Delavci imajo pravico, da obsodijo delodajalsko nepopustljivost v obravnavi njihovih zahtev, ki so jih že vsi priznali za upravičene in pravične. Obenem pa da protestirajo proti neobčutljivosti in nezanimanju pristojnih oblasti, ki bi se morale zanimati za čimprejšnjo in pravično rešitev tega spora, ki je že toliko škode prizadel tržaškemu gospodarstvu in toliko gorja delavskim družinam.

Neodvisna socialistična zveza obsoja poskus, da bi prečili delavcem javno manifestirati za njihove pravične zahteve, za izboljšanje plač, in se pridružuje protestom sindikalnih organizacij ter izraža svojo solidarnost vsem delavcem v borbi».

Izraz splošnega ogorčenja so številni protesti tudi drugih raznih strank in političnih skupin. Žal, da jih ne moremo objaviti vseh v celoti, ker so zelo zgovorni, obsojajo tako nastop policije, kakor tudi neodgovorno ravnanje vodstva obratov CRDA in Tržaškega arzenala ter brezbrižnost oblasti in poudarjajo solidarnost vsega prebivalstva s prizadetimi delavci. Protestne resolucije so med drugimi poslali tržaška federacija KPI, Delavska zbornica CISL, tržaška federacija PSI, tržaška federacija PSDI ter «Unità Popolare», ki zahteva takojšnjo preiskavo glede včerajšnjih dogodkov ter poklanja družinam ranjenih delavcev 25.000 lir.

Delegati na kongresu Delavske zbornice CGIL pa so sinoči soglasno odobrili protestno resolucijo, ki jo bo delegacija kongresa izročila vladnemu generalnemu komisarju. V svoji resoluciji kongres poudarja, da je žalostni dogodek pripisati pomanjkanju razumevanja in umirjenosti kakšnega policijskega funkcionarja in energično protestira proti tako surovemu nastopu ter poziva vladnega generalnega komisarja, naj posreduje, da bodo policijske sile pri izpolnjevanju svoje službe spoštovale pravice in svoboščine državljanov, ki jih jamči ustava. Poleg tega izraža kongres solidarnost vseh strok s stavkajočimi delavci do končne zmage in naroča predsedništvu, naj posreduje pri sindikalnih parlamentarcih, da opozorijo parlament na sedanje razmere v obratih CRDA in Tržaškem arzenalu, na brezbrižnost vodstva IRI ter na surovi napad policije na stavkajoče delavce.

Proti včerajšnjim dogodkom sta energično protestirali tudi Tržaška federacija KPI in tajništvo Delavske zbornice CISL.

Včeraj dopoldne so stavkali tudi delavci v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah, ki so iz ladjedelnice odšli v skupinah po mestnih ulicah, nato pa je delegacija šla na županstvo ter zaprosila župana, naj posreduje za čimprejšnjo rešitev spora. Kljub močni koncentraciji policije ni prišlo do nobenega incidenta.

Drugi dan kongresa Delavske zbornice CGIL

Delegati so v živahni diskusiji prikazali položaj raznih strok

Predstavnik struje neodvisnih socialistov tov. S. Pečar poudaril nujnost krepitve enotnosti - V četrtek bo splošna stavka - Danes zaključek kongresa

Pogled na dvorano med zasedanjem kongresa

Prvi kongres Delavske zbornice CGIL je včeraj popoldne do pozno zvečer nadaljeval svoje delo, seveda v napetem vzdušju zaradi dopoldanskih dogodkov na Trgu Goldoni. Prav zaradi tega pa je bilo opaziti med delegati še večjo borbenost in odločnost, ki sta prišli do izraza v številnih posegih v diskusijo. Na govorniškem mestu so si sledili predstavniki raznih strok, zastopniki krajevnih Delavskih zbornic in zastopniki delegacije pristaniških delavcev, ki je obvestila kongres o protestni stavki svoje stroke in konkretni pomoči stavkajočim delavcem.

Danes dopoldne bodo delegati izvolili novi izvršni odbor, ob 11. pa se bo začelo javno zborovanje, na katerem bo imel zaključni govor podtajnik osrednjega odbora CGIL dr. Piero Boni.

Zaradi pomanjkanja prostora bomo le na kratko omenili na tem mestu vsebino zanimivih posegov v diskusijo.

Predstavnik Delavske zbornice iz Doline je predvsem podčrtal važnost sodelovanja in solidarnosti med slovenskimi in italijanskimi delavci, nato je omenil, da je bil na pobudo krajevne sindikalne organizacije v Dolini ustanovljen nameščeni urad in je naštel nekatere potrebe ter zahteve tamkajšnjega prebivalstva (ustanovitev ambulante INAM, izboljšanje prometnih zvez itd.). Ernesto Radich je izčrpno govoril o zveznem zavarovalnem zavodu INCA in prikazal važnost te ustanove v obrambi delavskih pravic in zahtev kmečkega življa na našem področju, ki jih oblasti še nočejo priznati.

Predstavnik uslužbencev javnih ustanov je prikazal borbo ter dosedanje uspehe te stroke in omenil žalostne razmere v bolnišnicah. Za njim je stopil na oder član dosedanjega izvršnega odbora, obvestil kongres o dopoldanskih dogodkih ter predlagal v odobritev protestno resolucijo, ki so jo vsi delegati sprejeli z burnim ploskanjem.

Predstavnik stroke pekovskih delavcev tov. Uileni je v jedrnatih besedah prikazal vztrajno borbo te stroke za njene pravice in spoštovanje zakonskih predpisov, ki jih delodajalci kršijo na škodo delavcev in vajencev, služijo mastne dobičke in celo zahtevajo zvišanje cene kruhu.

Predstavnik krajevne Delavske zbornice iz Lonjerja in Podlonjerja je pozdravil kongres ter poudaril važnost pridobivanja novih članov zlasti takih, ki se stojijo križem rok ob strani.

O perečem vprašanju zaščite delavstva proti nezgodam na delu pa je govoril pokrajinski svetovalec Lucchesi, ki je navedel nekaj zelo zgovornih podatkov o vedno večjem porastu nezgod na delu, nato pa je poudaril, da bo moral novi izvršni odbor vneto nadaljevati borbo za ureditev razmer pri bolniški blagajni INAM in za dosego proste izbire zdravnika.

Predstavnik Zveze železničarjev je izrazil Delavski zbornici CGIL priznanje, ker je po konstituanti stopila po poti razširitve in utrditve sindikalne organizacije s sodelovanjem raznih struj.

Tov. Sergij Pečar pa je v imenu struje neodvisnih socialistov, da je Delavska zbornica CGIL od konstituante do današnjega kongresa napravila velik korak naprej za izboljšanje sindikalnih razmer, odstranitev sindikalne krize, utrditev sindikalne zavesti in sodelovanja delavcev raznih struj, za kar pa bo moral bodoči odbor vložiti vse sile, da se bodo v borbo za delavske pravice in dosego enotne sindikalne organizacije vključili tudi tisti delavci, ki še stojijo ob strani. To je na našem področju, zaradi posebnih razmer in dogodkov v preteklosti še bolj nujno, in potrebno za medsebojno sodelovanje, razumevanje ter uspešen nastop v borbi proti izkoriščanju in za zaščito demokratičnih svoboščin ter nacionalnih in sindikalnih pravic vsega prebivalstva.

O vprašanjih in borbah pristaniških delavcev je govoril predstavnik te stroke Muslin, o vprašanju delavk Pina Tomaselli, ki je zlasti podčrtala krivično razliko v mezdah. Kongres je nato s ploskanjem sprejel vest, ki jo je sporočil tajnik Bonomo Tominez, o dogovoru z drugo sindikalno organizacijo glede splošne stavke.

Po sklepu glavnih svetov in izvršnih odborov obeh sindikalnih organizacij so se namreč včeraj popoldne sestali predstavniki tajništev in soglasno sklenili, napovedati za prihodnji četrtek splošno stavko vseh produktivnih sil na Tržaškem v znak solidarnosti s prizadetimi delavci iz obratov CRDA in Tržaškega arzenala ter protesta proti trmi delodajalcev in brezbrižnosti oblasti. Začetek, trajanje in način stavke bodo sindikalni predstavniki naknadno sporočili. Splošno pričakovanje pa je, da se ne bo stavka omejila le na nekaj ur, ampak da bo zajela vse kategorije in trajala ves dan, ker bi bila le tako zares učinkovita. Mimogrede naj omenimo, da so se v tem smislu izrazili tudi nekateri predstavniki malih trgovcev in obrtnikov, ko so se včeraj dopoldne razgovarjali s stavkajočimi delavci po njihovi manifestaciji v mestu. To je popolnoma razumljivo, ker so zaradi stavke prizadeti tudi mali trgovci, gostilničarji in obrtniki, saj morajo družine stavkajočih delavcev zaradi stavke in manjših prejemkov zelo varčevati.

Zakonski osnutek o izgonih izročen poslanski zbornici

Odbor izgnanih družin je zvedel, da je predsednik poslanske zbornice Leone v celoti sprejel zakonski osnutek o stanovanjskih izgonih v Trstu, ki ga je svoj čas predložila v Rimu posebna delegacija odbora. Da je bil ta zakonski osnutek že predložen pristojni parlamentarni komisiji, se je treba zahvaliti enotni borbi vseh tržaških izgnanih družin, ki so znale pravilno prikazati stanovanjsko vprašanje v našem mestu in zahtevale, da se blokirajo stanovanjski izgoni do 31. decembra 1959.

Republikanski poslanec La Malfa, ki je predložil poslanski zbornici omenjeni zakon, je poslal predsedniku odbora izgnanih družin sledeče pismo:

«Sporočam vam, da sem predložil poslanski zbornici vaš zakonski osnutek. Do sedaj sta zakonski osnutek podpisala poleg mene še poslanec Villabruna in Tolloy. Skušal bom dobiti še druge podpise in vas obvestiti o zadevi».

Odbor izgnanih družin z zadovoljstvom sprejema vest, da je bila načeta ta iniciativa in izraža željo, da bi v najkrajšem času podpisali zakonski osnutek še drugi poslanci, in sicer poslanec Beltrame (KPI), Ceccherini (PSDI), Ianelli (PMP), Colitto (PLI) in še drugi poslanci, ki so že zagotovili svojo podporo.

Obenem pa se odbor izgnanih družin zahvaljuje tukajšnjim sindikalnim organizacijam, strankam in vsem tistim, ki so na kateri koli način podprli to pobudo, ki se tiče tako velikega števila izgnanih družin.

Nezgoda Kontovelca

Da bi preprečil trčenje z avtom, je 17-letni Julijan Viškovič s Kontovela št. 347 ostro zavil z motornim kolesom, s katerim je vozil po Miramarskem drevoredu proti mestu, a je pri tem padel in potegnil za seboj tudi znanca Galliana Cimyarostija.

Oba sta morala v bolnišnico in medtem ko so Cimarostija, ki se je peljal na drugem sedežu vozila, po nudeni zdravniški pomoči odslovili, so Kontovelca sprejeli s prognozo okrevanja v 30 ali 40 dneh na ortopedskem oddelku.

Škedenjc v bolnišnici zaradi zloma noge

Včeraj se je ponesrečil med delom pri Sv. Soboti 58-letni Stanislav Brezovšček iz Škedenjske ulice, katerega so zaradi zloma desne noge sprejeli na ortopedskem oddelku. Po mnenju zdravnikov bo okreval v 30 ali v najslabšem primeru v 60 dneh.

Trčenje motorja in vojaškega avta

Z avtom karabinjerskega poveljstva so v popoldanskih urah pripeljali v bolnišnico 18-letnega Enija Udoviča iz Scala Bonghi, ki se je malo prej v Ul. D'Angeli zaletel v vojaški avto. Mladeniča so zaradi številnih poškodb po telesu in zlomu zapestja leve roke pridržali na ortopedskem oddelku, kjer so mnenja da bo ozdravel v 40 dneh.

Samomor bolnega moža

Včeraj je 53 let star Cesare Salvagno, ki je bil na zdravljenju na oddelku kroničnih bolnikov izvršil samomor s tem, da je skočil skozi okno II. nadstropja.

Motorna ladja «Zemun» na progi Trst-Rdeče morje

Včeraj popoldne je bila v Novem pristanišču na novi jugoslovanski tovorni motorni ladji «Zemun» mala svečanost, ki pomeni začetek nadaljnjega prispevka k prometu v našem pristanišču: otvoritev nove proge Trst - pristanišča na Rdečem morju. Zastopnik «Jadranske slobodne plovidbe» kap. Tavčar je povabil na zakusko glavnega ravnatelja Javnih skladišč dr. Bernardija in njegovega namestnika dr. Colauttija, številne predstavnike plovnih družb spediterskih in trgovskih podjetij. Poveljnik ladje kap. Jakov Ružić je povabljene pozdravil in nam prijazno postregel s podatki o svoji lepi ladji, ki je bila splavljena komaj pred nekaj dnevi v reški ladjedelnici «3. maj». «Zemun» ima nosilnost 1500 ton, opremljena je z najmodernejšo aparaturo, motorji «Schulzer» iz Švice, lahko prevaža 128 ton žita ali pa 118 bal bombaža in do deset potnikov ker ima tudi tri potniške kabine, brzina znaša 13,5 vozlov na uro.

Ladja bi odplula iz Trsta že včeraj, kar pa zaradi stavke ni bilo mogoče. Proga pa je naslednja: Reka - Benetke - Trst - Split ali Šibenik - Dubrovnik - Ciper - Beirut - Aleksandrija - Port Said - Džida - Port Sudan - Masaua - Asab in po potrebi tudi Aden. Na tej progi že pluje povsem enaka motorna ladja iste družbe «Pirot», v kratkem pa bo vključena še tretja prav taka — «Varaždin», ki jo bodo v ladjedelnici «3. maj» splavili v januarju.

Na blokih merijo bencin

Italijanska carina na obmejnih blokih je začela meriti bencin v tankih motornih vozil pri izhodu in koliko je bencina ob povratku. Jasno je, da je ta ukrep razburil vse osebe, ki potujejo v Jugoslavijo z obmejno izkaznico in motornimi vozili. Obenem pa ta ukrep krši videmski sporazum, v katerem je v členu 38 izrecno poudarjeno, da je oproščeno plačila carinskih pristojbin gorivo, ki je v tanku neposredno povezanem z motorjem. Zaradi tega vlada že sedaj na obmejnih blokih prava gneča.

Jutri prva razprava pred porotnim sodiščem

Jutri bo prva razprava pred porotnim sodiščem. Obravnavali bodo primer Attilija Mahorčiča, ki je v pijanem stanju 1953. leta strgal pri Sv. Jakobu zastavice s filobusa in nekaj kričal proti Italiji. Moža so tedaj prijavili sodišču pod obtožbo upornih krikov, a pretor, ki bi ga moral soditi, je akte poslal tožilstvu, češ da gre za sramotenje zastave.

Z odličnim «Trubadurjem» otvorjena operna sezona

V slavnostnem ozračju se je včeraj začela v «Verdiju» letošnja operna sezona. Izkušeni dirigent Vincenzo Bellezza, ki se je po mnogih letih povrnil v Trst, je pripravil Verdijevega «Trubadurja» in ustvaril predstavo, s katero se je sezona dostojno začela. Imel je na razpolago dobre pevce. Zlasti je treba poudariti, da je bila zares velika Azucena Dora Minarchi, ki je žela navdušen aplavz na odprti sceni tako zaradi svojega petja kakor tudi zaradi pretresljive igre. Leyla Gencer, po rodu Turkinja, ima lep, zelo kultiviran glas; drugo vprašanje pa je, če je Lenora zanjo zelo primerna vloga. Mario Filippeschi (Manrico) je poznan po svojih višinah, pogosto pa v njegovem glasu ni prave spevnosti. Solidna pojava pevsko in tudi igralsko je bil Ferrando Antonia Massarie. V manjših vlogah sta nastopila še Liliana Hussu in Raimondo Botteghelli. — Režijsko je predstavo dobro pripravil — ne da bi se posebno oddaljil od konvencionalnega okvira — Carlo Acly Azzolini.

Pomanjkanje prostora nam preprečuje, da bi se ob predstavi obširneje zadržali. Citateljem pa vsekakor priporočamo, da si tega «Trubadurja» ogledajo.

rho

III. javna produkcija igralske šole SNG

V dvorani na stadionu 1. maj je bila sinoči tretja javna produkcija igralske šole SNG s sodelovanjem baletne šole. Med gledalci, ki so v kar lepem številu napolnili dvorano, smo opazili mnogo mladine, kar je vsekakor razveseljivo dejstvo. To namreč pomeni, da ljubezen do odrske umetnosti med našo mladino ni omejena zgolj na pičlo število posameznih poedincev. Uspeh zato ni mogel izostati in ni izostal.

Iskreno navdušenje in odobravanje sta vzbudili zlasti II. točka sporeda, posvečena baletu, in III., ki je obsegala enodejanko Ivana Krilova «Nauk hčeram». Če pa prva točka in sicer drugo dejanje iz Cankarjevega «Kralja na Betajnovi» ni mogla biti deležna enakega uspeha, niso bili tega krivi mladi izvajalci, ki so se res potrudili, ampak predvsem delo samo, ki je po svoji polemični napetosti nedeljiva celota in je zaradi tega težko najti v njem izrazite antološke lepote. Toda na to se bomo še povrnili, ko bomo v prihodnji številki podrobneje ocenili posamezne točke sporeda.

r.

SNG v TRSTU

DANES
17. t. m. ob 16.30 v dvorani na stadionu «Prvi maj», Vrdelska cesta 7
JOSIP TAVČAR
Prihodnjo nedeljo
drama v treh dejanjih
Veljajo izkaznice «Z»
Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave pri blagajni dvorane na stadionu.

V torek, 19. t. m. ob 20.30 v Avditoriju v Trstu
NICOLA MANZARI
Naši ljubi otroci
komedija v treh dejanjih
Veljajo izkaznice «Z»
Prodaja vstopnic v ponedeljek in torek v Tržaški knjigarni, Trst, Ul. sv. Frančiška 20 ter eno uro pred pričetkom predstave v Ul. Roma 15-II.
Za vse predstave veljajo gledališki kuponi

GLASBENA MATICA TRST

V petek, 22. t. m. ob 20.30 v dvorani Avditorija
«VEČER OPERNIH ARIJ»
Sodelujejo:
Zlata Gašperšič - sopran, Miro Brajnik - tenor in Vlado Korošec - bas. Pri klavirju dr. Danilo Švara.
Spredi bodo na razpolago v Tržaški knjigarni v Ul. sv. Frančiška 20 v sredo, četrtek in petek ter eno uro pred koncertom na SPZ v Ul. Roma št. 15-II.

GLEDALIŠČA

VERDI
V torek ob 20.30 druga predstava Verdijevega «Trubadurja» za vse rede abonmaja B z isto zasedbo. Danes se prične pri gledališki blagajni prodaja vstopnic za proste sedeže.

TEATRO NUOVO
Danes ob 17. uri zadnja predstava «Nadvojvode» G. A. Borgeseja.

LJUDSKA PROSVETA

Pevski zbor prosvetnega društva «Igo Gruden» v Nabrežini obvešča vse sodelujoče, da je zbor pričel z rednimi vajami, ki bodo vsak torek in petek točno ob 21. uri v društveni dvorani. Vabimo vse, ki bi radi sodelovali v zboru, da se prijavijo.
Načelništvo

* * *

Mladina prosvetnega društva Lonjer-Katinara obvešča, da je današnja uprizoritev trodejanke «Pleha» odložena zaradi obolelosti nastopajoče igralke.

* * *

Prosvetno društvo «S. Škamperle» - Sv. Ivan obvešča, da društvena knjižnica posluje vsako sredo od 20.30 do 21.30.

* * *

Šola Glasbene Matice. Z vajami otroškega pevskega zbora, ki ga vodi prof. Svetko Grgič, pričnemo ponovno v petek 22. t. m. Vaje bodo vsak petek točno ob 18.30 uri. Sprejmemo tudi otroke, ki niso vpisani v šoli Glasbene Matice.

PREDAVANJE
Jutri ob 20.30 bodo v dvorani v Ul. T. Vecellio odprli razstavo bolgarske umetnosti. Ob tej priliki bo prof. Mario De Micheli predaval o temi «Pregled stare in nove bolgarske umetnosti».

DAROVI IN PRISPEVKI

Prosvetno društvo «S. Škamperle» pri Sv. Ivanu v Trstu daruje 10.000 lir za postavitev spomenika Ivanu Trinku.

V počastitev spomina pok. Andreja Sirce daruje druž. S. Tomažič 2.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina pok. Andreja Sirce daruje družina Cok-Križnič, Opčine, 2.000 lir za Dijaško Matico.

V počastitev spomina tragično preminulega Alfonza Ravberja iz Vogelj pri Repentabru, daruje družina Cok-Križnič, Opčine, 2000 lir za Dijaško Matico.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE
Dne 16. novembra se je v Trstu rodilo 12 otrok, poroki sta bili 2, umrlo pa je 8 oseb.

POROČILI SO SE: električar Sergij Švara in baristka Nerina Rigano, natakar Sergio Krizman in frizerka Carla Morselli.

UMRLI SO: 75-letna Rosa Rebella por. Pepe, 73-letna Teresa Bartolich vd. Millo, 82-letni Oreste Massarut, 66-letni Carlo Krainiger, 60-letni Giuseppe Cermeli, 84-letna Antonia Zoerren vd. Cossara, 81-letna Teresa Pahor vd. Trampus, 76-letna Gioseffa Tupini vd. Vianello.

OKLICI: šofer Spiridione Sau in pletilka Nadia Faraguna, občinski uslužbenec Michele Del Borello in baristka Loredana Plesnik, diplomat L. Ralph Nider in doktorica prava Licinia Stossi, telefonist Giovanni Stor in gospodinja Francesca Pignataro, pomorščak Mario Paron in uradnica Irma Chiama, delavec Marcello Panizzut in gospodinja Laura Visintin, kapitan Giuseppe Siess in knjigovodkinja Milena Cossutta, uradnik Giorgio Skerl in uradnica Luigia Bisiacchi, trg. predstavnik Vittorio Velari in prodajalka Giorgina Rocco, mehanik Arturo Blasizza in gospodinja Anna Maria Furian, podoficir karabinjerjev Raffaele Lobianco in gospodinja Stella Lucia Colucci, mehanik Josip Jugovac in blagajničarka Gioia De Apollonia, kotlar Aldo De Feo in šivilja Maria Cappella, barist Angelo Valente in uradnica Gabriella Cosolo, livar Sergio Ambrosi in šivilja Giuliana Gasperini, frizer Renato Moderčič in gospodinja Marija Verčon, kemik Paolo Guastalla in dr. prava Gisella Apollonio, zdravnik Stefano Stefani in univ. študentka Luciana Antinori, univ. študent Borislav Bajin in profesorica Novella Pulgher.

LOTERIJA

BENETKE	85	81	82	86	43
BARI	29	80	8	89	79
CAGLIARI	15	11	10	68	23
FLORENCA	49	17	47	43	57
GENOVA	65	86	2	4	27
MILAN	57	48	90	76	17
NEAPELJ	37	24	74	58	50
PALERMO	87	6	81	52	76
RIM	86	55	10	83	85
TURIN	14	15	67	19	6

NEDELJSKA SLUŽBA LEKARN
Bizzoletto, Ul. Roma 16; Davanzo, Ul. Bernini 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Al Lloyd, Ul. Orologio 6; Alla Madonna del Mare, Largo Piave 2; Millo, Ul. Buonarroti 11; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan).

NOČNA SLUŽBA LEKARN v novembru
Benussi, Ul. Cavana 11; Croce Verde, Ul. Settefontane 39; Picciola, Ul. Oriani 2; Pizzul-Cignola, Korzo 14; Ravasini, Trg Libertà 6; Alla Salute, Ul. Giulia 1; Vernari, Trg Valmaura 10.

RADIO

NEDELJA, 17. novembra 1957
TRST POSTAJA A
8.00 Jutranja glasba; 8.30 Izbor iz slovenske folklore; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Jutranja matineja; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kronika sedmih dni v Trstu; 13.30 Glasba po željah; 15.00 Orkester Michel Legrand; 15.20 Respighi: Rimski vodnjaki; 15.45 Polke in mazurke; 16.00 Podeželski zbori; 16.20 Paul Dukas: Čarovnikov vajenec, scherzo; 16.30 Melodije iz filmov in revij; 17.00 Saint Grenier-Brumeres: «Hotel pri Dobrem počitku», veseloigra v 3 dej.; igrajo člani Radijskega odra; 19.15 Ciganske melodije; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.30 Iz opernega sveta; 21.00 Melodije Franza Leharja; 21.20 Pevci lahke glasbe; 21.40 Beethoven: Sonata št. 4 v a-molu, opus 23; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 V svetu jazza; 22.35 Orkester Armando Sciascia; 23.00 Balade in romance.

TRST I.
9.30 Vivaldi: «Štirje letni časi»; 14.30 Operna glasba; 16.30 Reportaža z nogometne tekme; 17.30 Simfonični koncert; 21.00 Mozaik.

KOPER
Poročila v italijanščini: 6.30 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00. **Poročila v slovenščini:** 7.30 13.30, 15.00
6.00-7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Jutranja glasba; 8.00 Kmetijska oddaja: «Obisk pri KZ Vrhpolje»; 8.30 Narodni pesi; 8.45-10.30 Spored iz Ljubljane; 10.30 Sosednji kraji in ljudje; 11.00 Mali operni koncert; 11.45 Ritmični kvartet Jan Courduwener; 13.30-14.00 Spored iz Ljubljane; 14.00 Pogovor s poslušalci; 14.05 Glasba po željah; 15.10 Nedeljski popoldanski koncert; 16.00-19.00 Spored iz Ljubljane; 19.00 Športni pregled; 19.30-22.15 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA
327,1 m 202,1 m 212,4 m
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 22.00
6.00 Spored domačih napevov; 7.35 Ameriški valčki; 8.00 Športna reportaža; 8.15 Zabavni potpourriji; 9.25 Kar radi poslušate; 10.00 Silva Taurer: Sredi Roga; 10.30 Pokaži, kaj znaš (prenos javne oddaje iz dvorane ljubljanskega Mestnega gledališča); 12.00 Pogovor s poslušalci; 12.10 Zabavna revija; 13.30 Za našo vas; 14.00 Reportaža z mednarodne nogometne tekme Romunija-Jugoslavija (prenos iz Beograda); 15.45 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 17.30 Alfred Prugel: Branik iz ledu in viharja (Antarktika v geofizičnem letu); 18.30 Pesmi Hrabroslava Volariča; 20.00 Zabavna glasbena oddaja; 21.00 Klasiki sodobne glasbe o sebi — 2. oddaja: Arthur Honegger.

TELEVIZIJA
15.55 Športni popoldan in nadaljevanje dramatiziranega romana; 21.00 Telematch; 22.05 Vse me doleti.

KINO

Excelsior. 15.00: «Prekipevajoča plavolaska», J. Mansfield, T. Randall. Cinemascope.
Fenice. 15.00: «Hollywood ali smrt», Vistavision, Dean Martin, Jerry Lewis, Anita Ekberg. Komične dogodivščine.
Nazionale. 16.00: «Vražji», F. Perier, M. Presle. Mladoletnim prepovedano.
Supercinema. 13.30: «Fantazija», Walt Disney. Superscope. Technicolor.
Filodrammatico. 14.30: «Tragedija ob Rio Grande», J. Chandler, Orson Welles, Colleen Miller, Barbara Lawrence. Lokal je segret.
Grattacielo. 14.30: «Nevesta morja», Joan Collins, G. Grant.
Arcobaleno. 14.00: «Interludij». Lepa ljubezenska zgodba. June Allison, Rosano Brazzi. Cinemascope, technicolor.
Astra Rojan. 14.00: «Živahna fantazija M.G.M.». Metroscope v technicolor.
Capitol. 14.30: «Babica Sabella», Tina Pica, R. Salvatori, S. Koščina. Zadnji dan.
Cristallo. 14.30, 18.00, 21.30: «Gigant», James Dean, Elisabeth Taylor, Rock Hudson. Technicolor, predstave neprekinjene. Normalne cene.
Alabarda. 14.30, 18.00, 21.30: «Gigant», James Dean, Elisabeth Taylor, Rock Hudson. Technicolor, predstave neprekinjene. Normalne cene.
Aldebaran. 14.00, 16.30, 19.15 in 22.00: «Aleksander Veliki», Richard Burton, Fredrich March in Claire Bloom.
Ariston. 14.00: «Zemlja Apašev», A. Murphy.
Armonia. 14.00: «Bitka pri vodnjakih Apašev», B. Cooper, M. Alberghetti. Nova revija Donato «Tako bo».
Aurora. 14.00: «Pokvarjeno meso», D. O'Keefe, P. O'Brien.
Garibaldi. 14.00: «Souvenir d'Italie», I. Corey, A. Cifariello, V. De Sica. Technicolor.
Ideale. 15.00: «Odongo», Rhonda Fleming, Mac Donald Carey.
Impero. 14.00: «Souvenir d'Italie», I. Corey, A. Cifariello, V. De Sica. Technicolor.
Italia. 14.30: «Najlepši trenutek», G. Ralli, M. Mastroiani.
Moderno. 14.00: «Našilneži», Carlton Heston, Gilbert Roland, A. Baxter. Danes ob 10. in 11.30 uri velika matinè. Enotna cena 60 lir.
San Marco. 16.00: «Možje in volkovi», S. Mangano, P. Armendariz.
Savona. 14.00: «Zaročenec za vse», F. Sinatra, D. Reynolds, D. Vayne.
Viale. 14.30: «Preko Mombase», Cornel Wilde, Donna Reed. Technicolor. Danes zjutraj ob 10. in 11.30 uri «Bajni Andersen».
Vitt. Veneto. 14.00: «Visoka družba», Grace Kelly, Bing Crosby, Frank Sinatra. Technicolor Metro vistavision.
Belvedere. 14.00: «Ožgana zemlja», J. Derek. Pustolovski film.
Marconi. 15.00: «Tujec med angeli», Howard Keel, Ann Blyth, Dolores Gray.
Massimo. 14.30: «Zemeljski raj», Technicolor.
Novo cine. 14.30: «Istanbul», Errol Flynn in Cornell Borchers.
Odeon. 14.00: «Lepa Otero», Maria Felix.
Skedenj. 18.00: «Igralnica», Rock Hudson.
Radio. 14.00: «Car», Kim Novak, Tyrone Power.
Secolo. 16.00: «Ženske in arena», Maria Felix, J. Mistral.

Dne 15. t. m. je zatisnila oči, sprevidena z verskimi tolažili, naša ljuba mati

Ivana Zerial vd. Zerial

Žalostno vest sporočajo sinovi ALOJZ z ženo IVANO, hči VIKTORIJA (odsotna) z možem AVGUSTOM, sin RUDOLF z ženo ARGIO, snaha ANA SOSSI vdova ŽERJAL, vnuki in ostalo sorodstvo.

Pogreb drage pokojnice bo danes, v nedeljo ob 15,45 iz hiše žalosti na Opčinah, Ulica Nazionale št. 32 na domače pokopališče.

Opčine, 17. novembra 1957.

MALI OGLASI

MOTOGUZZI lepa priložnost AIRONSPORT 250, popoln (completo) 275. GARDELLINO 85.000, MATCLES 85.000. Cremascoli — MOTOGUZZI, F. Severo 18, tel. 38-903.

KOLESA, znižana cena 7.000 lir. Motorna kolesa 44.000 lir, pošilja kolesa - darilne pakete brez faktorja MARCON, UL. PIETA' 3, Trst.

SALON AVTOMOBILOV BAN — TRST, UL. GENOVA 21, Tel. 28-372. Velika izbira avtomobilov, novih in rabljenih v zelo dobrem stanju: Peugeot, Fiat, Lancia, Alfa Romeo, Opel. PEUGEOT 403, Fiat 1400 A-B, 1100-103, 1100 TV, 1100-103 za domačo rabo (familiare), 1100/E-B-A, Belvedere C, 500/C-B-A, Giardinetta - lesena -, 600, 500, 1400 Diesel, 1400 Cabriolet, 1900. LANCIA: Appia, Aurelia, Ardea, Aprilia. ALFA: 1900, Giulietta. OPEL: Record, Olympia, Kapitan. Avtomobile dostavljamo do jugoslovanske meje. Obiščite nas!!!

BENELLINO, čudoviti ciklomotor 49cc, kralj strmin, 78.000 lir. Ciklomotorji, LAHKI MOTORJI, priložnostni SKUTERJI. Preizkusi, informacije, Ul. Tesa 25, Trst.

Krojačnica Ivan Delfar
obvešča cenjeno klientelo, da se je preselila s Trga Tra i Rivi v nove prostore — v nebotičnik — Ulica S. Francesco 12-IV. Tel. 24-750

«UNION»
Svetovno znana že varovalnica od leta 1828 je v TRSTU UL. GHEGA 8 - I tel. 27512 - 35939 Prokurator RAVNIK

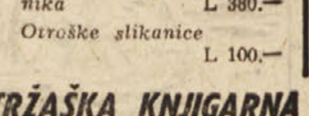

PRAVKAR DOSPELO:
Tavčar: *Visoška kronika* L. 380.—
Otroške slikanice L. 100.—
TRŽAŠKA KNJIGARNA
Trst - Ul. Sv. Frančiška 20
Telefon 37-338

Mehanična delavnica in črpalka bencina AGIP
Simič Marij
OPČINE Narodna ulica 48 - Telefon 21-322
PREDSTAVNIŠTVO MOTOCIKLOV NAJBOLJŠIH ZNAMK: «CIMATTI», «LYGIE» IN «VICTORIA» IN KOLESA ISTE ZNAMKE.
Dobite tudi nadomestne dele za motorje in kolesa. — Vse po konkurenčnih cenah.

Goriško-beneški dnevnik

Absolutna večina za FIOM v notranji komisiji v Tržiču

«Delavci CRDA so glasovali za novo sindikalno politiko»

Izjave pokrajinskega tajnika Delavske zbornice in FIOM Fulvia Bergomasa o pomenu petkovih volitev

Volitve v notranje komisije treh oddelkov CRDA v Tržiču so po dveh letih zopet prinesle absolutno večino strokovni zvezi kovinarjev FIOM. Rezultati volitev so sledeči (številke v oklepajih se nanašajo na lanske rezultate):

Ladjedelnica: delavci: FIOM 2764 (2572), 7 sedežev; CISL 968 (1157), 2 sedeža; UIL 559 (844), en sedež. Uradniki: FIOM 92 (85) noben sedež; CISL 297 (319), en sedež; UIL 278 (335), en sedež; CISNAL 91, noben sedež.

Aeronavtične delavnice: delavci: FIOM 480 (494), 3 sedeži; CISL 210 (236), 2 sedeža; UIL 98 (175) en sedež; CISNAL 64 (0), noben sedež. Uradniki: FIOM 58 (40), en sedež; CISL 54 (63), noben sedež; UIL 14 (49), noben sedež; CISNAL 6 noben sedež.

Elektromehanične delavnice: delavci: FIOM 393 (404), 3 sedeži, CISL 91 (139), en sedež, UIL 223 (168), 2 sedeža; CISNAL 35, noben sedež. Uradniki: FIOM ni predstavila kandidata (14), noben sedež; CISL 52 (55), noben sedež; UIL 100 (106), en sedež; CISNAL 23, noben sedež.

Notranja komisija, ki šteje 27 članov, je sestavljena iz sledečega števila članov: FIOM 14 sedežev (12); CISL 6 sedežev (8); UIL 6 sedežev (7); CISNAL 1 sedež. V notranji komisiji je tudi tov. Černic iz Doberdoba.

Glede volilnih izidov smo vprašali za mnenje pokrajinskega tajnika Delavske zbornice in pokrajinskega tajnika FIOM Fulvia Bergomasa. Odgovoril nam je:

«Delavci CRDA so glasovali za novo sindikalno politiko, ki bo bolj ustrezala njihovim interesom in dostojanstvu delavcev kot državljanov. Glasovali so za tiste delovne tovariše, ki so s svojo delavnostjo po preteklih dveh letih dokazali, da se bodo tudi vnaprej konkretno zavzemali za delavske interese v smislu delavske enotnosti.»

Na vprašanje, kakšen je nauk sedanjih volitev, je tajnik odgovoril:

«Vse sindikalne organizacije, ki se sklicujejo na demokratična načela, bi morale upoštevati težnje, ki so jih delavci pokazali z volitvami v notranjo komisijo, in sicer težnje po večji avtonomiji notranjih komisij, težnje po osvoboditvi sindikalnih organizacij vseh zunanjih vplivov, kakor tudi težnje, da so notranje komisije proste vsakega pritiska delodajalcev in političnih strank.

To novo voljo delavcev bo moralo upoštevati tudi ravnateljstvo CRDA, ki bo moralo pregledati svoj odnos do voljenih organizmov, kot je notranja komisija, in do vseh tistih ukrepov, ki so omejevali delovanje izvoljenih delavskih organizmov. Se prav posebej pa bo moralo ravnateljstvo spremeniti svoj odnos do važnih zahtev delavcev, zaradi katerih je prišlo do hudih sindikalnih borb.»

Na koncu smo od tajnika Bergomasa hoteli še izvedeti, katere bodo glavne naloge novoizvoljene notranje komisije v skladu z zahtevami delavcev po izboljšanju življenjskega nivoja. Odgovoril je:

«Delavci želijo, da se čimprej pričnejo pogajanja za zadovoljivo rešitev nekaterih spornih vprašanj. Samo na tak način se bodo lahko uresničili novi sindikalni odnosi v notranjosti tovarne v duhu, ki je že dolgo časa lasten organizaciji kovinarjev FIOM in ki mora po prepričanju naše organizacije navdihovati odnose v tovarnah IRI, ki so pod državnim nadzorstvom.

FIOM bo podprla vsako iniciativo, ki bo težila po izboljšanju proizvajalnega procesa. Vedno bo delala za okrepitev enotnosti delavcev in akcijske enotnosti vseh sindikalnih organizacij, ker je prepričana, da je to najvažnejši pogoj za uresničitev minimalnega programa v interesu vseh delavcev.»

—«»—

Seja občinskega sveta

Zadnja seja goriškega občinskega sveta je bila posvečena razpravljanju in rešitvi več manjših upravnih vprašanj, o katerih so številni občinski svetovalci izrekli svoje mnenje. Občinski svet je med drugim odobril povišek mesečne takse za občinske vrtce od 300 na 1.000 lir, vendar je istočasno sklenil, da bodo te takse oproščeni otroci brezposelnih in pa družin vpisanih v seznam ravnih. Nekaj besed je bilo izrečenih tudi na račun vzpenjače, ki jo je nameraval napraviti na vrh Kalvarije pok. ing. Ribi. Toda z njegovo smrtjo je tudi načrt vzpenjače, ki bi bila podobna oni, ki je vozila na Sveto goro, padel v vodo in bo občina pri tem verjetno izgubila 50.000 lir, ki jih je dodelila pripravljalnemu odboru.

—«»—

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna Villa San Giusto, Korzo Italia 106, tel. 31-51; do 12. ure pa je odprta lekarna Soranzo pri Ljudskem parku, tel. 28-79.

SNG iz Trsta gostuje v nedeljo 24. nov. ob 15. in 18. uri v Prosvetni dvorani v GORICI s pravljično igro v šestih slikah

Srebrna lilija

(za otroke in odrasle)

Spisal Hans Fitz

Režija: Jožko Lukeš

Ali vlada še ne bo posredovala?

Po neuspelih pogajanjih 48-urna stavka rabeljskih rudarjev

Po dveh dneh pogajanj, ki so se vršila v Vidmu med sindikalnimi zastopniki rabeljskih rudarjev in ing. Valdiviesom ter še nekaterimi predstavniki ravnateljstva rudnika Rabelj-Pertusola ter so se v petek pozno ponoči negativno zaključila, so rabeljski rudarji včeraj nadaljevali s stavkovnim gibanjem, ki bo trajalo 48 ur.

Vodstvo družbe je telefonično sporočilo, da ne bo popustilo rudarskim zahtevam in da je pripravljeno razpravljati s sindikalnimi voditelji samo o 4 izmed 15 vprašanjih, ki so bila postavljena na dnevni red in ki zahtevajo nujno rešitev. Zaradi takšnega trmoglavega stališča so bili rudarji seveda primorani nadaljevati s stavko, o kateri so že obveščeni vladni krogi. Predvidevajo, da se bo ob priliki obiska ministra za delo v Furlaniji posebna delavska delegacija odpravila v Videm in opozorila ministra na položaj, ki je nastal v Rablju in na potrebo njegovega posega vzadevo, o kateri vodi računa ne samo domača javnost, marveč tudi javnost sosednih držav.

—«»—

Za ljubitelje dobrega čtiva

Nove knjige v ljudski knjižnici

Ljudska čitalnica in knjižnica v Gorici v Ul. Ascoli 1 ki je odprta vsak delavnik od 8.30 do 12. in od 15. do 18. (razen ob sobotah), obvešča vse prijatelje lepega čtiva, da je v zadnjem času prejela vrsto novih knjig, ki bodo kot nalašč prišle v poštev v dolgih jesenskih in zimskih večerih. Izbira je zelo velika in vsak čitatelj; tisti, ki ljubi zgodovinske ali drugovrstne romane, pa tudi tisti, ki rad prebira knjige o tujih deželah in svetovih, bo brez dvoma našel delo, ki ga bo pritegnilo in mu nudilo velikega užitka. Tako boste lahko to zimo prebrali Cankarjev «Križ na gori», Ingoličevo delo «Tam gori za hramom» Beblerjevo «Potovanje po sončnih deželah», Senderjevo zgodovinsko delo «Kralj in kraljica», Koprivčevo «Hišo pod vrtom», znano delo francoskega pisatelja Malruàja «Upanje», Bojerjevega «Zadnjega Vikinga» in vrsto drugih. Pa tudi za najmlajše so poskrbeli, saj je v knjižnico prispel Marka Twaina «Tom, mali detektiv», Gorinškov «Veseli raj», Seliškarjevi «Indijanci in gusarji» in še več lepih mladinskih zgodb in romanov.

—«»—

VAZNO ZA KMETOVALCE

Napišite prošnje za pokojnino

V tem tednu je veliko število neposrednih obdelovalcev, spolovinarjev in kolonov prišlo na sedež Federterre in v urad INCA pri Delavski zbornici v Gorici, Ul. 24. Maggio št. 1-I., kjer so podpisali prošnje, da pridobijo pravico do prejemanja pokojnin s 1. januarjem 1958. Ker poteče 25. novembra rok, v katerem se morajo prošnje izročiti v pregled posebnemu uradu, pozivamo vse kmetovalce, ki so izpolnili z zakonom predpisane pogoje, naj se še v tem tednu zglasijo v zgoraj omenjnih uradih, kjer jim bodo nudili vso potrebno pomoč.

—«»—

Proslava 150. obletnice Garibaldijevega rojstva

V občinski dvorani na Korzu Verdi je bila sinoči svečana proslava 150. obletnice rojstva velikega italijanskega vojskovodje Garibaldija. Poleg vladnih predstavnikov in predstavnikov pokrajine in občine so se Garibaldijeve proslave udeležili tudi številni občinski svetovalci in meščani. O Garibaldiju je govoril senator dr. Aldo Spallici, ki je kot dober poznavalec znane italijanske osebnosti, publiki podrobno prikazal njegovo življenje in zgodovinsko vlogo.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Včeraj je bila v Gorici najnižja temperatura 0 stopinj C, najvišja pa 16 stopinj C.

Tre Venezie prodaja zemljo pri Gradežu zasebnikom

Okoli prodaje zemljišč še vedno precej nejasnosti

Ceno morajo določiti v soglasju s predstavniki kupcev

Ker je ustanova TreVenezie dobro znana pevmskim najemnikom zaradi svojega ravnanja z njimi, objavljamo glavne misli iz pisma, ki sta ga poslala predstavnika neposrednin obdelovalcev in Confederterre (vključeni v Vsedržavno zvezo kmetov) Bruno Marizza in Renato Papais vladnemu komisarju ustanove Tre Venezie v Benetke, ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo v Rim, goriškemu pokrajinskemu predsedniku in gradeškemu županu. Pismo se nanaša na odločitev Tre Venezie, da proda svoja zemljišča La Vittoria in Boscat (Fossalon) beguncem in okoliškim prebivalcem.

Objavljamo ga tudi zaradi tega, ker smo mnenja, da vprašanje najemniške zemlje v Pevmi, ki si jo je ustanova prisvojila na tako krut način, še vedno ni povsem spravljeno z dnevnega reda, k temu prepričanju nas navaja prav ravnanje Tre Venezie v Fossalonu.

Pismo pravi:

Čeprav je prodaja zemlje Tre Venezie izredno pozitivna stvar, povzroča veliko zaskrbljenje zaradi načina, s katerim se namerava to vprašanje rešiti, in zaradi cene, ki jo namerava ustanova postaviti kupcem.

Na podlagi zakona 240 od 31. marca 1955 odloča o prodaji komisar ustanove, upoštevajoč mnenje posvetovalnega odbora. Razna ministrstva imenujejo v ta odbor pet državnih funkcionarjev, predsednik ministrskega sveta pa določi tudi dva predstavnika begunccev. Kakor se vidi iz objave o prodaji zemljišč, ne bodo imeli neposredno prizadeti v tem odboru svojega predstavnika. Zaradi tega naj se na podlagi zakona pritegnejo k sodelovanju predstavniki sindikalnih organizacij.

Ker se govori, da bo prodajna cena previsoka, je tudi za to vprašanje zakon št. 230 od 12. maja 1950, ki govori o mejah prodajne cene takih kupoprodajnih pogodb. Ni mogoče, da bi o teh cenah razpravljala samo organizacija Coltivatori diretti poslanca Bonomija, kakor se vidi v poročilu KD iz Gradeža o tem vprašanju, ki je med drugim doslej bil edini javni dokument, ki je govoril o namerah Tre Venezie! O ceni morajo razpravljati predstavniki vseh prizadetih!

—«»—

Interpelacija na pokrajino

Da se preprečijo nesreče v Gradiški

Pokrajinska svetovalca KPI Fulvio Bergomas in Silvino Poletto sta poslala pokrajinskemu odboru interpelacijo glede prometnih nesreč v Drevoredu Trieste v Gradiški, kjer sta se v zadnjem času smrtno ponesrečili dve osebi.

Interpelanta vprašujeta pokrajino, kako je z ureditvijo pločnikov, namestitvijo prometnih znakov in javno razsvetljavo na eni izmed najbolj prometni pokrajinskih cest. Obenem želita izvedeti, kdaj bo pokrajina posredovala pri gradiški občini, da čimprej izdela načrte in jih tudi izvede, da se izboljša cestni promet.

—«»—

Azijska gripa

Zdi se, da epidemija «azijske gripe» le ponehuje in da se je število obolelih zadnje dni precej zmanjšalo. Toda v preteklih dneh so na področju goriške občine zabeležili nekaj primerov davice, kar je predvsem povzročilo zaskrbljenost med materami. Vsi tisti, ki bi radi cepili otroke proti davici se lahko za brezplačno cepljenje obrnejo na zdravstveni urad v Ul. Mazzini, ki je ob delovnikih odprt med 16. in 18. uro.

—«»—

— KINO —

CORSO. 14.00: «La legge del signore», G. Cooper, v technicolorju.

VERDI. 13.30: «Sonce bo zopet vzšlo», Ava Gardner, T. Power, Mel Ferrer, v cinemascopu in v barvah.

VITTORIA. 15.00: «Zadnje nasilje», Y. Sanson.

CENTRALE. 15.00: «Il forte delle Amazzoni», A. Murphy, v barvah.

MODERNO. 15.00: «Šeherezada», v barvah.

V petek zvečer v bližini Jamelj

Huda nesreča mladeniča pri iskanju streliva

Oblasti naj nudijo pomoč osebam, ki so se telesno poškodovale pri tem delu

V petek popoldne se je pripetila še ena izmed tolikih nesreč, ki so značilne za Kras: pri pobiranju streliva iz prve svetovne vojne se je hudo ranil 27-letni Josip Radetič iz Jamelj. Rdeči križ v Tržiču je o nesreči obvestil neki kmet iz Jamelj, ki je delal na polju pri Sabličih in slišal nedaleč od sebe hudo eksplozijo. Hitro si je predstavljal, kaj se je pripetilo, ker imajo v Jamljah s strelivom hude izkušnje. Odšel je na kraj eksplozije in našel na tleh v krvi ležečega mladeniča, ki je nujno potreboval zdravniške pomoči. Rešilni avtomobil je prišel na kraj nesreče z vso brzino. Odpeljal je Radetiča v tržiško bolnišnico, kjer so mu ugotovili zlom leve noge, rane po nogah in po trebuhu. Če ne bodo nastale komplikacije, bo ozdravel v 40 dneh.

Zaradi eksplozij se je na Krasu ubilo in hudo poškodovalo že precejšnje število domačinov, ki si kljub usodi, ki je doletela že marsikoga pred njimi, še vedno služijo kruh z nevarnim delom. Nadaljujejo z iskanjem streliva, ki ga je še vedno precej v zemlji, na kateri so se med prvo svetovno vojno bile ostre bitke, ker je zlasti v mrtvi sezoni to delo edina zaposlitev, ki daje z velikim tveganjem skop vsakdanji kruh.

Čeprav je na Krasu zaradi teh nesreč prizadetih precej družin, ki so ostale brez družinskega poglavarja, ali pa je za delo nesposoben, bi morale oblasti tem ljudem priskočiti na pomoč in jim olajšati življenje. Saj gre v nekem smislu za ljudi, ki so se žrtvovali pri čiščenju obsežnih predelov, ki bi lahko vedno predstavljali nevarnost za življenje, če bi bi bili posuti s strelivom.

Ponovno opozarjamo pristojne oblasti na to vprašanje, ki naj ga proučijo in rešijo v skladu z interesi prizadetih.

—«»—

PROSVETNO DRUSTVO «KRAS»

priredi v nedeljo 24. nov. popoldne ob 16. uri v Prosvetni dvorani v DOBERDOBU

PEVSKI KONCERT

Na sporedu so narodne in umetne pesmi

Vabljeni vsi prijatelji zborovske pesmi.

Vstop z vabili!

Pri trčenju avtomobila se je vžgal še bencin

Ko se je v soboto ob 2. uri ponoči 25-letni Valentino Adani, sin podjetnika Adanija s Korza Italia 75, peljal z avtomobilom «Fiat 600» iz Dolenj proti Gorici, je pri Jenkovem zapeljal s ceste in se zaletel v neki zid. Nesreča je hotela, da se je pri nesreči vžgal tudi bencin, kar je Adaniju in 43-letnemu sopotniku Liguarriju iz Svetogorske ceste 68 povzročilo še večje poškodbe. Adaniju, ki so ga z rešilnim avtomobilom Zelenega križa pripeljali v bolnišnico Brigata Pavia, so ugotovili opekline druge stopnje po obrazu in po rokah, zlom desne stegnenice in rane po desni nogi. Če ne bodo nastale komplikacije, bo ozdravel v 60 dneh. Liguerrija pa so odpeljali v krminsko bolnišnico. Njegovo zdravstveno stanje ni resno.

Športni dnevnik

Še ena krivična odločitev sodnikov

Dussart premagal Marconija po točkah

Marconi je bil stilno boljši pa tudi več je udarjal

LIEGE, 16. — Belgijski prvak srednje kategorije Kid Dussart je nocoj premagal po točkah v 10 rundah evropskega prvaka welter kategorije Italijana Emilia Marconija.

Odločitev sodniškega zbora so gledalci sprejeli z zvižganjem, ker je bil Marconi skozi vseh 10 rund vsaj stilistično boljši od svojega nasprotnika. Razmerje udarcev med obema je bilo nekako 3:1 za Marconija, res pa je, da Marconijevi udarci niso bili posebno močni in da jih je Dussart dokaj lahko pariral s svojo obrambno taktiko ali bolje s svojim izmikanjem.

Neodločen izid bi vsekakor bolje odgovarjal poteku dvoboja.

V okviru iste prireditve je Belgijec Carlo Van Neste premagal po točkah Italijana Roberta Contija. Belgijčeva zmaga je bila neoporečna.

* * *

NEW YORK, 16. — 26-letni ameriški boksar težke kategorije Tommy «Hurricane» Jackson, katerega sta v zadnjih dveh srečanjih premagala s k. o. svetovni prvak Patterson in minulo sredo Eddie Machen, se bo baje umaknil iz aktivnega boksa.

* * *

NEW YORK, 16. — Gene Fulmer je včeraj zvečer v Madison Square Gardenu premagal po točkah v 10 rundah Amerikanca Neala Riversa. Fulmer si je zagotovil zmago šele v zadnji rundi.

* * *

COLUMBUS, 16. — Cus D'Amato, prokurator Floda Pattersena, svetovnega prvaka težke kategorije, je izjavil, da ima bivši olimpijski prvak Peter Rademacher velike možnosti za ponovni dvoboj s Pattersonom za svetovno prvenstvo.

NOGOMET

Prihodnje leto podonavski pokal?

BUDIMPEŠTA, 16. — Madžarski list «Nep Szabadsag» piše, da bodo poleti l. 1958 namesto tekmovanja za srednjeevropski pokal uvedli tekmovanje za podonavski pokal, v katerem bodo sodelovale Češkoslovaška, Jugoslavija, Romunija in Madžarska, vsaka z dvema moštvoma. To spremembo naj bi narekoval izstop Italije in Avstrije iz tekmovanja za srednjeevropski pokal.

* * *

BUDIMPEŠTA, 16. — Predsednik madžarske nogometne zveze Sandor Barse je sporočil, da je bil za tehničnega direktorja madžarske reprezentance imenovan trener Honveda Karoly Sos, ki bo pripravljal reprezentanco za tekmo z Nemčijo, ki bo 22. dec. v Hannoverju. Takoj po tej tekmi bo Sos začel pripravljati reprezentanco za svetovno prvenstvo.

TENIS

Cooper premagal Fraserja

SYDNEY, 16. — 22-letni Avstralec Ashley Cooper je zmagal na teniškem prvenstvu Novega južnega Walleса. V finalu je premagal rojaka Fraserja s 6:4, 6:3, 6:3.

V finalu ženskega tekmovanja je Avstralka Lorraine Coghlan iz Melbourna premagala Angležinjo Mortiner s 6:4, 10:8.

V vsem tekmovanju nista Cooper in Coghlan izgubila niti enega seta.

MOTOCIKLIZEM

Novi rekordi motorjev Gilera

MONZA, 16. — Romolo Ferri je danes dosegel z motorjem Gilera 175 ccm na dirkališču v Monzi nova svetovna rekorda na 100 km in v enourni vožnji. 100 km je prevozil v času 29'9" s povprečno nitrostjo 203.412 km, v 1 uri pa je prevozil 195,915 km. Stara rekorda na 100 km in v enourni vožnji je pripadal motorjem Bianchi s 185.509 km oz. s 187.122 km.

Ta dva rekorda je Ferri dosegel opoldne. Popoldne pa so motorji Gilera dosegli še tri svetovne rekorde in sicer Milani z motorjem 350 cm na 10 km, 100 km in v enourni vožnji s časi: 10 km — 2'57"2/5 s povprečno hitrostjo 203.160 km; 100 km — 27'51"2/5 s povprečno hitrostjo 215,388 km; v 1 uri — 215,995 km.

HOKEJ NA LEDU

MILANO, 16. — V finalu za 1. mesto na turnirju v hokeju na ledu za pokal Pavoni, je švicarsko moštvo Zurcher premagalo moštvo Milaninter z rezultatom 8:3 (3:1, 3:2, 2:0), v srečanju za 3. mesto pa je moštvo iz Stockholma premagalo Dinamo iz Vzhodne Nemčije z 9:6 (1:1, 4:0, 4:5).

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO

Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 17. t. m. film v barvah

«IGRALNICA»

ROCK HUDSON

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 17. t. m. ob 16. uri barvni film:

«Ljubezen velike kraljice»

Igra ROMY SCHNEIDER

Kino na Opčinah

pričenja s svojimi rednimi predstavami v popolnoma obnovljenih prostorih.

Danes 17. t. m. z začetkom ob 14. uri Cinemascope Technicolor

«Osvajalec»

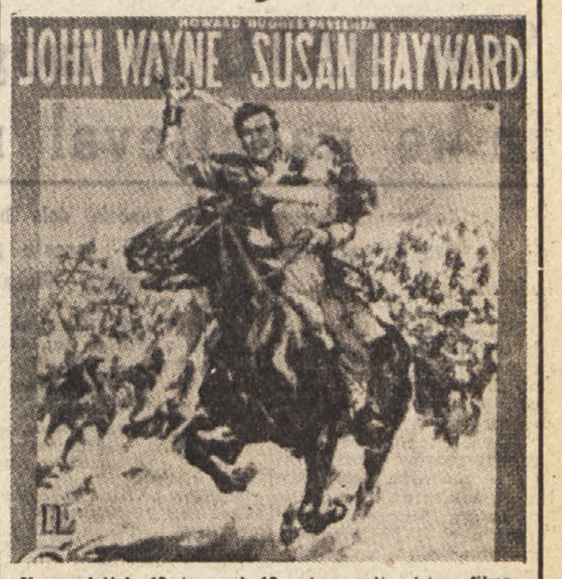

V ponedeljek, 18. t. m. ob 18. uri ponovitev istega filma.

TRST - Ul. Moreri 7 Telefon št. 28 373

POŽAR ARTEMIO

TOVORNI PREVOZI

v vse kraje, tudi v inozemstvo

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

LA GORIZIANA

GORICA - Ul. Duca D'Aosta 88 - Tel. 28-45 - GORICA

PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSTNEGA BLAGA

Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo

Blago na meter

obleke, suknje in dežni plašči

za gospode in dame

od najcenejših do najfinejših

Beltrame

Trst, Korzo 25 - Gorica, Korzo Verdi 39

LOJZ KRAIGHER

Roman

KONTROLOR ŠKROBAR

108.

Odpravil sem se zopet proti severu. Materi sem bil obljubil, da se še oglasim ob povratku; a peljal sem se mimo.

Gnalo me je k Sv. Jedrti.

Saj sem ves tvoj, Tilika! ...

V Celju — nepričakovano — zagledam na peronu starega prijatelja, izstopim in — ostanem.

Ah — v mestu je življenje vse kaj drugega. Posameznik sicer nima toliko veljave, zato pa tudi ne vzbuja toliko pozornosti. V množici se potopiš z vsemi svojimi posebnostmi. Preiskovanju po nazorih in prepričanju se lahko izogneš. Kdo bi te zasačil, če šušmariš ob volitvah?

Na deželi moraš stati kakor skala. Vse te gleda. Naj se ti zamaje stalo — žvižg na levi, vrisk na desni. Tvoja vrednost je natanko preračunana; če izpremeniš številko — pripravi dlan, prijatelj!

V mestu sem se znal vesti. Tu je posilinemštvo tako lepo maskirano, da ne zavohaš kmalu smrdeče posiljenosti. Zlasti Kranjcu kaže podobo pristnosti. Zato ti ni potrebno zgražanje in kritiziranje, za katero so naši štajerski rojaki tako strašansko občutljivi.

Na deželi ti udari hitro v nos gniloba. Nehote začneš pometati in kidati — pometati in kidati — da se ti razčesne metla, da se ti skrha lopata ... A če si se zaletel — kakor dr. Črnko — potem si Kranjec, ki se ne zna na Štajerskem vesti ...

Dokler sem bil v mestu, sem bil politično neveden kot otrok. Na deželi, pri Sv. Jedrti, sem dozorel ob golem opazovanju in poslušanju. Prej bi se mi ne bil zdel tako strahotno velik greh, ko bi bil šel volit z Nemci; saj bi me tudi nihče ne bil silil; zdaj — pri Sv. Jedrti ... Moj bog — ne vpelji me v skušnjavo! ...

Dr. Črnko mi je venomer na mislih: — Kaj napravi revež? — Rojaki so ga odbili in osmešili; Nemci so mu pomagali v denarni stiski ... Če pritisne nanj Pokornig? ... A kaj mu morejo — odvetniku? Prste si lahko opečejo po novem volivnem zakonu. — In vendar me navdaja slutnja ...

Dr. Rupnik mi je namigaval, da se boji za šefa. Nemškutarji da ga neprestano obdelujejo. — Kukowetz je bolan, najbrže ne pride volit. Kakor pravijo, je celo preslab, da bi ga nesli na volišče. Odločeval bi torej žreb. Umevno je, da bodo z vso močjo oblegali Črnka ter ga odvračali od volitev. Če se absentira, je prvi razred rešen za Nemce ...

«Kranjec je uporen in trmoglav, dosleden in podjeten. A kdor se tu ne upogne, kdor se ne potuhne, tega zlomijo.»

Ali te zlomijo, dr. Črnko? ...

In tebe, Arnošt? ...

Odkar sem zopet na Štajerskem, je iznova groza v meni. Spomin na Tiliko se je razblinil. Samo volitve, samo volitve me preganjajo in zasledujejo. Kakor bliskanje za obzorjem, kakor pridušeno grmenje za gorami, obetajoč nevihto in vihar — me vsega tlači in omamlja strah pred hudo uro jedrških volitev ...

Vdal sem se pijančevanju. Dni sem prespal, noči prekrokal.

Misel na poroko me ni nadlegovala. Saj zakon je še vedno manjše zlo. Morda sem se zaletel v to nerodnost samo zato, da si okrham čute, da otopim za občutljivejše udarce volitvene nesreče ...

Nekega večera — sneg je ležal na ulicah, prve svetilke so prižigali — se nenadoma ustavim ob oglu stare hiše.

Otroci se pode in kepajo. Majhen deček pade preko jarka in zavreščí od bolečine v prezeblih prstih.

«Lauf, Nesti, lauf! Die Mutter holt dich.»

Hitro se umaknem ... To je tvoj potomec, Arnošt! Tu si nekdaj stanoval pri — stari Šilečki ...

«Wirst schnell einikommen, Bub du?» spoznam njen glas. Zmerom me je bilo sram razmerja s staro Šilečko. Saj je bilo le trenutno izpozabljenje — objesten greh v pijanosti — in Hermann Bahr trdi, da je vsaka ženska kjer koli že lepa! Ampak vendar — Arnošt, fej! — Sicer si bil zadosti kaznovan: — ženska v njeni starosti — ti porodi otroka! ... Po pravici ti udarja kri v glavo ob vsakršnem spominu nanjo.

In zdaj še to: — tvoj sin bo Nemec, Arnošt!

Še nikdar se mi ni razplela misel v taki smeri. Moj sin nemškutar, renegat! Morda se znal ne bo slovenski! — Človek vztrepeta pred tem neizrečno tujim pomislekom. Ali je v resnici le malenkost prehod iz narodnosti v narodnost? Kaj sem res že jutri lahko Nemec? Ali zadostuje nemški pravopis in moja slaba nemščina? — Kri in zgodovina, vdanost in zvestoba in ljubezen do rodu in do prsti domače, značajnost in ponos plemenski — to je vse pretirana hinavščina? — Nemcem ni hinavščina. Ali je torej le z močnejšimi poštenost? Z njimi je tudi nepravičnost — in nepravičnež — ni pošten. Narodnostni rop je neznačajen in nepošten. Germanizator je surov nasilnež, etično nič boljši od renegata. — Ko bi po naravnem izboru resnično zmagoval močnejši — nasilnež ni močan. Moč je v poštenosti, pravičnosti, značajnosti. Nasilnež je plevel — kakor je plevel razbojnik, tat, hudodelec. In če mora v borbi za obstanek zmagati močnejši, bo zmagal poštenjak. Z njim je razum in pamet, z njim je vztrajnost. Prebrisano lopovstvo ima le hipne uspehe. Lopova žene strast; in strast zgori kakor slama. Poštenjaka žene sla za vsem velikim, dobrim. — In pravzaprav: kaj so še dosegli zavojevalci naše zemlje? Ponemškutarili so nas, ponemčili nas niso. Nemškutar je Slovenec. Štajercijanštvo je slovenska stranka; stranka, ki je Nemcem vdana in se bojuje proti lastnemu plemenu, torej izdajalska stranka, a kljub vsemu še slovenska. Narodoslovno torej na Spodnjem Štajerskem sploh ni nemštva. Peščica priseljencev ne šteje; golo politično prepričanje pa ne ustvari narodnosti. Tega se zavedajo Nemci sami, zato so pač začeli z naseljevalnim delom. Švabi prihajači naj izpodrinejo Slovenca z rodne zemlje; nemški obrtniki naj odgriznejo kruh slovenskim in seveda tudi — nemškutarskim. Ni daleč čas, ko se bo uprlo naseljevanju naše vesoljno nemškutarstvo samo; ker bo spoznalo, da pljuje v lastno skledo, da zapravlja lastnim otrokom kruh ...

(Nadaljevanje sledi)

TRST, nedelja
17. novembra 1957
Leto XIII. - Št. 274 (3809)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 30 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.
MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Po francoskem protestu v Washingtonu in Londonu

Svet NATO ni mogel ublažiti razprtij in bo nadaljeval razgovore v sredo

Konferenca parlamentarcev končala delo brez Francozov in sprejela resolucijo, ki poziva na «atlantsko solidarnost» - Lacoste grozi z zaostritvijo vojne v Alžiru - Gaillard postavil vprašanje zaupnice - Pineau odpotuje šele nocoj v New York

PARIZ, 16. — Svet stalnih predstavnikov NATO se je sestal danes zjutraj in popoldne v Parizu ter je razpravljal o angleško-ameriških dobavah orožja Tuniziji. Kakor so sporočili, so o tem vprašanju razpravljali popoldne s pripombo, da je seja bila «privatna».

Vprašanje so vpisali na dnevni red na skupno zahtevo ameriške, britanske in francoske delegacije. Popoldanska seja se je zaključila ob 17,50. Predstavnik organizacije pa je sporočil, da se bo svet ponovno sestal prihodnji teden, verjetno v sredo. To pomeni, da vladajo še precejšnje razprtije in da se niso mogli sporazumeti.

Predstavnik je tudi izjavil, da nemška delegacija ni posegla v debato. Dodal je, da je bilo mogoče «v popolno zadovoljstvo delegatov nedvoumno ugotoviti, da v Tunizijo ni prišlo nobeno orožje iz Egipta».

Spaak je na sestanku poudarjal potrebo prejšnjih političnih posvetovanj med državami članicami NATO o vprašanjih življenjske važnosti za te države. Priporočilo v tem smislu je že vsebovalo poročilo «treh modrih», ki ga je odobril svet ministrov lanskega decembra.

Nekoliko pred začetkom današnje seje konference parlamentarcev NATO pa se je izvedelo, da je umik francoske delegacije dokončen.

Ameriški senator Kefauver, ki je predsedoval političnemu odboru, je izrekel upanje, da se bo francoska delegacija vrnila pred koncem konference. Toda pozneje je francoski delegat Billotte izjavil, da se francoska delegacija ne bo vrnila. Konferenca je končala danes zjutraj delo in sprejela vrsto resolucij o raznih političnih in gospodarskih vprašanjih, zlasti pa resolucijo, ki poudarja potrebo «politične solidarnosti držav članic».

V svojem zaključnem govoru je predsednik, Holandec Fens obžaloval incident, ki je nastal z umikom francoske delegacije in izrekel upanje, da bodo na prihodnjih sestankih lahko računali na udeležbo Francozov.

Resolucija o politični solidarnosti poudarja zlasti, da «zadnji dogodki» dokazujejo, kako se solidarnost zaveznikov lahko kompromitira, če ti niso povezani na političnem področju. Zato predlaga ustanovitev novega postopka za skupno politiko. V ta namen bi morali biti pogostejši sestanki med predsedniki vlad in zunanjimi ministri NATO. Resolucija poziva vlade držav članic, naj se posvetujejo, «kolikor mogoče», preden ena od njih sprejme sklep, «ki bi lahko škodil zahodni atlantski solidarnosti». Prihodnja konferenca parlamentarcev bo prihodnje leto.

Predsednik političnega odbora De Freitas je pozneje na tiskovni konferenci izjavil, da resolucija ni mogla omeniti spora o orožju in je zaradi tega omenila samo «zadnje dogodke», da bi prišla naproti francoskemu stališču. Ker pa Francozi niso odgovorili, «ni mogoče napraviti nič drugega, da bi jih pripravili, naj se vrnejo».

V francoski delegaciji pa so poudarili, da nejasna omemba «nedavnih dogodkov» ni odločna podpora francoskemu stališču in ne omogoča povratka francoske delegacije.

Francoski zunanji minister Pineau, ki bi moral odpotovati nocoj v New York, je odložil svoj odhod na jutri zvečer. Gaillard je sprejel danes tudi francoskega poslanika v Londonu, pozneje pa glavnega tajnika NATO Spaaka.

Medtem ko je predsednik tunizijske republike Burgiba sprejel v Tunisu pošiljke ameriškega in angleškega orožja, je Gaillard skupno s finančnim ministrom Pflimlinom skušal doseči kompromis o načrtu za nove davke in o drugih ukrepih, ki jih je desnica zavrnila. Kompromis je bil dosežen šele ob 4.30 danes zjutraj in ob 6. zjutraj je Gaillard v skupščini postavil vprašanje zaupnice. O tem bodo glasovali v torek. Prevladuje mnenje, da se bo skupščina z večino izrekla za posebna pooblastila. Načrt zakona, s katerim je povezana usoda vlade, določa 101 milijardo novih davkov, namesto 104, kakor je zahtevala vlada.

Francoski minister za Alžir Lacoste je po radiu v zvezi s pošiljanjem orožja Tuniziji izjavil, da se bodo «vse spletke, vse iluzije slabo informiranih diplomatov, vse grožnje in vsa zatrjevanja nekaterih eksaltiranih oseb razbile ob skali francoskega Alžira».

Lacoste je nadaljeval: «Alžir bo vztrajal in z njim Francija in z njo mir, ki je morda ogrožen zaradi neprevidensti, ki jo danes obsojamo. Naša dolžnost je enostavna. Mobilizirati je treba vse naše sile: našo mlado in pogumno vojsko, našo policijo, našo upravo, vse žive sile Alžira morajo podvojiti napore, da pospešijo prihod ure francoske rešitve, ki je blizu. Alžirci, vsi na borbene položaje, da se reši Alžir, Francija in mir.»

V Parizu pa so nocoj trije oboroženi moški vdrli v majhno kavarno in začeli streljati. Ubita sta bila dva Alžirca, trije pa ranjeni. Gre za akcije članov alžirske narodnoosvobodilne fronte proti alžirskim izdajalcem.

V Washingtonu je predstavnik Bele hiše Hagerty sporočil, da se je Eisenhower danes iz Auguste, kjer je na oddihu, razgovarjal po telefonu z Dullesom v zvezi s francoskim protestom.

Ameriška raketa «Snark» je letela 8000 kilometrov

Nosila je «namišljeno» termonuklearno konico - Priprave za ameriški satelit - V desetih dneh nov sovjetski sputnik, prihodnji mesec pa četrti, težak 18 ton?

CHICAGO, 16. — Ameriško letalstvo javlja, da so 31. oktobra izstrelili vodljivo raketo «Snark», ki je «z veliko natančnostjo» dosegla cilj, oddaljen 8.000 kilometrov. Slo je, pravi izjava, za prvi svetovni dokaz možnosti, ki jo daje medcelinska raketa.» Po izstrelitvi so znake rakete ujeli na Antilskih otokih, pozneje pa na otoku Ascension, ki je oddaljen 8.000 kilometrov. Nato pa se je raketa usmerila na cilj sredi oceana.

Poročilo javlja tudi, da je bila raketa opremljena z «namišljeno» termonuklearno konico. Predstavnik je dejal, da poizkus dokazuje, da «Snark» lahko doseže vsak cilj na svetu z vodikovo bombo. Raketa ki je bolj podobna bombniku brez pilota kakor pa pravi raketi in ne more doseči hitrosti balističnih raket, je letela 13.500 metrov visoko. Predstavnik je izjavil, da je ta višina manjša, kakor lahko «Snark» leti in da je nalašč letel tako nizko, zato da omogočijo stik z Zemljo in z nadzorstvenimi postajami na morju.

Tehniki tehnološkega zavoda v Kaliforniji pa so včeraj pokazali umetni satelit, ki bo izstreljen prve dni prihodnjega leta. Izstrelili ga bodo z večfazno raketo «Jupiter - C». Satelit je okrogel in tehta 9 kilogramov.

Ravnatelj ameriške revije «Missiles and rockets magazine» Arik Bergaust pa je izjavil, da je po njegovih informacijah zelo verjetno, da bo Sovjetska zveza čez 10 dni ali najpozneje čez 2 tedna izstrelila tretji sputnik, v katerem bo aparat za televizijsko snemanje. Bergaust je dejal, da je na podlagi razgovorov s sovjetskimi znanstveniki na nedavnem mednarodnem kongresu v Barceloni prišel do prepričanja, da so Sovjeti pripravljeni na izstrelitev rakete na Luno. «To bi lahko napravili vsak trenutek, je dodal. Verjetno gre za nekaj tednov.» V tretjem sputniku bo baje opica; prihodnji mesec pa bodo baje izstrelili četrti ogromen poizkusni satelit, ki bo težak 18 ton.

Bergaust je nato sporočil, da so ZDA dale nedavno naročilo neki družbi, naj izdela umetni satelit, opremljen z aparatom za televizijsko snemanje. Ta satelit bo pripravljen čez 18 mesecev.

—«»—

KAIRO, 16. — List «Al Akhbar» piše, da bo maršal Tito prišel prihodnjo pomlad na obisk v Kairo na razgovore z Naserjem, ki bodo «posebne važnosti».

72 mrtvih in 45 ranjenih pri dveh velikih nesrečah

V Franciji je motorni vlak trčil ob tovorni vlak - Ob angleški obali je potniško letalo zadelo ob pobočje griča in se vnelo

PARIZ, 16. — Danes zjutraj se je zgodila v bližini Chantonnaya v Franciji huda železniška nesreča, pri kateri je zgubilo življenje 28 oseb, 30 pa je bilo hudo ranjenih.

Nesreča se je dogodila okoli 13. ure, ko je ekspresni motorni vlak trčil ob tovorni vlak v bližini omenjenega kraja.

Običajno postavijo tovorni vlak na mrtvi tir, zato da gre mimo motorni vlak. Danes pa je ta vlak imel nekaj minut zamude in dogodilo se je tudi, da je postajnega načelnika, ki je šel na kosilo, nadomeščal uradnik, kateremu je bil postajni načelnik dal potrebna navodila. Ob uri za odhod je uradnik dal motornemu vlaku znak. Vlak je kmalu nato dosegel hitrost 80 kilometrov na uro. Po nekaj kilometrih vožnje je strojevodja po nekem ovinku opazil pred seboj tovorni vlak. Takoj je potisnil na zavore, toča ni mogel preprečiti nesreče. Sunek je bil zelo močan. Prvi del motornega vlaka je popolnoma razbit. Prikolica motornega vlaka se je iztirila. V prvem vagonu je bilo okoli 50 oseb, ki so bile vse ubite ali ranjene.

To je že peta huda železniška nesreča v Franciji v zadnjih petih mesecih. 19. junija se je iztiril ekspresni vlak Tourconing - Paris, pri čemer je bilo 9 mrtvih in 21 ranjenih. 19. julija se je ponoči ponesrečil vlak Nice - Pariz, pri čemer je bilo 31 mrtvih in okoli 100 ranjenih. 7. septembra je pri nesreči na progi Pariz - Nimes bilo 27 mrtvih in 70 ranjenih. 11. novembra pa je pri nesreči na progi Bazel - Dunquerque bilo 13 ranjenih.

LONDON, 16. — Pri letalski nesreči, ki se je dogodila včeraj na majhnem otoku Wight, ki je turistični center južne angleške obale, so ugotovili, da je zgubilo življenje 44 potnikov, 15 pa jih je bilo ranjenih. Med razbitinami letala je še 33 trupel. Nesreča, ki se je dogodila včeraj, je ena najhujših letalskih nesreč, ki so zadele zadnja leta Veliko Britanijo. Stirimotorno letalo «Solent» s 50 potniki in 8 člani posadke je bilo namenjeno v Madero

KD le še ni pripravljena za volitve ki bi bile že februarja ali marca

Nerodnost italijanske diplomacije se je še enkrat pokazala - Ali se bosta Matteotti in Zagari pustila po Saragatu omrežiti? - Čudno presojanje položaja Morgana Phillipsa

(Od našega dopisnika)

RIM, 16. — Medtem ko se Fanfaniju zelo mudi za volitve, pa je današnji sestanek pokrajinskih in deželnih tajnikov KD v Grotti Ferrati pokazal, da demokristjani le še niso tako zelo pripravljeni za volitve konec februarja ali v začetku marca. Na omenjenem sestanku, kjer so sicer razpravljali tudi o nekih določilih strankinega statuta, je prišlo do izraza prepričanje, da bi bilo najbolje, če bi bile volitve v maju. In čeprav Fanfani uradno vedno zanika, da je cilj KD doseči pri prihodnjih volitvah absolutno večino, pa je vendar gotovo, da so pač imeli strankini funkcionarji na današnjem sestanku prav ta cilj pred očmi, ko so v svojih poročilih prikazali situacijo tako, da je očitno, da bo tudi Krščanska demokracija popolnoma pripravljena za volitve šele čez nekaj mesecev. S tem pa še vedno ni rečeno, da je o nujnosti preložitve datuma za volitve že prepričan tudi Fanfani.

Zvedelo se je nadalje, da je med «meščanskimi odbori» in Confinteso sklenjen sporazum o katerem je ogoivr cmfwmni o katerem je govoril dr. De Micheli na nekem sestanku na sedežu Confindustrie. Po sporazumu bo na listah Krščanske demokracije nastopilo tudi 70 do 90 kandidatov, ki jih bo izbrala Confintesa.

Preti se je s pooblastilom Saragata danes pogajal z Matteottijem in Zagarijem o pristopu njunih strui v vodstvo stranke. Razgovoru sta prisostvovala tudi Tanassi in Simonini. Zagari in Matteotti vztrajata pri zahtevi, da se stranka obveže, da ne bo šla v vlado s KD, ker bi to imelo za posledico, da bi kočno zares nikoli ne prišlo do socialistične združitve. Toda Saragat hoče, da bi se dosegel sporazum na tak način, da bi si tajnistvo ohranilo popolnoma proste roke. Pogajanja se bodo nadaljevala tudi jutri in pojutrišnjem in v vodstvu stranke upajo, da bo prišlo do kakega sporazuma.

Domneva se, da je imel določen vpliv na razvoj pogajanj tudi tajnik britanske laburistične stranke Morgan Phillips, ki se je danes sestal s Saragatom, Matteottijem in Zagarijem. Phillips, ki se bo vrnil v Rim v januarju, je izrazil mnenje, da socialistična združitev ni «umrla», temveč da je samo «živa pokopana». Nasvetoval je tudi obema socialističnima strankama, naj se pri volitvah ne spustita v prehudo medsebojno polemiko. Končno pa je izjavil, da bi laburisti nikoli ne pristali na sodelovanje s komunisti, s čimer je dokazal, da bi hotel čisto mehanično prenesti položaj, ki je tipičen za Anglijo, tudi v Italijo.

Glede tega je Morganu že odgovoril Nenni v članku, ki bo izšel v jutrišnjem «Avanti!». V članku pravi Nenni med drugim: «Zahtevati izključitev komunističnih množic in njihove stranke je v vsakem primeru irrealno in pomeni tako pri nas kot v Franciji toliko kot popolno prepustitev oblasti konservativnemu meščanskemu bloku.» Vsekakor je čudno(da Morgan Phillips ne uvidi, da tako v Italiji kot v Franciji ni mogoče postaviti nasproti konservativnemu centru in desnici dovolj močne protiuteži brez komunistov.

Zunanji minister Pella je danes sprejel veleposlanike Francije, Velike Britanije in ZDA. V vladnih krogih poudarjajo glede na glasove o italijanskem posredovanju v sporu zaradi dobave orožja Tuniziji, da bi bilo bolj prav govoriti za poskus sprave, ki naj zameji razpoke v atlantski solidarnosti. Veleposlanik Quaroni je bil danes pri francoskem ministrskem predsedniku Gaillardu in mu prikazal neumestnost nepremišljene francoske reakcije na anglo-ameriško gesto. Na noben način ne sme priti do takšne reakcije, če se hoče doseči zadovoljiva rešitev v sporu. Naslednji korak bi bil prekinitev pošiljanja orožja; in zdi se, da se vsaj začasno že lahko govori o prekinitvi. Tretji korak pa bi bil v tem, da bi prav Francija dobavila Tuniziji orožje.

Gotovo je, da je imela angloameriška akcija, zaradi katere se je tako razburila Francija, vpliv tudi na italijanske odnose z Londonom in Washingtonom. To je razvidno ze iz tukajšnjega tiska, ki ne prikriva svojega obžalovanja, da se Angleži in Amerikanci niso prej posvetovali s svojimi atlantskimi partnerji. Toda če pomeni anglo-ameriško dejanje žalitev Francije, pomeni nekoliko tudi žalitev Italije, ki je vedno nekoliko računala s tem, da ot bila nekak most med Zahodom in arabskim svetom. Toda za tako stanje je kriva italijanska diplomacija sama. Če se je namreč Italija pokazala lojalna zaveznica Francije ter opustila načrt, da pošlje Tuniziji orožje, je bila to zgoij formalna korektnost. Italija bi sa namreč mnogo bolj izkazala za prijateljico Francije, in bi tudi dokazala, da je «most k arabskemu svetu», če bi svojo zaveznico opozorila na nujnost, da preneha prelivati kri v Alžiriji. In to bi bilo v korist Francije, zaveznikov in arabskih narodov.

A. P.

—«»—

Maršal Montgomery pojde v pokoj

LONDON, 16. — Uradno javljajo, da bo maršal Montgomery na svojo zahtevo septembra prihodnjega leta zapustil mesto pomočnika vrhovnega poveljnika NATO v Evropi. Poročilo javlja da je Montgomery zaprosil tudi, naj bi ga poobla stili, da se umakne iz aktivne službe britanske vojske od 20. septembra 1958 dalje. Njegova zahteva je bila sprejeta. Montgomery je pomočnik vrhovnega poveljnika NATO v Evropi od leta 1951. Sedaj ima 70 let.

Montgomeryjev nasiednik bo verjetno britanski častnik. To mnenje so danes izrekli v glavnem stabu NATO. Toda do odstopa Montgomeryja bo poteklo še deset mesecev. Tedaj bo Montgomery imel 50 let aktivne službe.

—«»—

BUENOS AIRES, 16. — Argentinska vlada je razpisala splošne volitve za 23. februarja. V Buenos Airesu se je že začela volilna kampanja.

7 dni v svetu

(Nadaljevanje z 2. strani)

svetu ustvarila določeno upoštevanje, a zaradi pretesnega navezovanja na ameriško politiko izgublja ugodne priložnosti. Pri tem se ji seveda dogajajo take neprilike, kot je najnovejša z dobavami orožja Tuniziji.

Predsednik italijanske republike je bil ta teden nekaj dni na uradnem obisku v Turčiji. Spričo položaja na Srednjem vzhodu in znane vloge Turčije v odnosih s Sirijo bi bil lahko tak obisk dokaj kočljiv, če bi med njim prišlo do kakih važnih sklepov. Prav zaradi tega se je prvotno celo govorilo, da bo šel Gronchi sam na to pot brez zunanjega ministra. To se pa seveda zopet ni moglo zgoditi, ker bi to pomenilo z italijanske strani omalovaževanje obiska, in sicer že v naprej.

Ker je šlo za dve državi članici NATO, je razumljivo, da govori uradno poročilo izdano po razgovorih, v duhu atlantskega zavezništva. S poudarjanjem nujnosti medsebojne odvisnosti pa se je hotelo verjetno na obisku poudariti, da v tem zavezništvu ne bi smelo biti nekih gospodarjev, ki se pri svojih sklepih ne ozirajo, kaj bodo rekli drugi člani zavezništev. Popolnoma v «zahodnem» duhu je seveda, če se kaže vznemirjenje ob prodiranju sovjetskega vpliva na Srednji vzhod, medtem ko se zdi popolnoma naravno, če se tam uveljavlja vpliv tisoče kilometrov oddaljene Amerike.

Italijanska diplomacija gotovo tudi na tem obisku ni uveljavila, ni znala in ni hotela uveljaviti tiste vloge, ki jo včasih omenja — toda samo omenja — in ki bi jo v arabskem svetu lahko imela, če bi hotela voditi samostojnejšo politiko. Italija ima pogoje, da bi si v arabskem svetu ustvarila določeno upoštevanje, a zaradi pretesnega navezovanja na ameriško politiko izgublja ugodne priložnosti. Pri tem se ji seveda dogajajo take neprilike, kot je najnovejša z dobavami orožja Tuniziji.

Pred nedavnim se je govorilo, da bo Tuniziji orožje dobavila Italija. Toda to pot se je začela vznemirjati Francija, češ da bo to orožje prišlo v Alžir, kar bi pomenilo toliko, kot da Italija podpira alžirske upornike. Italija je protest Francije upoštevala, vsaj je bilo jasno, da bo Tunizija orožje vseeno prejela, če ne s te pa z one strani. Glede tega so seveda čisto realistično računali tudi Američani, ki so bili mnenja, da ne gre čakati, da bi Tunizija prejela orožje iz SZ ali ČSR, ne glede na to, da imajo ZDA v Severni Afriki še čisto posebne račune, o katerih so si Francozi tudi na jasnem. Tako je postalo italijanski diplomaciji se enkrat jasno, da se «velikih» ne zmenijo vedno za razne obveze in se pri svojih dejanjih dostikrat prav nič ne ozirajo, koliko bodo njihova dejanja njihovim manj mocnim zaveznikom všeč ali ne. In sedaj naj bi prav Pella posredoval pri ZDA in Anglji, ki se je pri posiljanju orožja Tuniziji pridružila Američanom, v korist Francije. Toda kako naj posreduje? Američani mu lahko rečejo, kaj se vmešava v njihove zadeve. Tunizijci bi pa bili tudi nevoljni, češ kaj s svojim vmešavanjem prepreči, da bi prišli do orožja.

V notranji politiki začenja prevladovati predvolilna atmosfera. Stranke so si vec ali manj postavile smernice za volilno borbo. V preteklem tednu je centralni komite PSI zaključil svoje zasedanje. Iz zaključne resolucije je opazno, da so se socialisti zopet nekoliko bolj približali komunistom, kar je pa logično spričo klavrnih stališč PSDI, ki so bila izražena na konkresu v Milanu. Pred dnevi je Saragat postal zopet tajnik socialdemokratske stranke in centrizem je zopet ideal PSDI.

Demokristjanom je pa trenutno prva skrb, da bi dosegli predčasen razpust senata in potem volitve v senat istočasno z volitvami v poslansko zbornico. Pri tem imajo proti sebi prav vse stranke, od skrajne desnice do skrajne levice, toda kljub temu upajo, da se jim bo namera z raznimi mahinacijami posrečila.

Svojevrstno poglavje pa predstavlja stališče demokristjanske vlade do napovedanega zbora odporniškega gibanja, ki bi moral biti 24. novembra. Fašisti so dvignili proti temu krik in vik in značilno je, da se jim je pridružila tudi lista Lega nazionale iz Trsta, kateri predseduje demokristjan Harabaglia in pri kateri je predsednik volilne komisije za prihodnje volitve bivši župan Bartoli. Vladi se je zdelo, da mora spričo fašističnih groženj zaščititi red za časa zbora s takimi ukrepi, da je postal zbor sam skoraj nemogoč. In v imenu prirediteljev je bivši ministrski predsednik Parri Zoliju izjavil, da so ukazane omejitve nesprejemljive. Vsa demokratična javnost ostro protestira proti ukrepom vlade, ki se je dala najprej oplašiti po fašistih in nato še ugodila njihovim zahtevam — pač hvaležnost vlade «antifašista» Zolija za podporo, ki jo je prejela od fašistov. In medtem ko na tržaškem ozemlju generalni komisar spet uveljavlja že pozabljene fašistične zakone, pa vlada dopušča nekaznovano sramotenje odporniškega gibanja in partizanov, čeprav je to po zakonu izrecno kaznivo. (In za sramotenje odporniške vojske po fašističnem tisku se ne smeni državni pravdnik, kot bi bila njegova dolžnost, temveč mora šele ANPI vložiti tožbo!). Kolikor je od vlade odvisno, manjka samo še — «pohod na Rim» pod vodstvom kakega duceja.

Manj masla - več topov

Tudi v svojem govoru v Oklahoma City je predsednik Eisenhower govoril predvsem o orožju. Nekaterim opazovalcem je posebno padel v oči stavek, ki pravi: «Mladina se mora pripraviti za življenje v dobi medcelinskih izstrelkov». Prihodnost se torej prikazuje kot življenje v senci orožja. Eisenhower je govoril pol ure. Toda sploh ni omenil razorožitve. Govoril je o orožju, ki ga ima Amerika, in o nadaljnjem oboroževanju, na katero se Amerika nujno pripravlja. Govoril je v takem stilu, ki preveč spominja na ne prav prijetne čase. Obtoževal je sovjetsko politiko in sovjetske voditelje ter je prikazoval znanstvene uspehe Sovjetske zveze kot nevarnost za prihodnost Amerike in Zahoda. Hkrati pa je opisal znanstveno in šolsko delo v Sovjetski zvezi kot zelo učinkovito organizacijo ter je poudaril potrebo reforme ameriških šol in znanstvenih ustanov, ker je zaostajanje na tem sektorju «najbolj kritičen problem Amerike».

Pričakovali so, da bo Eisenhower poudarjal potrebe pospešitve znanosti. Toda ne, njegov glavni poudarek je bil na oboroževanju, ki mora imeti prednost pred vsem ostalim, in to v smislu gesla, ki ga je izrekel načelnik ameriškega glavnega štaba Taylor: «Manj masla — več topov». Eisenhower je prikazoval mednarodne odnose v črnih barvah in je napovedal povečanje vojaških izdatkov na škodo vseh ostalih notranjih programov. Ni pa povedal, kako misli razširiti sedanji vojni proračun. Ker nihče ne vidi možnosti, da bi se vojaški proračun povečal v okviru sedanje višine splošnega proračuna, se postavljajo domneve o treh mogočih rešitvah: Omejitve izdatkov za šole in druge javne službe. Toda to bi bilo zelo nepriljubljeno in pri tem se niti ne more toliko prihraniti, ker so izdatki v zveznem proračunu za ta sektor zelo skromni. Druga mogočnost je povečanje davkov; toda tudi ta ukrep bi bil še bolj tvegan, ker so davki itak že visoki in se razni politiki že pripravljajo, da bodo med volilno kampanjo obljubljali zmanjšanje davčnih bremen. Tretja možnost pa bi bila povečanje državnih dolgov, ki sedaj znašajo okoli 275 milijard dolarjev. Ta možnost se omenja kot najbolj verjetna. Toda tudi ta ukrep bi utegnil republikansko vlado spraviti v neugoden politični položaj. Zato si Eisenhower prizadeva, da bi pridobil demokrate za izvajanje dvostrankarske politike. Pozval je bivšega predsedniškega kandidata Stevensona na sodelovanje pri pripravljanju te politike, zlasti sedaj, ko se pripravlja konferenca NATO v Parizu. Stevenson je obljubil, da bo dajal svoje nasvete le «kot pripravnik». Toda to je le fraza, za katero se skriva dejansko sodelovanje. Demokrati so zadnje čase ostro kritizirali Eisenhowerjevo politiko in zato si Eisenhower in Dulles prizadevata pritegniti jih k čim večjemu sodelovanju. Toda spričo bližajočih se volitev nočejo demokrati odkrito sodelovati, pač pa bljubljajo le «konstruktivno kritiko».

Edini izhod konferenca velikih

Medtem ko je Eisenhower govoril o orožju po radiu in televiziji, je Nikita Hruščev naštel, kakšno orožje vse ima Sovjetska zveza, v obliki intervjuja, ki ga je dal dopisniku ameriške agencije United Press v Moskvi. Izrekel je prepričanje, da ZDA nimajo medcelinske rakete, ker da bi sicer že izstrelile svoj satelit. O sovjetski medcelinski raketi pa je dejal, da lahko doseže vsak cilj v ZDA. Zaradi tega se Sovjetska zveza ne straši vojaških oporišč NATO, ki so razmeščena okoli nje, kajti s svojimi raketami bi jih lahko kaj kmalu uničila, Evropo bi spremenila «v pravo pokopališče», prava bitka pa bi se bojevala na ameriškem ozemlju.

Hruščev je poudaril, da je iz tega izhod edino le konferenca na najvišji ravni. Za to konferenco pa je potrebno sprejeti bandunška načela, t.j. načela miroljubne koeksistence, sicer bi konferenca bila brezsmiselna. Kar se tiče medcelinskih raket, pa je Hruščev predlagal ZDA, naj medsebojno tekmujejo, kakor se tekmuje s streljanjem na karabino, da bodo videli, kdo kaj ima in kdo je močnejši.

Hruščev je med drugim tudi izjavil, da v Sovjetski zvezi ni mogoč pojav novega Stalina in povratek v preteklost. O Molotovu je izjavil, da je bil «takoj za Stalinom». O Žukovu pa je izjavil, da je bil «diktatorski» in da si je domišljal, da bi lahko postal Stalin, čeprav ni bil niti «pol Stalina». Sicer pa, je pripomnil Hruščev, je Žukov izvrsten vojak in zasluži odlikovanja, ki jih nosi. Ker pa ima že 61 let, potrebuje počitek, ker je že dovolj delal . . .

La Fototecnica
TRST
TRG GOLDONI 7
Tel. 23352, 61104
Grosistično podjetje za dobavljanje vsega fotografskega in kinematografskega materiala
APARATI ZA MIKROFILME
ZNANSTVENI APARATI
ELEKTRONSKI APARATI
Popolne opreme materiala za fotomehaniko, za industrijo in za znanstvene zavode.
Na zahtevo se pošljejo seznami
VPRASAJTE NAS ZA NASVET

Ribarič Ivan
IMPORT • EXPORT
VSEH VRST LESA IN TRDIH GORIV
TRST — ULICA F. CRISPI 14 — TEL. 93-502
ULICA DELLE MILIZIE 19 — TEL. 96-510

CICLO A. MELILLO - TRST
Ul. A. Caccia 3

POSEBNE CENE ZA IZVOZ

SALKO ŠEHIĆ
SUKNO IN KONFEKCIJA
VELIKA IZBIRA SUKNA - USNJENIH IZDELKOV - KRZNA - SRAJC - PERILA - DEŽNIH PLASČEV ZA GOSPODE IN DAME
PLAČILNE OLAJŠAVE
TRST
Largo Barriera vecchia štev. 12 - III. nadstropje
Telefon 96-501

IMPEXPORT
TRST, UL. CICERONE 8
Tel. 38-136 37-725; Telegr.
IMPEXPORT TRIESTE
UVAZA:
Vsakovrstni les, drva za kurjavo, gradbeni material
IZVAZA
tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje
SPECIALIZIRANO PODJETJE ZA VSAKOVRSTNE KOMPENZACIJE

Konfekcija
za jesen-zimo
je razstavljena v izložbah
PITASSI
TRST - KORZO ITALIA 7
Za gospe:
Tailleurs - obleke - površniki
dežni plašči - suknje
Za moške in otroke:
Obleke - jopiči - hlače
dežni plašči - površniki - suknje
Ali je potrebno reči?...
Cene so najugodnejše
GORICA — VIDEM — PORDENONE — PADOVA — VICENZA — MILAN